

27.59

سید برسید ...

فاخره رضى شيرازى

1991

کتابخانه - ال -

.....

صاحبزادہ رضی شیرازی

علی پور سندھ

(یاکوٹ)

۱۹۱۱

مادہ تاریخ سال طباعت میں کتاب

84460

۱۳۱۲ھ

=

یگانہ حرف شیریں زبان فارسی چہدیم
۵۶ ۳۵۱ ۶۰ ۵۴۰ ۳۸۸ ۸۶

۱۹۹۱ھ

=

فرحت دل حرف شیریں زبان فارسی
۳۵۱ ۶۰ ۵۴۰ ۳۸۸ ۳۳ ۶۸۸

پت

صاحبزادہ شاکر قطب رضی شیرازی
علی پورہ

● علی پور سیدیاں محلہ مغربی (سیالکوٹ)

● زعفران پارک جی ٹی روڈ مرید کے (شیخوپورہ)

کتابت : سلیم الہی طالب النوری ، داؤ کے مرید کے

○ مکتبہ اشرفیہ مرید کے ضلع شیخوپورہ (پنجاب)

مکینہ ستم

منم ابن سید فدا حسین

کہ اں بو د پور جماعت علی

جماعت علی اں کہ لائی،

شاد زودمان علی و بنی

علی پور شاد بوم ز او مرا

قطب نام احمد تخلص رضی

مطبوعات

بہ سوزِ عشقِ او ہر کس جگر تفتیدہ تفتیدہ
 ز آبِ حسنِ او چشمِ جہاں نم دیدہ نم دیدہ

اگر من غیر او باشم حیرانہ ذکر او شاد م
 لے شبِ ہا سحر کردم بہ خود چیدہ چیدہ

سزاوارِ درِ تو نیستم آخر حیران نام
 ”نظرِ دزد دیدہ دزد دیدہ، قدمِ لغزیدہ لغزیدہ“

ندانستم کہ سجدہ عیبت لیکن جاں بہ او دوام
 سر خود را بجائے پائے او سائیدہ سائیدہ

چہ خوش بختم کہ بود او ملقت سوئے قیام
 بروئے او بھی دیدم ز او پوشیدہ پوشیدہ

تتم زیں سو گرفتارِ ستم ہائے زمانہ شد
 ولم راہت ازاں سو زلف او تا بید تا بیدہ

بدۂ آن بادۂ آب نشاط انگیزے ساقی
 بہ کھل تا نباشم یک نفسِ عم دیدہ غم دیدہ

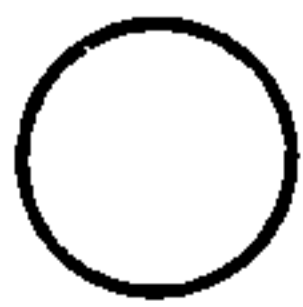
زخشن درجہاں غوغا زباں ہالال درمدش
 ریحی ہم دل بہ او دادہ ولے نادیدہ نادیدہ

بہ حضورِ رسالت

گر چہ سرزد شدہ از من گنہے نیست کہ نیت
بر من از تو شہ بطیار کرے نیت کہ نیت
یہ جہاں پہنچو تو اے شاہ شہ نیت کہ نیت
بندہ درگہ تو کج کلے نیت کہ نیت
ہاں تویی مرکز امت خطا کاراں را
در طواف در فیضت نگے نیت کہ نیت
از علوم تو بود آنچه بہ لوح و قلم است
آشکارا بہ ضمیرت خبرے نیت کہ نیت
چوں خدا خود علم مدح تو افراشته است
سرنگوں از علم تو علمے نیت کہ نیت
مدح آل باعث تکوین دوعالم، بکئی
مدح خوان تو رضی ہم سخن نیت کہ نیت

تضمین بر شعرا قبلاً

نیت چوں ذوقِ خودی را ہنما و یاور
بجدا راہ نیابانی بہ حُنداسے داور

بہ ہرقامے کہ رسیدیم نہ اس منزل ہاست
خیز با فاسدہ شوق بہ آہنگِ سفر

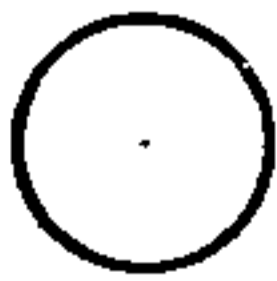
باغساں دستِ تطاول بہ چمن کرد دراز
چہ بہنار لیت کہ اند فضلِ حنراں ست تر

بہر ملت مارو بہ کلیا ، داور ،
وائے قوئے کہ شدش پشت بمنزل بہر

اے کہ بر احد و زاد تو گل ، بکنی
کارواں را نہ متاعیت بجز ذوقِ سفر

چوں بہ کام تو رضی ہر دوہاں کی دند
” از خود اندیش و ازین یاد یہ ترساں مگذر ،“
” کہ تو ہستی و وجود دوہاں چیزے نیت ،“

برگ و بار و گل از خزاں مطلب
 رہنمائی ز رہزناں مطلب
 دانش و علم مدد ہمہ پہنچ
 بہ صہمت فروغ ازاں مطلب
 حرم آشوب و دیر دشمن اند
 رسم الفت ز گلزاراں مطلب
 بے کسی بہ زیار می ناکس
 ہم نشینی بہ ناکساں مطلب
 حکمت عزب و ملت ہمینا؟
 بادِ ضرر بہ گلستاں مطلب
 از خدا نقد آرزوئے بخواہ
 دولت گنج شائگان مطلب
 لغتِ شاہِ رسل نویسِ رضی
 صلہ اش اندرین جہاں مطلب

لغتِ سرورِ کائنات

آں شاہِ دو عالم کہ فلک در قدم استش
مریحِ زومہ و مشتری و خورشیدم استش
اندازہ دریائے سخاوتش نہ توں کرد
عالم ہمہ یک قطرہ ز بحرِ کرم استش
اوہست کہ ممدوحِ عرب ہست بہ اخلاق
اوہست کہ مداحِ خصالِ عجم استش
شاہانِ بہمانند، علما مان محمد
در زمرہ حندامِ قباوت و جم استش
زینتِ وہ ایں فرشِ زمین گر علم استش،
زیبندہ افلاک بر سینے قدم استش،
اسے خواجہ لولاکِ رضی ہست جگر چاک
دارد دلِ غمناک و دو چشمے کہ نم استش
دلریش ز دردِ غم، بجران و فراق است
آیا نہ رہا نندازیں غم کہ کستم استش
توہم ز رہِ عجزِ رضی بوس کف پائش
از عجز بہ در ناصیہ فرسا قلم استش

لغت

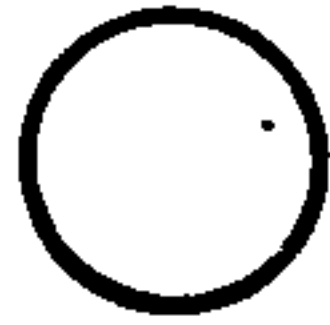
مراخوانی نہ خود سوی من آئی
 کجائی یا رسول اللہ، کجائی؟
 بیائے نورِ جان و جانِ عالم
 منم جاں بر لب از دردِ حُبدائی

شود آل روز گویا حاصلِ عمر
 کنم چوں بر در توجہ، سائی
 مدار و محورِ عالم شد آل کس
 کہ از دل با تو دارد آشنائی

ز تختِ و افسرِ کینِ سر و جسم
 مرا بہتر بہ کوئی تو گدائی
 بحقِ آلِ خود بر من نظر کن
 کہ یا بزم از حسودانم رہائی

اگر بخشی مرا سوزِ درونی
 طفیل سوزِ عطار و سنائی
 ہمانا لطف و احسان تو باشد
 اگر چشمے بروی من کشائی

رضیحہ را حاصلِ عبرت آن روز
 کہ او یابند بہر گاہت برسانی

لغت

ایمان عبارت است زحبت و ولایت تو
 الحق رضائے حضرت حق شد رضائے تو
 دلیل مدح زلف سیاہ تو بے گماں
 و شمس شرح حسن رخ دلربائے تو
 تا کلید ام بہ اہل نظر قبلہ امی بود
 خاکش ز دیر منتظر جلتے پاتے تو؟
 ایں بہر و مرہ ز پیش تو بودند تیرہ روز
 کردند کسب نور و ضیا از ضیائے تو
 منت پذیر بے کسی خود شدم کہ بہت
 وجہ کرم نمانی و لطف و عطائے تو
 من آرزوی انسر شاہی سپر انتم
 برفرق خود چہرانہ نہم کفش پاتے تو
 مقصودم از شنائے تو اظہار بندگی است
 لظم نہ بہت ورنہ بخدائے تو
 ہر کس نہ سرکشان جہاں را بود حریف
 لیکن رضی کہ بہت غلام و گدائے تو

لغت

دوریم یا رسول خدا را به ما برس
گشیم زار و نوار خدا را به ما برس
اے آنکہ شد برائے تو تخلیق کائنات
وے زار و آیه اتھی به ما برس
اے آنکہ در حق تو خدا گفت ما مینت
وے ره نوردہ جادۃ اسری ما برس
ما را حضور خویش ز رحمت رسے بدہ
یا ای کہ خود به کلبر احزان ما برس
ہاں چشم التفات کہ گشیم تیرہ روز
از حد گشت ظلمت عصیاں به ما برس
باشیم تاکہ مانہ به پیش خدا و خلق
در شد شرمسار و سگ سر به ما برس
در حفظ خود ز کین حسود کمینہ دار
ہاں وارہاں زد جل و فریش به ما برس
روزے شود رنی کہ رسد او بہ ما ز لطف
ورد زباں کنید خدا را به ما برس!

لغت

وجودت ماوائے دو عالم یا رسول اللہ
بہ عالم کسیت غیر تو پناہم یا رسول اللہ
تو باشی راز لولاک لما را شرح و تفسیری
توئی مقصود خلاق دو عالم یا رسول اللہ
نہ سنجیدم بہ جو مدح جم و سکند و دارا
ہمیشہ نام تو در ز بانم یا رسول اللہ
نہ من زاد سفر دارم نہ از منزل خبر دارم
بسوی خود نما اللہ را ہم یا رسول اللہ
تعجب نیست گر محسود شاہان جہاں باشم
ز درد عشق تو سرمایہ دارم یا رسول اللہ
تو باشی در دو عالم چارہ لے چارگان دلم
دریں لے چارگی بر خود بت نام یا رسول اللہ
بہ تو شد ختم آخر سلسلہ انبیاء، الحق
بہ قرآن حق ترا گفت است خاتم یا رسول اللہ
بعض جو ہر فکر فلک پیماموفق کن
عطا کن لذت حسن پیام یا رسول اللہ
رہنی بودہ فقیر لے نواچوں دور بود از تو
بفیض قربت تو پادشاهم یا رسول اللہ

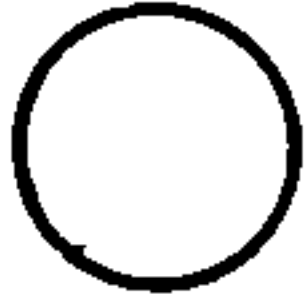
عشق آں سرِ قدمے لالہ عذارے دارم
 نام او وردِ زباں بر سرِ دارے دارم
 کے رساند بہ درِ نازش کونین سرا
 شوقِ بے تاب کہ بیرون ز شمارے دارم
 آستانِ تو اگر منزل و مقصودش نیست
 من بہ آں تافلہ سالارچہ کارے دارم
 بہر تدبیر جہاں سرورِ عالم شہِ کل
 آں کہ تقدیر بہ او ہست شکارے دارم
 حاجتِ مال و زرو گنج گہرِ نیت سرا
 آرزویت بہ کونے تو مزارے دارم
 آفتابی بہ ضمیرِ دل من جلوہ فگن !!
 کہ ضمیرِ من چو شب تیرہ و تارے دارم
 من دریں دہر غریب استم و چوں موجِ نسیم
 نہ مقامے نہ قیامے نہ قرارے دارم
 رازاں دہر اگر فاش بہ بینم چہ عجب
 نمر مہ چشم ز خاک دریا رے دارم
 گو بہر سندانِ عشق شہ کونین فحی
 گو بتکرار ہمیں دارم و آرے دارم

نعت مر کائنات

اے کہ نام تو بود مرہم ہر خستہ جگر ،
 روشن از پر تو نور ت مہ وہر و خستہ
 نترم آن روز کہ نام تو بجو شمع آمد
 اے خوش آن وقت کہ افتد بہ جمال تو نظر
 باختر باہمہ ایں علم بہ گمراہی بود
 باہمہ فلسفہ در جہل ز پیشت حناور
 یافت از فیض نگاہ تو یقین ہر اسود
 نور ایماں شدہ پیدا بہ دل ہر احمر
 عفو کردی کہ تو خود رحمت عالم ہستی
 دشمنانت چورسیدند بہ تو خاک بسر
 خون بیار و شفق شام بہ بخت ہر روز
 در فراق تو دریدہ است گریبان سحر

لب لعین تو کرده است زباں لال مرا
 چه بنجم که چهارفت زلفت بر سر
 کرده ام جامه ز خاک سر کویت بر تن
 چاک چاک از اثر اشک شد آن هم سنگ
 چون به بحر تو من زار شدم اشک نشان
 چشم من شد صدف و قطره اشکم گوهر
 نابصیر است گرت چشم رضی! درمان نیت
 جز غبارِ ره آن شایخ روز محشر

نعت

رسید ہر کہ بہ درگاہ تو بہ عجز و نیاز
 بہ او نواختہ ای آل چناں کہ شد ہمہ نماز
 بہ حسن تو کہ ز حسنت کمال یافتہ حسن

برائے عالمیاں شد صفات تو اعجاز
 زمین شہر تو شد جملہ شہر ہا آباد

ہرات و قاہرہ لاہور و دہلی و شیراز
 گہے خلیل و ذیح و گہے کلیم و یح

یکے ست ساز و لیکن ہزار پرودہ ساز
 منم ز درگاہ تو دور گو چناں برسم

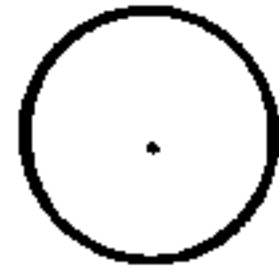
ز انتہائے تشبہ بہ انتہائے فرار
 نہ زاد و راحلہ و ہم سفر نہ راہنا

شبے سیاہ چون ختم رہے چو شوق دراز
 سرم مباد کہ باشد تہی ز سودا بیت

دلہم مباد کہ نشود لبوز عشق گداز
 مقام و مرتبہ ات دریاں نمی گنجد

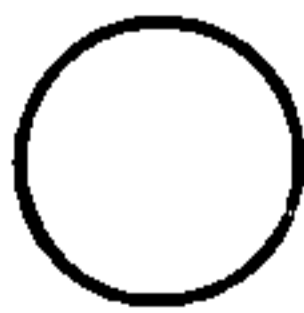
ہمیں رواست کہ در نعت تو کفر ایجاز

نہاں غم است چناں زیرِ خندہا تے مرا
 چناں کہ سوزِ نہاں است زیرِ پردہ ساز
 نہ ضربِ تیشہ فرہاد سنگ را بگداخت
 کہ سنگ را نتوال کرد جز بلسق گداز
 چرا بہ وجد نیارم بہ شعر سعدی را
 کہ نسبتے است مرا ہم بہ خطہ شیراز
 رضی ز خاکِ علی پور زادہ است دلے
 خدا کند کہ بمیرد بہ خاکِ پاکِ حجاز

نعت

گر اشارہ ترا بطحا کے میکس ہو جاتے
 مجھ کو بخشش کا گمان کیا ہے، یقین ہو جائے
 اے شفا بخش دو عالم تری رحمت کے نثار
 چارہ درد و جانِ حسریں ہو جاتے
 حسنِ افروز وہ نظریں تری اللہ اللہ
 جس کو تو ایک نظر دیکھے حسین ہو جائے
 کیوں نہ اس شخص کی قسمت پر مجھے رشک آئے
 تیری دہلیز پر خم جس کی بیس ہو جائے
 آج عظمت کدہ دہر میں وہ آئے ہیں
 رشکِ فردوس بریں کیوں نہ زمیں ہو جائے
 جن کی آنکھوں میں سما جائے سوا و طیب
 کم بہا ان کے لیے حنکد بریں ہو جائے
 ہے رضی خادمِ حنڈام رسولِ عسبرِ نبی،
 پھر تھلا کس لیے محزون و غمیں ہو جائے

علیؑ

كُتِبَ لَكَ وَجْهَ الْكَرِيمِ

ہے بو تراب و حیدر مشکن کشا علی
خیر شکن ہے اور ہے شیر خدا علی

کیا مجھ سے ہو بیاں تری مدح و ثنا علی

جب خود رسول ہے ترا مدحت سرا علی

بچپن کا عہد تو نے نبھایا تمام عمر

قدسی پکارا تمہیں نہ کیوں مر حباً علی

آخر نوید فتح میں حق سے ملے گئی

جس معرکے میں ہو گیا جنگ آزما علی

سراسر کا خم نہ ہو سکا باطل کے سامنے

جب دشمنان دین کے مقابل ہوا علی

صدیق ہوں عمر ہوں کہ عثمان پاک زاد

سب کی خلافتوں کا سہارا رہا علی

چھوٹی نماز اس کی نہ قاتل کے وار پر

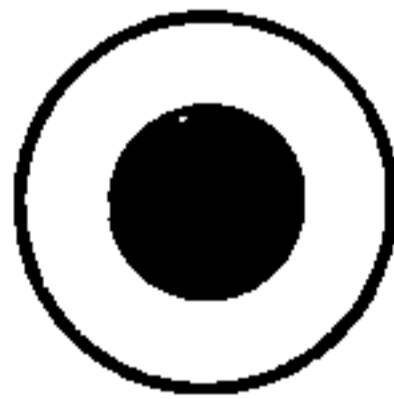
اور زیر تیغ بھی رہا قرآن سرا علی

سردار انبیاء پہ رسالت ہوتی جو ختم

تو ختم آپ پر بھی خلافت ہے یا علی

انجام یہ کہ گھر میں خدا کے ہوا شہید
 آغاز یہ کہ کعبہ میں پیدا ہوا علی
 سب مشکلات اس کی ہوتیں ختم یک قلم
 جس کی زبان سے کبھی نکلا ہے یا علی
 ذاتِ رسول پاک اگر شہر علم ہے
 تو کون شہر علم کا دروازہ تھا، علی
 کیا اس سے بڑھ کے اور فضیلت ہوا پکی
 خوش آپ سے ہے ہیں رسولِ خدا علی
 تو کیا کرے گا مدحتِ شیرِ خدا رضی
 بس کہہ کہ حق نما ہے شہِ لافتی، علی

یٰۤاَشْهَادِ اِمَامِ حَسَنِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

اے سبطِ نبیؐ، ابنِ علیؑ حضرت شہیدِ
حق یہ ہے کہ، منظور ہے حق کو تری توقیر

اے وہ کہ ترا باپ ید اللہ علیؑ ہے
اے وہ کہ دو عالم ترے نانا کی ہے جاگیر

آغوش میں تو اس کی پلا اور بڑھا ہے
قرآن میں ہے جس کے لیے آیۂ تطہیر

دلیر تری بوسہ کہ اہل نظر سے
تقلید تری کرتا ہے ہر صاحبِ تدبیر

حق بات کہی نوحۂ اعداء میں بھی تو نے
اسلام کا پیغام سنایا تہ شہیدِ

ہے خون ترا سُرخِی عنوانِ شہادت
اک درسِ شجاعتِ سرِمقتلِ تری تفسیر

جو خون ترے جسمِ مبارک سے بہا ہے،
اس خون کا ہر قطرہ ہے قرآن کی تفسیر

کیوں گر نہ پڑا یہ فلکِ پیرِ عدو پر
اصغر کے گلے پر جو لگا حملہ کا تیر

سجاد کی اس جرأتِ گنہگار کے صدقے
جس کو نہ ہوئی قفلِ زباں پاؤں کی زنجیر

بیٹوں کو بھی قربان کیا حق پہ خوشی سے
ایسی بھی وفا کیش نہ ہوگی کوئی ہمیشہ

تو نے ہمیں حریتِ افکار و عمل دی
اعداء کیلئے موت ترا العزّة تکبیر

حق بات کہے جو وہ پرستار ہے تیرا
چپ رکھ نہ سکے جس کو عدو کی کوئی تعزیر

تب فخر جو تھا تری غلامی پہ عسکر کو
اب بندۂ بے دام ترے جملہ شاہیر

کب دیکھتے ہو میری رسائی ترے در تک
کب مجھ کو بلائی ہے مری خوبی تقدیر

ہے تیرا رضی تیرا شناسا رخوان و ثنا گو
ہے مدح تری اس کے لیے باعث توقیر

منتخب

حضرت پیرسید جماعت علی شاہ لاثانی رحمہ اللہ علیہ علی پورسیدان ضلع یالکوٹ

امام اولیاء شمسِ طرفیت
لقب لائیش مشہو آمد
زچشمِ نول رودار زو جبرت
دلیل قول تو حکمِ شریعت
زفتی بر در حکم و عمال
تو ہم آں وعدہ قالوا بلی
بکوئے تو فروم باغِ جنت
دل تو داندوبیند چه خواہم
بہ این امید برد آدم سن

در کان علی شاہ جماعت
برائے گمراہاں نور ہدایت
نذارم بہر پا پوس تو جرات
فروغِ کارت از اتباعِ سنت
نہ پیودی بہ صبر راہِ فضاہت
رسانیدی بہ پایانِ نہایت
گرا زویدار تو یا ہم سعادت
بہ تو احوال خود گفتن چہ حاجت
کنی شاید مراد بر ز شفقت

خدا را این ریحی پرگنہ را

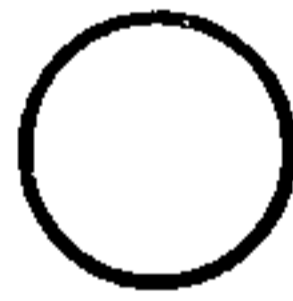
شفا عت کن بہ در بار رسالت

کشورِ راز

از من چہ حجاب؟ چو دادی نظر؛ بگو
 آیا نیم ز شعلہ تو من شرر؛ بگو
 این موجِ بلا و مہنگِ اجل چہ راست؟
 چوں در ضمیرِ کربنہادی گہر، بگو
 آخر بگو کہ پستی تحتِ اشرافی ز کیت
 از کیت این بلندی شمس و قمر، بگو
 ناوکِ فلک کہ بہت و ہون کیت و چرا
 دارو حقیقت کہ خدنگِ نظر، بگو
 دلِ صیت؟ آرزو ز کجا و فغان چہ ست
 دل را کہ دادہ است فغانِ سحر بگو
 دستے کہ کرد پرورشِ گل ہمہ بنہاز
 خیزد چہاں بہ غارتِ گلہائے تر بگو
 من از کجا و کیتم و منترلم کجاست
 خود منترلم کہ راہِ رود راہبر؛ بگو
 دفترِ فضول گاہ و بیک لفظ کہ چرا
 دنیا سے دل شود ہمہ ز یروز بگو

گل با زبانِ لال بگو شکوہ سنج گیت ؛
 محروم ز کس است چرا از نظر بگو
 نخلے بہ کوہ و دشت مشرور شود چرا
 در گلشن است مرد چرا بے مشربو
 دانم ہمیں کہ کس نشود است راز دہر
 زیں بیشتر اگر کے وارد خبر بگو
 باید کہ بگذری ز حکیمان بے خبر
 بہر کشود راز بہ صاحب نظر بگو
 آل کس کہ بہت مرد یک چشم کائنات
 آل مرد مومن است رضی مقرر بگو

پیدائش فصل بہاراں اثر ہنوز
 از گریات نشد ترا دامن چولالہ زار؟
 تو سلطان بہ قطرہ شبہ شدی مگر
 از منزل و مقام چہ پرسی زمین کہ من
 ظاہر نشد بہ مطلع ما صبح روشنی
 من کردہ ام قبول ز در ماندگی تمام
 فرہاد شد ہلاک دم ہمیشہ و ولے
 عشق است اس کہ بلبل بے زریاں پرد
 دارد عمل خزاں بہ چمن سرسبز ہنوز
 حل شد نہ در سر شک تو خون جگر ہنوز
 واقف نہ ای ز وسعت ایں بحر و بحر ہنوز
 از پافتادہ ام بسرہ گزر ہنوز
 مرگ ستار ہاست مگر بے اثر ہنوز
 دارم بہ سر و گرنہ ہوائے سحر ہنوز
 پرویز حیلوہ گر بہ سماں کرو فر ہنوز
 دارد خیر نہ مرغک بے بال پر ہنوز

ایں ہاؤ ہوئے شوق نیامد خوشت رضی
 بیگانہ ای ز لذت سوز جگر ہنوز

مپرس از من کہ دل و ادم کد امیں دتانی را
نباید فاش گفت ایں داستانِ خوش حکانے را

سفر در پیش و منزل دور و در نا پید و شبِ حائل
چہ مشکھا کہ افتادست میر کاروانے را

دلِ گلِ خوں شود از ناله ہائے بلبلِ زارے
چو سوزِ دل اثر بخشد زبانِ بے زبانے را

بہ یغماکی برد خود با عباں گھمائے رنگینش
بہ چشمِ عبرتے بینم بہارِ بوستانے را

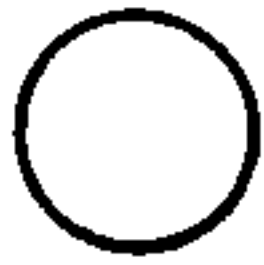
مغلام و چاکر آن مردِ لاتانی شدم از دل
کہ فقرش ہست وجہ رشکِ شاہانِ جہانے را

بغیر ذات او ہرگز نہ بنیم مرد درویشے
کہ از فیض نگہ بخش قرار آتش بجائے را

مصیبت آں چناں با عشق و الفت نسبتے وارو
کہ چون نسبت بشمشیری بود سنگِ فناںے را

نمی یا بدز سودای محبت یامح سود آں کس
نکرد ست آں کہ بیروں از دلش خوف زیلے را

رضی ہست این کہ در طرز نظیری شعری گوید
نمی دانی؟ مگر این شاعر شیوا بیائے را

تا داغِ عشق بر دلِ نومیسد داشتتم
 دانستم کہ دولتِ جاوید داشتتم

بہرہ نیافتم ز عطائے توحبِ زولے
 آن ہم فریب خوردہ امتیہ داشتتم

کرواست تلخ کامِ مراحسرت ، گناہ
 لے کاش زندگانی جاوید داشتتم

گلِ پیس و گلستان و گل و شاخِ گلِ ازوت
 یاد این و تدر ز نکتہ توحید داشتتم

طرہ بہ سر نہاد مرا عشقِ گلِ رُخے
 برگردنم ہم ارہ تشدید داشتتم

از عنسز و افخار برقص اندرم کہ من
آں دیدہ ای کہ روتے ترا دید داشتتم

کو آں شب وصال کہ جام از فروغے
رخشده تر ز ساغر خورشید داشتتم

ایں سرگزشت باقی و شب آخر و هنوز
من بر زبان مبادی و تمہید داشتتم

از فیض روح سعدی و حافظ کلام خویش
غالی ز حشو و پاک ز تعقید داشتتم

داناں از رقم قلم سورنہ ، در ضمیر
بس نکتہ ہاست کز پیے تسوید داشتتم

ہاں راہ پاتمال نمی رفتہ ام رفی
ہموارہ عار از رہ تقلید داشتتم

عشق شد باعث آزار چه سازم چه کنم
من به ایل یار و فادار چه سازم چه کنم

قطع کردم زہمہ خلق و بتو آمدہ ام
تو بہ من گر نشوی یار چه سازم چه کنم

گرچہ ایل دیدہ و دل یار من زار بند
در محبت شدہ اغیار چه سازم چه کنم

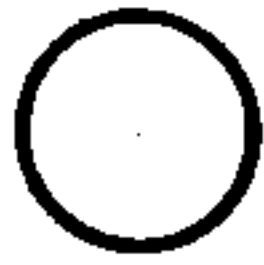
حال دل پرسی و دانی کہ تسلی شدہ ام
من ازیں بیش طلب کار چه سازم چه کنم

دشت غربت غم رہن غم زاد و منزل
راہ دشوار و شب تار چه سازم چه کنم

اہل دنیا بہ من سوختہ جان ساختہ اند
تو نساژی بہ من زارچہ سازم چہ کنم

عشق و شوار طلب ہمت من سہل انگار
عقل بے مایہ زبوں کارچہ سازم چہ کنم

حسن اشفتہ رضی ! منظر خوش داشت ولے
شدم از شرم نگوں عارچہ سازم چہ کنم

بہار آمد کہ مرغ زار در گلشن نواریز است
ہولے مرغزار از نہت گل غنہ آمیز است

بر آمد مہر نو از مشرق و عالم درخشاں شد
براہ تقدش ہر قطرہ شبہم گہر ریز است
یکے بنگر مال خامی تہذیب و آئینش
کہ احوال لے اقوام مغرب عبرت انگیز است

ہویدا چوں بہ مخلوق جہاں کردار انگیز است
نمی دانم چرا بدنام بہر ظلم چنگیز است
اگر سخت است راہ عشق و الفت غم نمی دارم
کہ سختی ہا برائے راہوار شوق ہمیز است

اگر دلدادہ محبوبہ تہذیب حاضر را
حذر از چشم لے کبش کہ بس چالاک خوں ریز است
متاع دیدہ بیدار کس را نمی بخشند ،
مگر آن کس کہ قلبش صافی و چشمش کھر خیز است

زقہ ہائے خاقان و خدیو و خم چہ می پرسی
حدیث عاشقان شنو کہ رنگین و دلاویز است

نہ نہا حسن آن سجم برے شورے برانگیزد
ہوائے وادی چینیاب ہم عشق و جنوں خیز است
کسے کو از مقام مصطفیٰ انکار می دارد
مگر از چشم او پہاں مال کار پرویز است

علی پور است اگرچہ مولد و نشائے من لیکن
رضی در سر ہوائے خطہ شیراز و تبریز است

صورت اشک بہ شرگال دل ہاکی رقص
یا سر شاخ، گل از موج صباکی رقص

چوں بہ کوشش ز پئے عرض تمنا بروم
مرگ از فرط مسرت بہ قفا می رقص

دل من گرچہ بہ زلف تو اسیر است دل
چہ اسیر است کہ ز بخیر بہ پامی رقص

لذت وصل بہ رقص اور پروانہ شدت
شعہ شمع ندانم کہ چرامی رقص

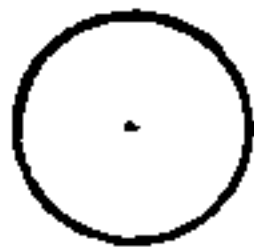
دل بباید کہ بہ در گاہ جنوں سجدہ کند
پیش این عقل فرومایہ چرامی رقص

گرچہ پیش است مراتازہ بلائے ہر دم
دارم آن دل کہ باغوش بلائی رقص

گشتہ لذت شمشیر ادا تے تو رضی است
ہاں ازین است کہ ہنگام سزای رقص

واہمائے سینه شد روشن چراغاں گفتمش
 پنبہ ہائے زخم دل بود و گلستاں گفتمش
 چشم مست یار بے مانند من از غم زہم
 زرگے نامیدش چشم غمزالاں گفتمش
 عرصہ کال بے توی گزد و خزاں نامیدش
 عہد و صلت آمد و صبح بہاراں گفتمش
 میرم از ننگ شکست برشتہ پیمان او
 وای پیمانے کہ من تارک جاں گفتمش،
 ہست گردا ہم چوں کشتی موج آبلے ساحلم
 مایہ عافیتم شدائ چہ طوفاں گفتمش
 در سواد زلف او دیدم رخ روشن رضی
 راست می گفتم اگر شمع شبستان گفتمش

بر خاک کو تے منزلِ جاناں نشستم
 گوئی بہ تختِ ملک سیماں نشستم
 باشک ہاتے خون سرِ شرکاں نشستم
 یا این کہ من بہ سخنِ گلستانِ نشستم
 گوگردشِ زمانہ و عہدائے روزگار
 امروزِ فارغ از غمِ جاناں نشستم
 من بددرت اگر نرسیدم برابرت
 افتادہ بر زمین کہ بہ کیوں نشستم
 خاکم بیائے راہرواں تار سد بہ آل
 در ریگزارِ شہرِ نگاراں نشستم
 تو رہنِ شکوہ سنجی جو روحائے غیر
 من ز التفاتِ دوست پریشاں نشستم
 در دستِ چوں ز دولت دنیا مرعزینہ
 فارغ ازین من از غمِ درماں نشستم
 دارم متاعِ صدق بہ دامانِ خود رخصت
 ہرگز مگو کہ بے سرو ساماں نشستم

به حسن و عشوه و نازت بود جواب غلط
به عشق هست حریف من خراب غلط

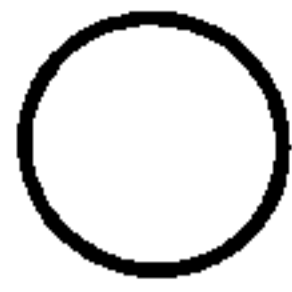
ز سرد بهری خوابان فروده است اگر
دله ز گرمی عشق است بهره یاب، غلط

ز خاک راه محراب است آب روت مرا
فروغ چهره من از شراب ناب، غلط

سفر به فطرت ما ساز گاری آید
خیال راحت و اندیشه سراب، غلط

شمار حرم و گناهم نمی بود ممکن
چنان که هست به عفو ترا حساب، غلط

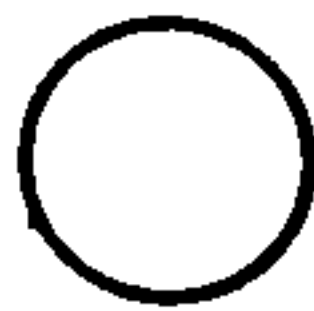
رفتی! اگر نظر التفات خوب بود
مرا به عاقبت خویش اضطراب، غلط

بمن عشقت عجب دولت چه دولت دولت مخزن
 چه مخزن مخزن لولو چه لولو، لولو سے لالا
 فضائے کوئے تو نعمت چه نعمت ؟ نعمت راحت
 چه راحت، راحت جنت چه جنت، جنت باوی
 مرا ہدیہ کرامت کن چه ہدیہ ؟ ہدیہ بخشش
 چه بخشش، بخشش کامل چه کامل، کامل اصلا
 رضی ابو بندہ ای آخر چه بندہ، بندہ درگہ
 چه درگہ، درگہ حضرت چه حضرت، حضرت والا

ناپید راحلہ و سفر سخت راہ دور
 گیرم جزا شتیاق کرا ز بہر و دلیل
 ذوق سفر فرول شود از مشکلات راہ
 ننگ گران راہ شود، چو ننگ میل

عشق است که چوں آں بنود عفتدہ کشایم
 گر دولت عشق است بود ہر دوسرا ہم
 بر تشنگی خار دلم سوخت و گر نہ !
 شوق رہ منزل بمن سوختہ پایم
 حاشاکہ زبے مہری اغیار نہ نام
 درد است زبے دردی خویشان و دوایم
 شد برہمی حسن ز تسلیم فنزوں تر
 درکندن بنیاد جفاگشت و فایم
 بگذر ز زردسیم رضی بحفظ خودی کن
 بینی کہ نہ داد است بہ توجہ تو حسدایم

گاہی پس از سفر رخ منزل ندیده ام
 گاہی سفر نکرده بہ منزل رسیده ام
 بنگر کہ سوزِ عشق چه کرد است با دلم
 من همچو لاله سینه خود را در پدہ ام
 باشد نیاز عاشقی بنیاد نازِ عشق
 نازم بخود کہ حسن و جمال تو دیدہ ام
 دیدند محشم چو بہ فقر وقت غم
 چوں نوک خار در دل اعداء خلیدہ ام
 من لقد جال بہ جلوة نسیرہ ہی وہم
 دستہ ام جان تو از ان خریدہ ام
 ہموارہ دادہ است مرا را ہبر فریب
 از سادگی مدام تے او دویدہ ام
 جایم نماندہ است بخشم کسی ، فرستے
 گوئی شریک قسمت اشکِ چکیدہ ام

۲۶ نقشب اکبریہ ۱۹۵۸ء

آں جہان سکندر مرزا کے عہد حکومت میں لوگ اس کی پالیسیوں سے سخت تنگ آگئے اور غیر ممالک میں پکٹانی سکے کی قیمت کرنا شروع ہو گئی۔ اس لیے جناب ایوب خان کی حکومت (فوجی حکومت) کو لوگوں نے بہت بہتر سمجھتے ہوئے خوش آمدید کہا۔

پایان عہد اہل ستم شد خوشالصبیب
آغاز کار اہل مہم شد خوشالصبیب

مردے ز عیب آمدہ و طرح نو نہاد
بنیاد کہنہ نذر عن مردم شد خوشالصبیب

ہر فرد و اہد ز عنای کبر و ناز
خم گردن سکندر و جرم شد خوشالصبیب

گل چین شد از چین کہ بہ فیض نسیم صبح
ہر شاخ تیغ دار علم شد خوشالصبیب

تظلم حجت از صفحہ گیتی شد است ، محو
بیتِ وفا و ہر رقم شد خوشالضیب

سکے کہ در اہالی خود مستبصر نبود
آن محشم بہ روم و عجم شد خوشالضیب

آن برہمن کہ عشوہ گر و حید سازد بود
امروز رام اہل حرم شد خوشالضیب

من بودہ ام فگار ز تیغ یگانگان !
مرہم لضبیب زخم تنم شد خوشالضیب

بود است رہن دے بہ بہار ایں چمن رمنی
اکنوں صرفیہ باغ ارم شد خوشالضیب

تمام ابدال بہر تاراجِ وطن برفا بستند
 پاسبانان خود بہ پامال چمن برفا بستند
 آہ در جامم بسنام بادہ ای ریزند زہر
 بر ملاکم ساقیان بحر فن برفا بستند
 غنچہ ہر شاخ را منح تبسم می کنند
 وز نیلے ویرانی سرد کمن برفا بستند
 خوش نوا یان چمن را مہربا کردہ اند
 بہر نظم گلستان تراغ وز غن برفا بستند
 بندہ مزدور را بس مشکلات افتادہ است
 خسرواں اندر لباس کویہ کن برفا بستند
 کو حسین ابن علی تا زندہ وارد در عشق
 برفا بستند برفا بستند برفا بستند
 ساقیان در دند بدرمی بیخا نہ را
 بادہ خواران کمن از کمن برفا بستند

ظفرِ وال

۱۹۴۸ء کے آخر میں جب میرا تبادلہ سیال کوٹ سے ظفرِ وال ہو گیا۔
یہ چند اشعار اظہارِ تاثرات کے لیے لکھے گئے ہیں۔

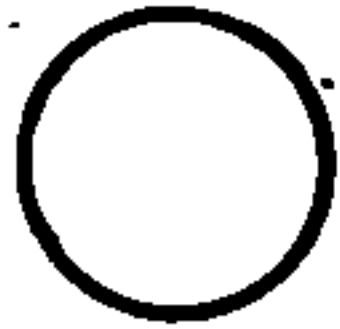
مرا بدبختی ام بردہ است امسال
دراں شہرے کہ نامندش ظفرِ وال
ز ویرانی بستر آبادی، آں
ز موجِ آب رودِ ڈیک بے حال

ظفرِ وال است بس دلکش فضائی
ولے از ریل دور افتادہ جای
ہر آں راہی کہ راہِ آں بجزیرہ
عجب گراؤ ننالہ، مچو، نامی

بیائے مسفر باہم بنائیم
من و تو صید بخت نارسانیم
رہ پر تیر چوں زنجیر پاشد
بہ منشرل خویشتن را چوں رسانیم

تومی گوئی بہ منزل زود آیم
 بہ پرس از من چیاں آیم چو آیم
 سترک خام و من و این تانگہ باناں
 اسیر پنجہ ہائے رہزنا نم

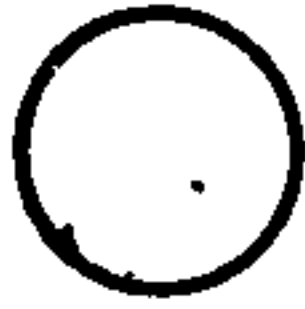
بسی گردیدہ ام بہ روی عالم؟
 چنین شہرے ندیدم بہ جانم
 چیاں در آب رود و یک غراب
 تہاں شد از نگاہ چشم عالم؟

استقبالیہ

شدم ز قاصدِ احبابِ ذوقِ مستفتی
 نویدِ عیدِ لس از عید، این چہ بوا لہجی؟
 جواب پیکِ خجستہ قدم چہ خوش گن بود
 بہ شہرِ غلغلا افتاد تو نمی شنوی؟
 پیاست جشن بہاراں و جمع می آیند
 ضیا و طاہر و طور و محضیظہ صدیقی
 بہ میں کہ بلدہ پسر پر سرور شدت
 کہ صدرِ بزم سخن بہت قائم رضوی
 کہ بہت؟ قائم رضوی؟ زاوچو پریدیم
 جواب داد کہ مردے ز دورمان علی
 شدت حاکمِ علی بہ خطہ سسل کوت
 بود عزیزِ خلایق بہ خلق و خوش طبعی
 سخن شناس و سخن سنج و ہم سخندانے
 ادیب و عالم و عالی ز نسبت نبی

بہ اہتر از برقص آمدم کہ شد آخسر
 قبول بارگہ حق دعائے نیم شبی
 بلذیختی مابین کہ نیت عالم شہر !
 ز حال اہل سخن بے نیاز و مستغنی
 حریف بادۂ شیراز اہل سخن اند
 بہ فارسی غزلے گو رضی شیرازی !

راقم کے زمانہ قیام سپرور میں شعر و ادب کا ذوق رکھنے والے چند
 متعاہی دوستوں نے "علقہ احباب ذوق" کے نام سے ایک ادبی تنظیم قائم
 کر رکھی تھی۔ جس کے اجلاسوں میں وقتاً فوقتاً بعض نامی گرامی شخصیات بھی رونق
 افروز ہوتی رہتی تھیں۔ ایک شعری نشست کی صدارت اس وقت کے صاحبِ دل
 اور صاحبِ ذوق ڈپٹی کمشنر ضلع سیالکوٹ سید محمد قاسم رضوی نے فرمائی۔
 اس موقع پر راقم نے یہ قطعہ اپنی غزل پڑھنے سے پہلے پیش کیا تھا۔

بہ میں نیرنگی چرخِ ستم کیش
 چو شاطرِ خوشگلِ مہرہ بازی ست
 سرِ دانشورانِ بے دانشی شد
 دنیٰ الطبع و کارشسِ دولِ نوازی ست
 شبِ تارِ جہالتِ شدِ مستط
 ضیلتِ علم و دانشِ ذکرِ مافی ست
 مدہ الزامِ عہتل و دانشِ اُورا
 کہ کارِ او ازیں ہا بے نیازی ست
 ز سر تا پایِ عدو علم و دانش
 دروغش ہم نشانِ امتیازی ست
 بہ ملکِ اہلِ حکمشِ مسلم
 بزعمِ خویشِ افلاطون و رازی ست
 از و بیگانگانِ این نہ خویشاں
 از و نالانِ بخاری بود و قاضی ست
 بجرمِ یاریِ صدیقِ کردست
 "امامِ الکادربین" مشکلِ بہ بازی ست

اگر خود گوید ت نام فلاں است
 یقین کی داں کہ این ہم حید سازی است
 تو ہم اور اگر بینی بگوئی
 خرے در پوستین اسب تازی است
 خرے ہم بے لگام وزین وسارت
 لگامش گردہ کس، مرد غازی است
 رخی ہست این، قضائے حق تعالیٰ
 خلاف باطل اتم لیک تازی است

اے گورنمنٹ ہائی سکول سنمبر اسپر کے ایک سابق ہیڈ ماسٹر جو نضیاتی مرلیض
 اور ذہنی طور پر غیر متوازن ہونے کے علاوہ پرلے درجے کے دردِ غلو بھی تھے اور اپنے
 اس غیر معمولی وصف کے باعث ”اہم الکاذبین“ کہلاتے تھے۔ موصوف ابے جوم
 ہو چکے ہیں۔ لہذا نام لکھنا مناسب نہیں، اللہ تعالیٰ مغفرت فرماتے۔

۱۷ سید خورشید عالم بخاری

۱۸ قاضی عبدالرشید

۱۹ جناب محمد صدیق طاہر شادانی

یہ تینوں حضرات مذکورہ بالا سکول میں راقم کے رفقاتے کار تھے۔

اے باشندت ہمیشہ ترا یار عز و جاہ
 اے داروت مدام حندا وند درنگاہ
 خورشیدساں بہ مطلع ما کردہ ای طلوع
 آختر چرا شود نہ گریزاں شب سیاہ
 شد پسرور بلدہ پسرور آں خیاں
 خیز و نشاط از درد دیوار و خاکِ راہ
 خواہی اگر کہ نام تو خشد چوں مہر و باہ
 خواہی اگر کہ نام علی باشندت پناہ
 نا اہل را پسند استاد رہ ندہ
 مختار و حاکمی بہ کساں نہ کسی محواہ
 یارب مباد ظالمی ایمن بہ عہد تو
 باشد نہ کس ہلاک بدور تو بیگناہ
 ناید بہ درد از قلم تو دل کسی
 خالی نہ باشد از غم انساں دل تو گاہ
 خواہد نہ مال و دولت دنیا رضی ز تو
 حتب نبی و آل نبی بہر او بخواہ

۷
 یہ پناہ علی شاہ نے خطابت کے جو اکل زمانے میں لاہور ڈویژن کے انسپکٹران سکولز ہوا کرتے تھے۔

اک خواب پریشانِ محبت ہوں میں
 وَا مَانَدَه رَج وَعَمِ الْفَت ہوں میں
 کیوں چھپتا ہے مطربِ آتش آہنگ!
 ٹوٹا ہوا اک سازِ مسترت ہوں میں

ہے یہ خمِ ابرو تیرا محرابِ جہاں
 اور کعبہ مقصود ہے روتے تاباں
 کیوں یاس سے گھراؤں کہ ہے تیرا خیال
 دُنیا تے امید کا چسراغ زرخشاں

(ترجمہ ابو سعید البوخیمر)

اس بیت سے ہم آغوش ہوا جاتا ہوں
 اور کیف سے بے ہوش ہوا جاتا ہوں
 اس شاہدِ رعنا کی نگاہوں کی قسم!
 میں بن پتے مدہوش ہوا جاتا ہوں

ہے شاہدِ فطرت کا حسیں خواب یہ چاند
 یا بحرِ فلک میں دُرِ نایاب یہ چاند
 نظارہ سرشار کی حد ہے نہ حساب
 لاریب کہ ہے جامِ مئے ناب یہ چاند

اے شاہدِ محصوم و نگارِ عینا
 رشکِ مہ و آفتابِ چہرا تیرا
 آنکھیں، مہ الفت کے چھلکتے دو جام
 مخمور ہوا جاتا ہے قلبِ شیدا

سنان ہیں عاشقی کی راہیں ساقی
 ویران پڑی ہیں جلوہ گاہیں، ساقی
 دے بادۂ و دلگداز و اندوہ رُبا
 ساغر کو ترس گیتیں لگا ہیں ساقی

ہاں جامِ مہ عشقِ پلا دے ساقی،
 بیگانہ دو عالم سے بنا دے ساقی،
 جوں گم رہی عقل و حسرو سے بیزار
 آدابِ جنوں مجھ کو سکھا دے ساقی

ترکیبِ عناصر کو تو سمجھا ہے حیات
 اور کہتا ہے تخریبِ عناصر کو ممات
 ہم غفلتِ دل کو موت کہتے ہیں رضی
 بیدار ہو جب دل تو سمجھے ہیں حیات

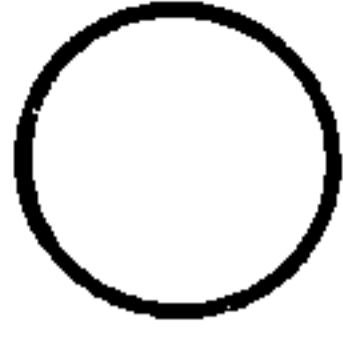
اے عشق

رنگیں ہے بہارِ زندگانی تجھ سے
 دلچسپ ہے دنیا کی کہانی تجھ سے
 بنیادِ حشرانی کی ہے تجھ سے قائم
 دریائے حیات میں روانی تجھ سے،

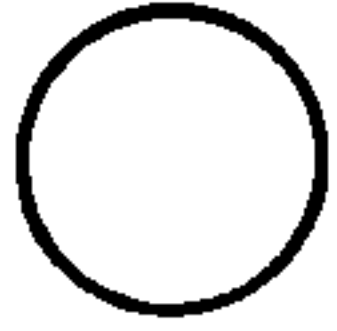

قطعہ

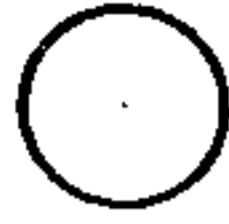
خوشاکہ قاصدِ روزِ سعید آیا ہے
 ہلالِ عیدِ خوشی کی نوید لایا ہے
 نصیب آج اگر تیری دید ہو جاتی
 رضی ہجر زدہ کی بھی عیث ہو جاتی

مقصود وہ میرا کیونکر ہو جو میرے مقابل آجائے
 میں خود کترا کے نکل جاؤں گرسا سے منزل آجائے
 ساقی کی یہ ہشیاری ہے بے ہوشی اہل محفل تک
 خود ساقی کے ہوش اڑ جائیں گرسوش میں محفل آجائے
 اٹھا اٹھ کے بگولے دوڑتے ہیں مجھوں کی طرح چھپے چھپے
 صحراؤں میں بھولا بھٹکا جب کوئی غسل آجائے
 ہر چند کہ ظالم و جاہل ہوں اور ہر تعزیر کے قابل ہوں
 برہم ہو نظام عالم پرا بر و پر میرے بل آجائے
 ان طوفانی موجوں سے لڑنے میں بھی اک لذت ہے
 اے جذبہ شوق خدانہ کرے اس بھر کا سا حل آجائے
 ہے سادگی یا پرکاری یہ مجھ کو وہ کہیں نائب اپنا
 اور میرے لیے ہی ان کے لبوں پر ظالم و جاہل آجائے
 ہمیں کوئی حسین زمانے میں خود حسن ہے میری نظروں میں
 کیونکر نہ جس میں ہو جاتے وہ جس پر کہ میرا دل آجائے
 وہ سو پردوں میں بھی ، رتی یوں مجھ کو دکھائی دیتے ہیں
 اک ابر کے ہلکے ٹکڑے میں جوں مرہ کامل آجائے

خوابیدہ حسرتوں کو جگا کر چلے گئے
 پھر دل میں ایک لگا کر چلے گئے
 روشن ہوتی ہے پھر سے شب تیرہ حیات
 امید کا دیا وہ جلا کر چلے گئے
 پھر سے ہوتی نگاہ مری کا بیاب دید
 آتے اور اک جھک سی دکھا کر چلے گئے
 پھر خرم سکون دل و جاں ہوا تھا جمع
 پھر برق اضطراب گرا کر چلے گئے
 دیکھا جو کچھ منکر تاثیر حسن ہے
 اعجاز حسن مجھ کو دکھا کر چلے گئے
 زہن غم خزاں تھا میں اک عمر سے رنی
 وہ شرودہ بہار سنا کر چلے گئے

ہوں میں خزاں نصیب ترے انتظار میں
بجھ سے بھی آکے مل کبھی فصل بہار میں

ہے تاب وصل اور نہ اب طاقت فراق
کچھ بھی نہیں ہے آہ مرے اختیار میں

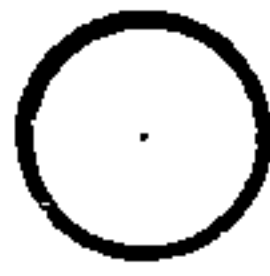
کہتا ہے کون تھم ہوا ، موسم خزاں
نقشہ وہی خزاں کا ہے فصل بہار میں

شاید کبھی پھر ان سے ملاقات ہو سکے
بیٹھا ہوا ہوں اب بھی اسی رگزار میں

تفریق جزو کل میں ہے کیوں ، فرق جب نہیں
شعد کی طبع اور مسزاج شرار میں

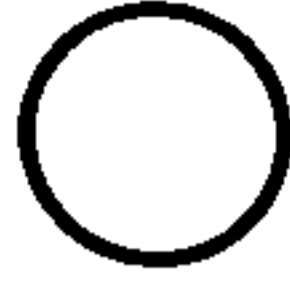
اوج پہر آدم خاکی کی زد میں ہے
طاقت کہاں سے آتی یہ مشتِ غبار میں

مرتا ہوں ان کے عارض و گیسو پہ میں رضی
کرتا نہیں ہوں فرق میں لیل و نہار میں

اندازِ دستِ مرگ بدلتا چلا گیا
 مرٹ مرٹ کے نقشِ زلیلتا بھرتا چلا گیا
 صد انقلابِ گردشِ دوران کے باوجود
 رنگِ رُخِ حیات نکھرتا چلا گیا
 سو سو طرح سے ہم نے دیا ہے اسے فریب
 دل ہے کہ ہر طرح سے مچلتا چلا گیا
 ہم ترکِ آرزو کسی صوت نہ کر سکے
 کانٹا یہ دل کے پار اترتا چلا گیا
 وہ عرضِ شوق پر جو بڑھتے چلے گئے
 کیا حسن تھا کہ اور سورتا، چلا گیا
 بچھ کو و فور شوق میں منزل نہ مل سکی
 منزل بھی آگئی تو گزرتا چلا گیا
 قینا بھی ہم نے ضبط کیا ہے اسے رتی
 طوفانِ گریہ اور امن ڈالتا چلا گیا

موجِ سراب بھی تھی مجھے موجِ آب کی
 ہاتے وہ سادگی مری عہدِ شباب کی
 ظلماتِ شب سے نکلا ہے دریلے نورِ صبح
 شب کا پیام لائی کرن آفتاب کی
 میری ہی رعبِ حسن سے آنکھیں نہ اٹھ سکیں
 ناکامیاں میری ننگے کامیاب کی
 منت کش اشارہ پنہاں ہے دل میرا
 حاجت نہیں ہے کوئی سوالِ جواب کی
 پھر سے شکستِ توبہ کا جذبہ نہ جاگ اٹھے
 باتیں نہ کر شراب و شبِ ماہتاب کی
 حسنِ عمل تو حسنِ طبیعت کی ہے دلیل
 پروا عذاب کی نہ تمنا ثواب کی
 تابِ جمالِ رخ سے ہے ہر تازہ رنگار
 قسمت چمک اٹھی ہے تمہارے نقاب کی

مہرِ خم ہے اور دل کا ادھر ہی رجوع ہے
 اپنی نماز کا یہ سجود و رکوع ہے
 ہر ذرۂ زکوٰۃ تو دارم جو تو عزیز
 مجھ کو کہاں تمیر اصول و شروع ہے
 ہاں ہاں طریق عشق میں ہے ننگِ اشکِ آہ
 اس دین میں حرام یہ نشرو شروع ہے
 حسرتِ بقلے عشق کا سماں بنی رہے
 لب پہ یہی دعا بہ خضوع و خشوع ہے
 اب تک وہی ہے نقشہ ویرانی خزاں
 کہتا ہے کون فصل بہاراں شروع ہے
 ہو گا نہ جس میں بندہ واقا کا امتیاز
 پھر ایک ایسا دور قریب الوقوع ہے
 حد سے فزوں ہے تیر گئی شامِ غمِ رنجی
 اب آفتابِ جام کا وقتِ طلوع ہے

اہلِ محفل ہوش میں آنے لگے
 آپ کی ساقی گری کی خنیر ہو
 پھر گریاں چاک آہنچا جنوں !
 عقل کی بخیہ گری کی خنیر ہو
 نارسا آہیں رسا ہونے لگیں
 گنبد نیلوفر کی خنیر ہو
 آگے محفل میں وہ ساغر بکف
 زہد کی حید گری کی خنیر ہو
 رہنما کی رہسزنی کردی عیاں
 اب رختی جعفری کی خنیر ہو

ہجر میں دل پر جو گذرتی ہے
 ”آپ بندہ نواز، کیا جانیں“
 لذتِ دردِ عشق و الفت، کو

”بندۂ حرص و آرز کیا جانیں“
 بے نیازِ نیاز ہیں یہ لوگ

”ناز و آلے نیاز کیا جانیں“
 حسن کی بارگاہ میں حبا کر

”کون ہو سرفراز کیا جانیں“
 شوق رہبر ہے جب رضی اپنا

”ہم نشیب و فراز کیا جانیں“

صبر آزما ہوں انکی جیا میں تو کیا کریں

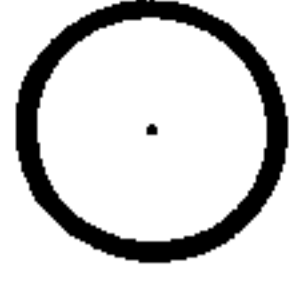
خود آئیں اور نہ ہم کو بلائیں تو کیا کریں

ہے آرزوئے وصل نہ اب طاقتِ فراق

وہ آئیں کیا کریں جو نہ آئیں تو کیا کریں

کرتے ہم ان سے ان کی جفاؤں کا کچھ گ

ہوں یاد ہی نہ ان کی جفائیں تو کیا کریں

اب میرے رنج و غم کا مداوا نہ کیجئے
 شام غم فراق کی پروا نہ کیجئے
 دھوکا نہ دیکھتے نگہ التفات کا
 بہتر تو ہے کہ اب کوئی وعدہ نہ کیجئے
 تسلیم ہے کہ ترکِ حفا کر چکے ہیں آپ
 مجھ سے مگر وفا کا تقاضا نہ کیجئے
 کیوں زحمتِ سفر ہے عیادت کے واسطے
 ایسا نہ کیجئے کبھی ایسا نہ کیجئے
 غیروں کے سامنے نہ میرا نام لیجئے
 یوں اپنے آپ کو کبھی رسوا نہ کیجئے
 جب میرے درد کا کوئی درماں نہ کر سکے
 چارہ گری کا پھر کبھی دعوے نہ کیجئے
 گر اتفاق سے ہو کبھی مجھ سے سامنا
 یوں التفات سے مجھے دیکھا نہ کیجئے
 کیوں اپنے دل کا حال رضی کو نہ لیتے
 دشمن ہے وہ تو اس پھبر سا نہ کیجئے

فتویٰ اک سوتیرہ کا

نشتر ہے باطل کی رگ پر فتویٰ اک سوتیرہ کا
 سینے میں الحاد کے خنجر اترا اک سوتیرہ کا
 مفتی، صوفی اور ملا جب بے دینوں کے ساتھ ملے
 ایسے میں کب جاز تھا چپ رہنا اک سوتیرہ کا
 کابل ہے جب دین خدا کا باطل کی آمیزش ہوں
 اہل باطل سے بس یہ ہے جھگڑا اک سوتیرہ کا
 ہم مسلم ہیں غیر اللہ کا حکم نہیں، منظور ہمیں
 گونج رہا ہے علم میں یہ لہرا اک سوتیرہ کا
 شوٹلزم ہو یا سرمایہ داری دونوں لعنت ہیں
 ساری دنیا مان گئی ہے دعویٰ اک سوتیرہ کا
 تم باطل کے ہمراہی وہ شرع نبی پر عامل ہیں
 راہ تمہاری اچھی ہے یا رستا اک سوتیرہ کا
 سرخ سمندر کی لہروں میں کشتی تیری ڈوب گئی
 بچ کر اس طوفان سے نکلا بیٹرا اک سوتیرہ کا
 کل گاندھی کے چیلے تھے تم آج غلام ہولینن کے
 پاک محمدؐ راہ نما ہے سچا اک سوتیرہ کا

روبل اور ڈالر سے تیری جیب ہوتی مہمور تو کیا
 لیکن تیرے پاس نہیں ہے تقویٰ اک سوتیرہ کا
 سچ کے بدلے تم سے گالی سن کر بھی چپ رہتے ہیں
 تم سے بڑھ کر دیکھا ہم نے حوصلہ اک سوتیرہ کا
 تینالیس دینے والے ساتھ ہیں اک سوتیرہ کے
 تم سمجھے ہو فتویٰ ہے یہ تمہارا اک سوتیرہ کا
 عزت وہ پاتا ہے رضی دنیا میں جو سچ کہتا ہے
 پچ سے بول ہو عالم میں بلا اک سوتیرہ کا

۱۹۶۰ء کے قومی انتخابات کے موقع پر ملک کے مختلف مسالک کے ۱۱۳
 علمائے سوشلزم کے خلاف متحدہ فتویٰ دیا۔ جس کی تائید مدینہ منورہ کے ۳۳
 علماء نے بھی کی۔ مگر جمعیت العلماء اسلام نے اس فتویٰ کی سخت مخالفت کی۔
 جمعیت کے شاعر امین گیلانی (شیخوپورہ) ۱۱۳ علماء کے خلاف ایک نظم لکھی۔
 اس کے جواب میں اسی ردیف اور قافیہ میں زیر نظر نظم لکھی گئی۔

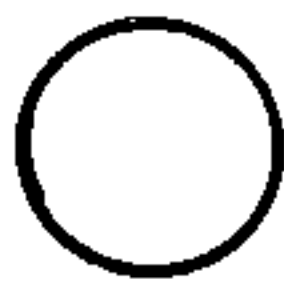
(رضی شیرازی)

ایک خط کے جواب میں

کرو نہ خط سے مجھے سرفراز رہنے دو
 کہ اُنے دل پہ ابھی اختیار ہے مجھ کو
 عنبر و عشق پہ کچھ اعتبار ہے مجھ کو
 نہ چھیڑو پھر یہ محبت کا ساز رہنے دو

یہ سچ ہے وقفِ غم انتظار رہتے ہو
 میرے بغیر تمہیں ایک پل و ستر نہیں
 مگر مجھے تو ابھی اس کا اعتبار نہیں
 کہ تم میرے لئے یوں بہت ستر رہتے ہو

فریبِ وعدہ رنگیں نہ دیکھتے مھسکو
 وفا شکاریِ الفت کی آرزو ہے، کیا
 اسی محبتِ رفتہ کی جستجو ہے، کیا
 اب ایسی باتوں سے تسکین نہ دیکھتے مھسکو

عزیزم سید اختر حسین کی شادی خانہ آبادی کے موقع پر

۱۔ اختر قسمت تابندہ اختر سہرا
 ۲۔ خبر بزم گل ولالہ بیاد نسیم
 ۳۔ توجہ دیکھے تو ہے ہم آج تریا سہرا
 ۴۔ رحمت رب علی جوش میں آئی اختر
 ۵۔ حسن نواشا بہ معراج کمال است امروز
 ۶۔ سید احمد ہیں ظفر مند تو اور ہیں نثار
 ۷۔ یہ عطیہ ہے خداوند شائستہ شکر
 ۸۔ نظر دشمن بد میں سے بچانے کے لیے
 ۹۔ دیکھو شہ بالا بھی ہے دولہا قری بیٹھا
 ۱۰۔ ماں کی دیرینہ تمنا ہوئی پوری، جو ہوا
 ۱۱۔ آج چن کر چمن غلق سے اخلاص کے پھول
 ۱۲۔ یوں کیا احمد و سن نے محسد سے کلام
 ۱۳۔ اقربائے سن کے رضی و جہد کناں ہیں سار

۱۴۔ ثمر شاخ تمنائے برادر سہرا
 ۱۵۔ رست ازوے چمن و گشت ستر سہرا
 ۱۶۔ یعنی ہے لور میں مہتاب سے بڑھ کر سہرا
 ۱۷۔ اس کے محبوب کی سنت کا ہے منظر سہرا
 ۱۸۔ بد زخشد بہ رخ چوں شہ خاوند سہرا
 ۱۹۔ یار و احباب بھی جھوم اٹھے پیسکر سہرا
 ۲۰۔ گاہ آنکھوں پہ ہے اور ہے گے سر پر سہرا
 ۲۱۔ مرتضیٰ باندھتے ہیں بھائی کے سر پر سہرا
 ۲۲۔ سر پہ باندھے مجھے وہ بھی تو ہے گز بھر سہرا
 ۲۳۔ فیض و احسان دعا دل مادر سہرا
 ۲۴۔ بہنیں لے آئیں ہیں الفت سے بنا کر سہرا
 ۲۵۔ ماہ رخ دولہا ہے کہکشاں کجیر سہرا
 ۲۶۔ غزہ عید سے بھی ہے نہیں بڑھ کر سہرا

۱۹۶۵ء

۱۳۸۵ھ

مندرجہ بالا سہرے کے ہر مصرعے کے پہلے حروف کے اعداد جمع کرنے سے نکاح کا بھری سال ظاہر ہوتا ہے۔ اور ہر دوسرے مصرعے کے پہلے حروف کے اعداد جمع کرنے سے نکاح کا سال عیسوی ظاہر ہوتا ہے۔ جب کہ پہلے آٹھ اشعار میں ہر پہلے مصرع کے پہلے حروف کو بالترتیب جمع کرنے سے دولہا کا نام ظاہر ہو گا۔ اور ان ہی اشعار کے دوسرے مصرعے کے پہلے حروف جمع کرنے سے دلہن کا نام ظاہر ہو گا۔

(رضی شیرازی)

عزیزم عبدالقیوم کی شادی پر

ع۔ عروج وادج ممتد مجھے ہوا معلوم
 ب۔ بیس کہ بال کشا شد نسیم صبح بہار
 و۔ دم قبول دعا ہے سر نسیا زجگاؤ
 ا۔ افق سے تابہ افق ہے سرور کا عالم
 ل۔ لڑی ہر اک تیرے ہرے کی سر فلگندہ ہوئی
 ق۔ قرین باہ شود آفتاب عالم تاب
 ی۔ یہ عقد عقد لالی ہے شوق ہے یہ
 و۔ و نور عیش و سرور و طرب کا دن آیا
 م۔ متاع و مایہ عمر عزیز ہے یہ دن

ن۔ نظر نواز ہوا آج پھر رُخِ قیوم
 س۔ سیاہی شبِ غم از جہاں شدہ معدوم
 ی۔ یہ ہے پیامِ سرورش خجستہ و معصوم
 م۔ محیط ہے رُخِ روشن کو نور کا یہ باجوم
 ہ۔ ہوا جو حسن گل تر کا کچھ سبب معلوم
 ب۔ بجان من کہ منسا ندہ دل کے منوم
 ہی۔ یہ نظم ہے جسے خالق نے خود کیا منظوم
 گ۔ گیا جہاں سے غم، یاس ہو گئی مہوم
 م۔ مجھے رتی نظر آیا ہے پھر رُخِ قیوم

ہر سمت ہے نعماتِ طرب کی اک و صوم
 ہے بزمِ خجستہ۔ نکاحِ قیوم

بگذر ز سریاس جو سالِ رضی
 ان بزمِ خجستہ۔ نکاحِ قیوم

۱۳۰۳
 ۱۰
 ۱۳۹۳

۱۵۶ ۶۹ ۱۰۶۸ ۴۹ ۵۱

سہرا

بتقریب سعید دی خانہ آبادی سید زاہد حسین سلمہ بہ
۸ ذوالحجہ المبارکہ ۱۳۸۱ھ / ۱۳ مئی، ۱۹۶۲ء

ز۔ زینتِ چہرہ ہو کر تاسے اکثر سہرا
آج لیکن رُخِ نوشتہ سے کتر سہرا

۱۔ آیۃ سورۃ اخلاص بہن نے پڑھ کر
بوتے الفت میں بسایا ہے سر سہرا

۵۔ ہر لڑی منظرِ فیاضی ہمیشہ ہوتی
ہے ظہورِ اثرِ الفتِ نادر سہرا

۶۔ دیکھتے کشتِ تمنا ہوتی اصغر کی ہری
ہے سحابِ کرمِ خالقِ اکبر سہرا

ح۔ حج کے موسم ہی میں دیکھی تھی خوشی کھیلے برس
حج کے موسم ہی میں اب دیکھا معطر سہرا

س۔ سنت ختمِ رسال کی ہوتی محفل، برپا
اور خوشنودی حق کا ہے پیمبر سہرا

ی۔ یوں نظر آتی ہیں پھولوں میں سنہری لڑیاں
گویا نوشا نے باندھا ہے مکر سہرا

ن۔ نصرتِ حق کے نظر آتے انکھے اسرار
عید سے پہلے بنا عید کا منظر سہرا

اس کی تنویر سے ہے آنکھ بھی دل بھی روشن
دل کی دنیا میں بنا ہے وہ نور سہرا

دیکھا طیب نے تو یہ فرطِ مسرت سے کہا
مجھ کو ہے دولتِ کونین سے بڑھ کر سہرا

دیکھتے صلّ علیٰ کہتے ہیں، اسلم اٹھ کر
اور کہتے ہیں کہ پڑھتے گا مسکّر سہرا

یہ فراوانی گلّ ہے کہ زر گلّ کے سبب
نظر آتا ہے جو یکسر یہ گلّ زر سہرا

پوچھا شائستہ نے بھائی سے یہ کیلے؟ تو عین
یوں لگا کہنے کہ اے جان برادر، سہرا

نام سہرے کا جو لیتے ہیں کہو ان سے رضی
”دیکھتے کہتے ہیں اس طرح سخن و سہرا“

پہلے آٹھ اشعار میں ہر پہلے مصرع کے پہلے حروف سے دُولہا
کا نام معلوم ہو جاتا ہے۔

(رضی شیرازی)

علتاً اجاب ذوق پسور میں ایک قادیانی بھی کبھی کبھی شامل ہوتا تھا۔ ایک دفعہ اس نے نظم پڑھی جس میں اشاروں کنایوں میں یہ کہا گیا تھا کہ ہم عنقریب پاکستان پر حکمران ہوں گے۔ اصل میں مرزا بشیر الدین محمود نے ان دنوں یہ سکیم بنائی تھی کہ بلوچستان رقبہ کے لحاظ سے سب سے بڑا صوبہ ہے اور آبادی کے لحاظ سے سب سے چھوٹا۔ اگر تھوڑے سے عوام کو قادیانی بنا دیا جائے تو کم از کم ایک صوبے میں ہمدانی حکومت بن سکے گی۔

جسے غیرت کا میری امتحان مقصود ہے، اسکو
 خرد سے دو رواں ہوتا ہے میری طبع کا توں
 ترے پنہاں اشاروں سے عیاں ہے راز دل تیرا
 نہیں پردہ تو پھر بیکار ہے ہار یک سی حلیم
 ترستی تھی زباں، اذن تکلم مل گیا آخر
 مراد کب سے تھا صد حسرت ناکام کا مسکن
 تمہارے عجز کو کم فہم عالم کس طرح سمجھیں
 کہ نو آموز ہے تیرا طبیب اور ہے مرض نرمن
 کریں شاہکی علم و ادب کی وہمہ ڈالند
 نہیں جن کے لصبوں میں ادیبوں کی ہوئی اترن
 ادب کا تیرے طول اور عرض "تا بانڈھے ازار اپنا،"
 کمال علم و فن اس کو سمجھتا ہے تیرا بچپن

جو تیرے سامنے اسنادِ علم و فن کی ایسی ہوں
 تو ظاہر ہے ترقی جو کرے گا تیرا علم اور فن
 تمہاری خدمتِ دین و وطن کا میں بھی قائل ہوں
 چپاس چپاس الماریوں کا رازِ پنہاں مجھ پہ ہے روشن
 جماعت ہے تری انگریز کا خود کاشتہ پودا
 تری تبلیغِ ایمان کیلئے لوہار کی سوہانس
 تری خلقت بدیہی حکمران کی مصلحت سے ہے
 مسلمان مٹنے سے آڑے بے سبب رہتے نہیں بطن
 گواہی دی پلومر نے تری پرہیزگاری کی
 ضیائے حسنِ رؤفونے کیا ہے تیرا دل روشن
 دل آزاری رسولِ پاک کی تیرا وظیفہ ہے
 نہیں جھکتی ہے لیکن شرم سے پھر بھی تری گردن
 اگر تو قادیان کو کعبہ مقصود کہتا ہے
 تو پھر تو مرکزِ اسلام کا ہے بر ملا دشمن
 ترے مذہب سے ہے کیا واسطہ ہم اہل کعبہ کو
 کہ منع ہے تیرے خود ساختہ اسلام کا لذن
 ترے کذب و دروغ و دجل سے وقف ہے
 ہرات و پیکن و لاہور ہو یا لڑبن و برلن

بنے تو سازشوں سے حکمران ممکن نہیں پھر بھی
 نہیں چلتا پرستارانِ حق پر سحرِ امیرِ یمن
 ہوا ہے محتب سے دبط تیری کا سہ لسیجی کو
 غریب شہر کی فریاد پر پھر کیوں نہ ہو قدغن
 خطیب شہر کو باہم لڑائی سے نہیں فرصت
 وہ اپنے دشمنوں کا نام لیتا ہے مگر عمننا

۱ : نبوت کا ذنب کے مدعی مرزا غلام احمد قادیانی سے مخاطب ہے۔

۲ : مرزا کے اس مصرع کی طرف اشارہ ہے۔ "ایک ننگے سے نہ یہ ہوگا کہ تاباندھے ازار"

۳ : یمن نے ممانعتِ جہاد اور انگریزی حکومت کی اطاعت کے بارے میں

اس قدر کتابیں لکھی ہیں کہ اگر اکٹھی کی جائیں تو پچاس الماریاں ان سے

بھر سکتی ہیں۔ (تزیان القلوب ص ۱۵)

۴ : ..... سرکارِ انگریزی کے خدمت گزار خود کاشتہ کی نسبت

حضور بھی اور ماتحت حکام بھی عنایت اور ہربانی کی نظر رکھیں۔

(دعوتِ بجنوریٹ گورنر پنجاب مرزا غلام احمد مندرجہ تلخیص رسالت جلد ہفتم)

قطعات

ادب و سلیقہ

وفات حضرت سید جماعت علی شاہ لاثانی رحمۃ اللہ علیہ

علی پور سیدان (سیالکوٹ)

تاریخ وفات : یکم اکتوبر ۱۹۳۹ء : ۱۷ شعبان ۱۳۵۸ھ بروز پیر

پارہ جان پاک زہرا بود	در گش خون شاہ بطلما بود
پادشہ بود ملک معنی را	از جبین فقر جلوہ آرا بود
بہ زمیں می نہاد سر بہ نیاز	بال عرفان عرش پیما بود
عاصیاں را شدہ مداوائے	مصیبت درد، اوسیجا بود
قلب سرشار جام عقبے بود	بے نیاز از سرور دنیا بود
فاش کے کرد دراز منزل خویش	قطرہ دارائے ظرف دریا بود
جلوش آشنائے من خائف	خلوش رازدان یوحی بود
شد جماعت وجود مسعودش	در مقام سلوک تنہا بود
می درخشید ظلمت ماہی	چہرہ او چراغ زیبا بود
شد بخت و رضی بگفت سال	شاہ لاثانی رہبر ما بود

۳۶ ۵۹۲ ۴۰۷ ۴۱ ۱۳ = ۱۳۵۸ھ

معطر و ماغش ز بوسے ولایت
 کہ بدش بود آیہ شان رحمت
 کے کورسیدہ بہ حسن ارادت
 وجودش گل ولالہ رازنگ و نہمت
 ز سر ولایت پر اسر لر خلوت
 بود اسم لاثانی ش خود ولالت
 شد آن خوش نصیبی ز اہل بصیرت
 شدہ ذات اوتامدار ولایت
 "بخلد برین ست" تاریخ رحلت
 ۶۳۶ ۲۶۲ ۲۶۰ = ۱۳۵۸ھ

منور جنبش ز نور حقیقت
 کرم پیکرش خلق راشد سراپا
 ز لاثانی خواجہ گرفتہ متاعے
 بہار گلستان حب الہی
 ز ذکر پیغمبر شد آباد بزمش
 نمی داشت ثانی بہ میدان عرفاں
 فنادہ نگاہش چو بر کم نگاہی
 سپردند اورا کمالات قطبی
 بگو شرم رضی ہالف غیب گفنا

یعنی وہ سید جماعت شاہ لاثانی لقب
 مرجع اہل ہدایت ان کے دروازے کی فاک
 شہ جماعت بایزید عصر لاثانی لقب
 ۳۰۵ ۵۱۳ ۳۳ ۳۶۰ ۵۹۲ ۱۳۲
 ۱۹۳۶ =
 ۱۹۳۹

بایزید عصر حاضر سید والانب
 گر ہوں کے واسطے ہادی ہے انکی ذات پاک
 اے رضی اللہ سال رکھ کر دریاں پاؤں
 ۲

"علی جماعت لاثانی سید آں بود ہ
 ۱۱ ۵۱۳ ۵۹۲ ۵۱۶۳ ۱۶ = ۱۳۵۸ھ

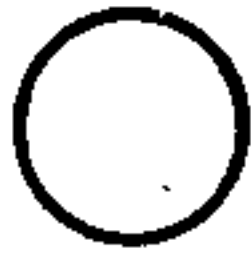
برائے سال دفاتش بگفتہ ست مروش

ز فیض شہ جماعت شاہ ابرار
پوشیدی تمام خود ز عالم
بمحل شان خود ہرگز نہ گفتم
متاع خوش نصیاں نسبت سے
رضی سال وفاتش ہاتم گفتم

جہان معرفت گشتہ پر انوار
کشودی راز سستی بہ گفتار
نیامد رنر پوشیدہ بہ گفتار
رسیدہ بر در او بخت بسیار
گو "شاہ شہاں بودہ" بتکرار

$$\frac{449}{x2} = 14 \quad 254 \quad 24$$

۱۳۵۸

چوں حبیب حبیب خدا بود
از علی بود انوار شمعش
دردش بود سوز غم عشق
بہر ارباب دل شاہ جماعت
خلوتش خلوت جذب وستی
از رضی بہر وصلش چو بستم

لفش الفت کبیرا بود
بہر ہر ولایت ضیاء بود
ماوری از غم ماسوا بود
عکس آئینہ حق بینا بود
جلوتش جلوت مصطفیٰ بود
گفت "خرشید چرخ خدا بود"

$$\frac{1113}{10} = 111.3$$

۱۳ = ۱۹۳۹

رود سید خیر الانبیار

$$\frac{212}{63} = 3.365$$

۸۳۳ = ۱۹۳۹

یعنی وہ سید جماعت شاہ لاثانی لقب
مرجع اہل ہدایت انکے دروازے کی خاک

شاہ جماعت بایزید عصر لاثانی لقب
۱۳۲ ۵۹۲ ۳۶۰ ۳۴ ۵۱۴ ۳۶

$$1938 = 1939 \text{ ع}$$

بایزید عصر حاضر تیدوالا نسب
گم ہوں کے واسطے ہادی کی ذات پاک
از سر اماں لکھو سال وفات انکار فی!

ازیں خاک واں آہ کہ وہ سفر
کہ لاثانی بودہ باہل نظر
ناشم چرخک لب چشم تر
بگو آہ صبح قیامت اثر

$$61 \quad 551 \quad 100 \quad 6$$

$$1358 \text{ ه}$$

دریغا کہ شاہ جماعت علی
خلایق بگفتند لاثانی شیش
بہر چینی چارہ بے کساں
رضی گریہ پرند سال وفات

بے سال وفاتش رضی بگفت کہ گو

”علی جماعت لاثانی سید آل بودہ“

$$110 \quad 514 \quad 592 \quad 64 \quad 51 \quad 10$$

$$1358 \text{ ه} =$$

سرا عدائے دیں بگرو بگو

$$1359 \quad 1 \quad 8 \quad 111 \quad 225 \quad 69 \quad 914 = 51358$$

زدنیاشد آل شیخ الاقطاب چوں
رضی گفت "شیخ الاقطاب" سال

$$۱۲۵۸ م = ۱۲۲ \quad ۹۱ \quad ۲۲$$

ہویدا بودہ است از لفظ سال عمروے

$$۱۹۳۹ ع = ۱۶ \quad ۳۱۰ \quad ۹۱ \quad ۱۰۱۰ \quad ۸ \quad ۳۶۱ \quad ۱۷ \quad ۲۶$$

"آل غمخوار ما"

$$۱۹۳۹ ع = ۴۱ \quad ۱۸۲۷ \quad ۵۱$$

عاشق سنت نبوی شدہ

$$۱۲۵۸ م = ۲۰۹ \quad ۶۸ \quad ۵۱۰ \quad ۲۷۱$$

"شاہ لاثانی ست قدوہ سادات"

$$۱۹۳۹ ع = ۲۶۶ \quad ۱۱۵ \quad ۰۲۶۰ \quad ۵۹۲ \quad ۳۰۶$$

بگو بعد قطع سر جلد سال

$$\begin{array}{r} ۱۹۳۷ \\ ۸- \\ \hline ۱۹۳۹ ع \end{array} \quad \begin{array}{r} ۴۰۵ \\ ۵۱۰ \\ ۲۰۸ \quad ۱۱۰ \quad ۵۱۴ \end{array} \quad \begin{array}{r} ۲۰۸ \quad ۱۱۰ \quad ۵۱۴ \end{array}$$

وفات حضرت صاحبزادہ فدائین حسین صاحبزادہ حضرت لاثانیؑ علی پور سید اب

یکم محرم ۱۳۲۲ھ ، ۲۲ جولائی ۱۹۲۵ء بروز چہار شنبہ

والدم رخت اقامت بست از دنیائے دوں
آں کہ در عالم نبوده پاکبازی باچھو او
وائے آں پور بزرگ شاہ لاثانی لقب
از جہان رنگ و بوشد آہ از گلشن چو بو
سال فوت آں بنید عصر اگر خواہی رضی
”والدم پور بزرگ شاہ جماعت بد بگو
۱۳۲۲ھ = $\frac{۸۱}{۲۰۸} \frac{۲۲۹}{۳۰۶} \frac{۵۱۴}{۴} \frac{۲۲۹}{۳۰۶}$

شاہ فدائین بخت گرفت را
گشتم تبہ بفرقت آں عرش پایگاہ
گو سال فوت بندہ مولی صفت رضی

اے وائے آفتاب ولایت شدہ سیاہ
۱۱ ۱۰ ۲۸۴ ۲۲۴ ۳۰۹ ۲۶
۱۳۲۲ھ =

اے رضی سال ترحیل آں کالمے

”شیخ کامل بزیر زمیں واسے“ گو

$$\frac{1322}{12} = 110 \quad 10 \quad 219 \quad 91 \quad 91$$

برفت آں شہ ذی شاں رضی کشیدہ الف

بگفت ”سید ذی شاں رود“ بگو تاریخ

$$\frac{1325}{1} = 210 \quad 251 \quad 41 \quad 42$$

چو رفت آں شہ ذی جاہ ندائے عیب آمد

بگو کہ ”شہ ذی جاہ ہامے“ سال وفات

$$\frac{1322}{14} = 9 \quad 41 \quad 305 \quad 302$$

رضی گو بتاریخ آں شاہ دیں

کہ ”ہائے شد آخر فدائے حسین“

$$\frac{1322}{128} = 95 \quad 801 \quad 302 \quad 19$$

چو رفت آں شیخ کامل از جہاں گفتم بتاریخش

کہ ”شیخ کامل من رفتہ از عالم“ بگو سائش

$$\frac{1925}{101} = 8485 \quad 90 \quad 91 \quad 91$$

حضرت سید فدائے حسین
شاہ لائٹانی راست نورالعین

کعبہ اصفیا بد آل لاریب
اقتیار راست قبلہ دارین

منبع علم و معرفت بودہ

ذات او بود مربع کونین

سال فوتش بگو کہ $\frac{16}{16}$ وائے وائے

$$\frac{1891}{32} + \frac{1925}{128} = \frac{128}{95} \frac{128}{128} \frac{240}{240}$$

بندۂ فرماں پذیر

$$= \frac{912}{361} \frac{41}{41}$$

۱۳۳۲

عابد خدا پرست

$$= \frac{442}{405} \frac{44}{44}$$

۱۳۳۳

حضرت سید جماعت علی شاہ لاثانی رحمۃ اللہ علیہ کی وفات (یکم اکتوبر ۱۹۳۹ء
۱۷ شعبان ۱۳۵۸ھ) کے بعد ان کے سب سے بڑے پوتے صاحبزادہ سید
علی اکبر منڈنشین اول ہوتے۔

منڈنشین کی تاریخ: نومبر ۱۹۳۹ء شوال ۱۳۵۸ھ

$$\text{نقش لاثانی شہ لاثانی} \quad \text{○} \\ \frac{592}{250} \frac{2.5}{592} = \frac{1939}{250}$$

$$\text{نقش لاثانی علی اکبر منڈنشین} \quad \text{○} \\ \frac{592}{250} \frac{11.0}{223} \frac{152}{410} = \frac{1939}{250}$$

$$\text{نقش اولیں شاہ لاثانی علی اکبر اہل فہم} \quad \text{○} \\ \frac{592}{250} \frac{96}{34} \frac{3.4}{333} \frac{125}{1939} = \frac{1939}{250}$$

$$\text{جانشین شاہ لاثانی علی اکبر فرید} \quad \text{○} \\ \frac{592}{250} \frac{3.4}{213} \frac{223}{292} = \frac{1939}{250}$$

$$\text{علی اکبر جانشین شاہ لاثانی بے حد کریم} \quad \text{○} \\ \frac{592}{250} \frac{3.4}{213} \frac{223}{292} = \frac{1939}{250}$$

$$\text{آہ روح شاہ لاثانی زین دنیا چورفت سال وفات شاہ لاثانی} \quad \text{○} \\ \frac{592}{250} \frac{3.4}{213} \frac{46}{45} \frac{9}{480} = \frac{1939}{250}$$

$$\text{بعدہ عالی علی اکبر بجائے اونشت سال منڈنشین} \quad \text{○} \\ \frac{592}{250} \frac{111}{333} \frac{14}{810} \frac{6}{81} = \frac{1358}{250}$$

$$\textcircled{\text{منذ نشین او میں بدیہی سید لاثانی}} \\ \frac{152}{210} \frac{96}{31} \frac{43}{592} = \frac{1358}{\text{م}} =$$

$$\textcircled{\text{جاتے نشین اول شہ لاثانی}} \\ \frac{13}{210} \frac{32}{205} \frac{592}{592} = \frac{1358}{\text{م}} =$$

$$\textcircled{\text{سال جانشینی "زبدۂ زہاد علی اکبر}} \\ \frac{398}{333} \frac{16}{18} =$$

$$\frac{1541}{1939 \text{ م}} \frac{12}{152} \frac{210}{96} \frac{34}{592} \frac{12}{592} =$$

جانشینی حضرت جبرائیل علی اکبر صاحب

چوں جماعت شاہ لاثانی برفہ از جہاں
جانشینش شد علی اکبر بزرگ خاندان

در جہاں معرفت آن ہست جوں ماہ بسین
ہست آن صاحب دل و صاحب نظر اہل حقین

ایں چنین گوئی سال جانشینی بالعموم
است ماہے جانشین مہرونے باید نجوم

$$\frac{1358}{\text{م}} = \frac{261}{56} \frac{212}{235} \frac{6}{20} \frac{16}{99}$$

ماورے سال وفات ماور خود

۸ دسمبر ۱۹۶۲ء ۱۹ ذی القعدہ ۱۳۹۲ھ

چهار شنبہ ۱۴ بجے بعد دوپہر
بمقام پسرور مدفن علی پور تیداں

گفتہ ماورم سوتے عدم

کہ او بد و تر باغ علی شاہ

بفکر اندر بدم امشب کہ ناگاہ

کہ "ہے ہے راجعہ عہد شدہ"

$$\begin{array}{r} 496 \\ \times 2 \\ \hline 992 \end{array} =$$

چو پیغام اجل آمد بنا گاہ

بدش سید جماعت شاہ علی خاں

من غمگیں برائے سال فوٹس

رضی از پیش و پس آواز آمد

ایں جہاں گشت آہ تیرہ وتار

"ماورم از جہاں بشت" سہ بار

$$\begin{array}{r} 458 \\ \times 3 \\ \hline 1374 \end{array} =$$

ماورم از جہاں بشت وائے

اے رضی سال آں عینہ بگو

ولم سوخت از درد ہجرت بھی

کہ ہاں ماورم بشت گو رضی

$$\begin{array}{r} 496 \\ \times 2 \\ \hline 992 \end{array} =$$

چو شد ماورم بعقبی رہی

ندا آمد از پیش و پس بہر سال

منکر کردم بہر سال فوت او
 "بود آں مغفورۃ" گفتا سروش
 ۱۳۹۲ھ = $\frac{1331}{5113}$

گو بے سالِ فوتش مصرعے
 "زیر پایش است فردوسے بسا"
 ۱۳۹۲ھ = $\frac{216}{313261322}$

بخواہی اگر سالِ فوتش رضی آ
 مکرر گو "مادرم رفته واتے"
 ۱۹۸۷ء = $\frac{984}{2248516}$

گفت بسالِ وفاتش ہفتے درگوش ما
 "است زیر قدمش جنت فردوس ما"
 ۱۹۸۴ء = $\frac{241}{250253351}$

گر نہ ای از عمر و سالِ فوت او آگاہ رضی
 گو کہ "وہ وہ بہت پیدا عمر آں از لفظ سال"
 ۱۹۸۴ء = $\frac{11}{1451010851314}$

رضی! ز سالِ وفاتش اگر کے پرسد
 "ربینِ خلد بریل واہ روح او" گوئم
 ۱۳۹۲ھ = $\frac{265}{24212212}$

چوپڑسی ز سال وفاتش رضی

تَبَاعِ بَهْتِ بَرِسِ " گومت

$$1962 = \frac{1005}{292} \frac{406}{292}$$

سال فوت ان کا اگر چاہے تو لکھ

" مشعلِ عفت ہوتی فاموش آہ"

$$1962 = \frac{33}{550} \frac{31}{924} \frac{4}{4}$$

آن مادرِ مہرباں ما بخت شد

$$1392 = \frac{51}{225} \frac{298}{21} \frac{255}{202}$$

" آہِ مخدومہ محترمہ"

$$1392 = \frac{4}{495} \frac{493}{495}$$

مادرِ مارود بخلد بریں

$$1392 = \frac{225}{21} \frac{210}{21} \frac{434}{292}$$

ہاں رابعہ عہد ما بخلد شد

$$1392 = \frac{54}{248} \frac{49}{21} \frac{434}{202}$$

رضی سال وفات مادر خود " برفہ آہ آہ مخدومہ گو"

$$1392 = \frac{495}{12} \frac{486}{495}$$

تو گرنہ ای آگاہ از سال وفاتش گورضی!

" آن رابعہ عصرین در خلدی باشد " بگو

$$1962 = \frac{51}{248} \frac{340}{90} \frac{222}{50} \frac{202}{202}$$

تاریخ وفات حضرت صاحبزادہ سید علی اکبر صاحب

مند نشین اولین حضرت لاثانی علینہ

۳ شعبان ۱۳۸۵ھ مطابق ۲۸ نومبر ۱۹۶۵ء

سید محترم علی اکبر
آنکہ از روئے زہد و تقوی بود
پیشوائی کہ ہر نفس می داد
راہنمائی کہ بود در عالم
بود او جانشین لاثانی
رہنمائی ز غیب می بستم
گفت ہاتف بگو رضی تاریخ

از جہاں رفت سو در سلام
یاد گاری ز عارفان کرام
اہل دل را ز معرفت پیغام
ذات او مزجِ خوب و عوام
ہست او بعد فوت نعل مقام
تا کنم سال فوت او ارقام
" مرد حق خادم رسول نام "

۲۳۳ ۱۰۸ ۲۳۵ ۲۹۶ ۹۲

۱۳۸۵ھ =

علی اکبر فرید عصر خود بود
برائے سال رحلت فکر کردم
"حیا" بے دل شد و بے مرقاشد

گرفته او چو در خلد برین جا
بگو شم اے رضی ہاتف بگفتا
ہم اماند فہم وغیرت از پا

۱۲۵ - ۲۰ = ۱۴۱۰ - ۸۵ = ۲۰

۸۱ = ۴ - ۸۶

۹ = ۱۰ - ۱۹

۱۳۸۵ھ = ۱۲۱۰ + ۸۵ + ۸۱ + ۹

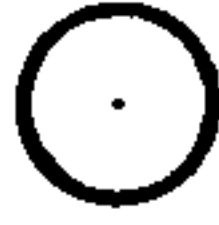
لبے گماں بندہ ربانی بود

وارث سید لاثانی بود

۱۳۸۵ = ۱۲ ۵۹۲ ۷۳ ۷۷

علی اکبر کہ بخت رفتہ

آواز من آویزہ ہر گوش شد

اکبر خاندان لاثانی

بلبل باغ شاہ لاثانی

۱۹۶۵ = ۵۹۲ ۳۰۶ ۱۰۰۲ ۶۳

علی اکبر کہ بند برادر من

سال تزیل اور صحنی گویم

نقش اول شاہ لاثانی

۱۳۸۵

۵۹۲ ۳۰۶ ۲۷ ۳۹۰

کہ دوایم حلقہ تسلیم رانیز گل

آں علی اکبر کہ بودہ پیکر علم و حیا

آں سوتے افلاک رفتہ روح اودمی شب انک

برتر از افلاک بودش پایہ از روتے علو

سال فوت جانشین شاہ لاثانی رضی

بود آں جائے نشین شاہ لاثانی گو

۱۳۸۵ = ۵۹۲ ۳۰۶ ۷۷ ۱۲ ۵۱ ۱۲

علی اکبر زہ خادم رسول مدنی

۱۳۸۵ =

۱۰۳ ۲۹۶ ۶۳۵ ۷ ۲۲۳ ۱۱۰

وفات نقش اول شاہ لاثانی پاک باز

۱۹۶۵ =

۱۰ ۲۳ ۵۹۲ ۳۰۶ ۹۷ ۳۵۰ ۳۸۷

اعلیٰ حضرت مولانا احمد رضا خاں کے شاگرد

حضرت صاحبزادہ سید علی اصغر صاحب

نبیر حضرت سید لائٹانی رحمۃ اللہ علیہ کی وفات (مدفن علی پور میں)

بریلی کے احمد رضا خاں کا شاگرد ممدوح

$$\frac{1991}{98 \quad 525 \quad 21 \quad 451 \quad 1001 \quad 53 \quad 3 \quad 252} =$$

ہائے روح عصر علی اصغر

$$\frac{1991}{1291 \quad 110 \quad 320 \quad 212 \quad 12} =$$

علی اصغر مائیک طینت

$$\frac{1991}{249 \quad 80 \quad 51 \quad 1291 \quad 110} =$$

براور میں علی اصغر پاک حب

$$\frac{1991}{20 \quad 23 \quad 1291 \quad 110 \quad 90 \quad 202} =$$

مرد حق بحضرت حق سبحان

$$\frac{1991}{121 \quad 108 \quad 1210 \quad 108 \quad 254} =$$

وائے وائے علی اصغر عالی ہم می شود

$$\frac{1991}{210 \quad 5085 \quad 111 \quad 1291 \quad 110 \quad 12 \quad 12} =$$

$$\frac{1991}{\text{بہ فردوس پاک پرورد علی اصغر}} = \frac{1301}{4} \frac{210}{23} \frac{350}{23}$$

$$\frac{1991}{\text{علی اصغر روشن دل}} = \frac{1301}{22} \frac{552}{1301}$$

$$\frac{1991}{\text{شاگرد احمد رضا گرامی عالم}} = \frac{1301}{121} \frac{241}{1001} \frac{52}{525}$$

$$\frac{1991}{\text{الفراق شاگرد احمد رضا}} = \frac{1001}{52} \frac{525}{212}$$

$$\frac{1991}{\text{مرقد پاک علی اصغر عالی نسب}} = \frac{128}{111} \frac{1291}{110} \frac{23}{222}$$

سال فوت ان کا گرضی! چاہے

$$\frac{1311}{\text{لکھ سرپایس سے علی اصغر}} = 1301 + 10 \frac{1291}{110}$$

ہاں سر آہ سے رضی! لکھ دے

$$\frac{1991}{\text{تھا جو عالی دماغ جاتا ہے}} = \frac{1990}{10} \frac{1000}{1000} \frac{111}{9} \frac{1000}{1000}$$

پیرسید محمد نواز بخاری (پیر محل) جو سروس میں ایگزیکٹو
کے منیجنگ ڈائریکٹر تھے۔ نیز رسالہ ”سروس“ ماہوار کے منیجنگ
ایڈیٹر بھی تھے۔ ۳۰ ستمبر ۱۹۸۹ء کو انتقال کر گئے۔ ان کی کہیت
گلبرگ (لاہور) سے پیر محل لے جانی گئی۔

○ قدیموں نے کہا ہے بالنگر

$$\begin{array}{r} ۷۰۵ \\ \times ۲ \\ \hline ۱۴۱۰ \end{array}$$

”آئے شیریں زماں نواز“ کہو

$$= \frac{۷۰}{۲۲} \frac{۵۷}{۲۰} \frac{۱۱}{۵۷}$$

○ شاہ نواز نیک شہرت

$$\frac{۱۴۱۰}{۹۶۰} =$$

$$\frac{۲۰}{۲۲} \frac{۸۰}{۲۲} \frac{۲۰}{۲۲}$$

○ رفتہ درجوار خلد سید نواز جاں نواز

$$\frac{۱۹۸۹}{۲۲} =$$

$$\frac{۲۰}{۲۲} \frac{۵۷}{۲۲} \frac{۲۰}{۲۲} \frac{۲۰}{۲۲} \frac{۲۰}{۲۲} \frac{۲۰}{۲۲} \frac{۲۰}{۲۲}$$

○ آل نواز دل نواز رفت ست نخلد

$$\frac{۱۹۸۹}{۲۳۶} =$$

$$\frac{۲۰}{۲۳۶} \frac{۲۰}{۲۳۶} \frac{۲۰}{۲۳۶} \frac{۲۰}{۲۳۶} \frac{۲۰}{۲۳۶} \frac{۲۰}{۲۳۶}$$

○ بہت سوتے خلد روش رواں

$$\frac{۱۹۸۹}{۲۵۷} =$$

$$\frac{۲۰}{۲۵۷} \frac{۵۷}{۲۳۲} \frac{۲۰}{۲۳۲} \frac{۲۰}{۲۳۲}$$

○ بہر حق آگاہ باغ خلد جا بجا

$$\frac{۱۹۸۹}{۱۰} =$$

$$\frac{۲۰}{۱۰} \frac{۲۳۲}{۱۰۰۳} \frac{۲۰}{۲۴} \frac{۲۰}{۱۰۸} \frac{۲۰}{۲۰}$$

$$\frac{\text{پیکر شرافت محمد نواز ما}}{\text{۲۲۲ ۹۸۱ ۹۲ ۶۲ ۴۱}} = \frac{\text{۱۴۱۰}}{\text{۱۴۱۰}}$$

$$\frac{\text{شمس جہاں بسید نواز بخاری}}{\text{۴۰۰ ۵۹ ۷۲ ۶۲ ۸۱۳}} = \frac{\text{۱۴۱۰}}{\text{۱۴۱۰}}$$

$$\frac{\text{آل صاحب وقار سید نواز بخاری}}{\text{۵۱ ۱۰۶ ۳۰۷ ۷۲ ۸۱۳}} = \frac{\text{۱۴۱۰}}{\text{۱۴۱۰}}$$

$$\frac{\text{در زمین خفت گرچہ شاہ نواز}}{\text{۲۰۴ ۱۰۷ ۱۰۸۰ ۲۲۸ ۳۰۶ ۶۲}} = \frac{\text{۱۹۸۹}}{\text{۱۹۸۹}}$$

$$\frac{\text{روح پاکش رود بہ خلد رہی}}{\text{۲۱۴ ۳۲۳ ۲۱۰ ۷ ۶۲۲ ۲۳}} = \frac{\text{۱۴۱۰}}{\text{۱۴۱۰}}$$

آہ تید نواز گشت رہی .. آنکہ بودہ ز آل پاک نبی

۱۹۸۹

در زمین خفت گرچہ شاہ نواز .. روح پاکش رود بہ خلد رہی

۱۴۱۰

وفات عزیز بلال احمد مرحوم ابن خنیظ الرحمن حسن

تاریخ وفات مئی ۱۹۸۰ء

الف کشیدہ رضی بہر سال فوت بلال

بگفت "حیف غم فرقت بلال" بگو

$$\frac{1981}{1980} = \frac{1}{43 \quad 480 \quad 100 \quad 98}$$

روال بجلد برس ست ہم روان بلال

$$1980 = \frac{256}{43 \quad 256 \quad 45 \quad 490 \quad 292 \quad 434 \quad 256}$$

حیف غم رفتن بلال از ما

$$1980 = \frac{98}{41 \quad 8 \quad 43 \quad 42 \quad 100 \quad 98}$$

رفت در جنت بلال

$$1300 = \frac{980}{43 \quad 452 \quad 202 \quad 980}$$

اے رضی سال و فاش گو کہ "وائے"

واغ فرقت آن بلال احمد بداد

$$\frac{1943}{1980} = \frac{16}{11 \quad 53 \quad 43 \quad 51 \quad 480 \quad 1005}$$

بلال رفت ز دنیا و بہر سال رضی!

بگفتہ است "غم فرقت بلال ز من"

$$1980 = \frac{1}{90 \quad 4 \quad 43 \quad 480 \quad 100}$$

ملائک از پس و پیش اسے رضی سال وفات او
 "بفردوس بریں برود بلال احمد زما" گفتند

۹۹۰
 × ۲

 ۱۹۸۰

۳۸ ۵۳ ۶۳ ۲۱۶ ۲۶۲ ۳۵۲

رواں روش شدہ از جسم و بہر سال تاریخش
 مذا از شش جہت "روح بلال احمد" ہمی آمد

۳۳۰
 × ۴

 ۱۹۸۰

۵۳ ۶۳ ۲۱۶

اگست ۱۹۹۱ء میں سویت سوشلسٹ ری پبلک "موجودہ
 رشین فیڈریشن کے صدر مسٹر گورباچوف نے روس سے اشتراکیت
 کے خاتمے کا اعلان کر دیا۔

روس سے بھی وداع ہے دور اشتراکیت
 ۱۹۹۱ء = $\frac{۳۶۶}{۹۰} \frac{۱۶}{۸۱} \frac{۱۵}{۳۰} \frac{۱۳۳۲}{۱۳۳۲}$

اشتراکیت کا سر روس میں بھی کٹ گیا
 -۱
 سال اس کا لکھ رضی وداع اشتراکیت
 ۱۳۱۲ء = $\frac{۱۳۱۳}{۱۳۳۲} \frac{۸۱}{۸۱}$

قطعه تاریخی وفات غلام رسول فنا قریشی مرحوم

آن غلام رسول مردِ صفا
 شد بجلد بریں ازین دنیا
 بس کہ آن بود یارِ شاطرِ من
 رَحلتش بارِ خاطر است مرا
 زوجِ اش گشت بے سرو بے کس
 گشت ہمیشہ اوز بس تنہا
 شدہ غمگین منور و خام
 کردہ مرشِ ملول طارق را
 بہت عالم سیاہ در چشم
 پشت من بہت از غمش دوتا
 سالِ فوتش "فسر شمعِ جمل"
 از طریقِ جملِ رضی! گفتا = ۱۳۸۷ھ

ما تغم از سر الم گفته
 رضی بہر سالش بگفته کہ ہائے
 او غلام رسول بود بگو
 ہوائے اجل شمع روشن فرودہ

$$\frac{1387}{1386} = \frac{12 \quad 292 \quad 1601 \quad 4}{13 \quad 299 \quad 1601 \quad 4}$$

$$1387 = \frac{22 \quad 32 \quad 410 \quad 554 \quad 329}{14}$$

عزیزم سید زاہد حسین کی وفات

آہ آل زاوۃ برادرِ من
بت ایں مصرعے زباں زدِ غم
سال فوتش چہیں بگفت رضی !

زاہد آل کشتہ جفا شدہ
ہدف جوہرنا روا شدہ
کشتہ نخنجر جفا شدہ

۱۹۶۱ھ = ۲۰۴۰ ۸۴ ۸۵۲ ۲۵

ہوا ہے دشمن جاں آہ کیوں بشر کا لشر
عجیب دورِ ستم ہے عجب زمانہ ظلم
ہوتی ہے جوہر و ستم کی کچھ ایسی ارزانی
کہ ہے ہر ایک زباں پر رواں فسانہ ظلم
بلا ہے خاک میں لختِ دل علی صفر
سے خونِ ناحقِ زاہد بھی شاخسانہ ظلم
جو سالِ رحلتِ زاہد کی فکر کی میں نے
سروشِ غیب پکارا کہ ”ہے نشانہ ظلم“

۱۳۹۱ھ = ۹۶۰ ۳۶ ۱۵

ز سال فوت شہید ستم جو پوسیدم
ہلاکِ ظلم شدہ ہاں ”سروشِ گفتِ بمن

۱۳۹۱ھ =

۵۶ ۳۰۹ ۹۶۰ ۵۶

قطعہ تاریخ و فاقہ والد محترم پیر مظہر احمد ہاشمی

چک قریشیاں (سیالکوٹ)

صد حیف شد رواں ز جہاں مادر ظہور
 سوئے جہاں ز عالم فانی گرفت راہ
 آرمی ز لطمہ ہائے حوادث بروزگار
 فرزند را بدامنِ مادر بود پناہ
 سر بر زمین مہنہاد رضیہ ز فرطِ غم !
 منظور گفت بعد او شد حال من تباہ
 خوں شد دل سعید و چکید از دو چشم او
 اصرار کشید نالہ و گفته کہ آہ آہ
 کردم چو فکر از پتے سال وفات او
 در گوش من سروش چنین گفت صبح گاہ
 ”ہا“ تازہ روئے تخریب از آہ کش رضی
 زیں پس بگو ”چراغ ہدایت فرود آہ“

۱۹۶۹ء =

۱

۳۳۳

۳۲۰

۱۲۰۳

دارِ قاف سے سوتے ملک بقا گنجا ہے
 غاتونِ پاک سیرت وہ پیکرِ شرافت
 نوحہ طرازِ غم ہیں مرغانِ گلشنِ دل
 ہر گل ہے اہل چین کا تصویرِ رنج و حسرت
 منظورِ غم زدہ ہے اور نوحہ خوالِ رضیہ
 جاں سعید مضطرِ اصغر ہے جو سیرت
 بزمِ خلوص جس کے دم سے رضی تھی قائم
 ”ہیبت گل ہوئی ہے وہ مشعلِ ہدایت“

۴۲۱ ۵۰ ۳۱ ۱۵ ۱۱ ۴۳۰ ۴۲۰ = ۱۳۸۸

مولانا ابوالبرکات سید احمد صاحب (عزب اللہ) کی وفات پر

”منقہ اسلام ابوالبرکات شہر لہور دوس“

$$\frac{1981}{53} = \frac{352}{132} \frac{32}{64} \frac{24}{24}$$

۵ جولائی ۱۹۷۷ء کو خانہ جنگی کے خطرے کے پیش نظر ملک کا نظم و نسق جنرل محمد ضیاء الحق نے سنبھالا۔ اس مارشل لا کے نتیجے میں ذوالفقار علی بھٹو صاحب کی فسطائی جمہوریت ختم ہو گئی۔

”آں ضیاء الحق محمد محسن قوم“

$$\frac{1394}{51} = \frac{139}{811} \frac{92}{158} \frac{139}{139}$$

”ملک و ملت را ضیاء الحق محمد محسن“

$$\frac{1966}{90} = \frac{148}{90} \frac{92}{139} \frac{84}{301} \frac{260}{4}$$

روس نے افغانستان میں اپنی فوجیں داخل کر دیں۔

۱۹۷۹ء مطابق ۱۳۹۹ھ

سال میں حادثہ گفت ہاتف کہ آہ: میثود ملت روسیہ روسیہ

$$\frac{1399}{340} = \frac{282}{281} \frac{281}{281} \frac{281}{281}$$

چوبدنی ظہور الہی کی وفات پر

$$\text{۱۴۰۱ھ} = \frac{\text{ظہور الہی مرد}}{۲۴۲ \quad ۴۶ \quad ۱۱۱۱} \quad \bigcirc$$

$$\text{۱۹۸۱ھ} = \frac{\text{حیف رقبۃ ظہور الہی ما}}{۴۱ \quad ۴۶ \quad ۱۱۱۱ \quad ۶۸۵ \quad ۹۸} \quad \bigcirc$$

$$\text{۱۹۸۱ھ} = \frac{\text{ہمت شہید ظلم و جور سے}}{۵۱ \quad ۵۱ \quad ۲۰۹ \quad ۶ \quad ۹۰ \quad ۳۱۹ \quad ۴۶۵} \quad \bigcirc$$

$$\text{۱۴۰۱ھ} = \frac{\text{وائے وائے ظہور الہی رود}}{۲۱۰ \quad ۴۶ \quad ۱۱۱۱ \quad ۱۷ \quad ۱۷} \quad \bigcirc$$

$$\text{۱۹۸۱ھ} = \frac{\text{کشتہ ظہور الہی آدم دم باز}}{۱۰ \quad ۳۳۳ \quad ۴۵ \quad ۴۶ \quad ۱۱۱۱ \quad ۷۲۵} \quad \bigcirc$$

$$\text{۱۹۸۱ھ} = \frac{\text{وحید جہاں ظہور الہی کشتہ بود}}{۱۲ \quad ۷۲۵ \quad ۴۶ \quad ۱۱۱۱ \quad ۵۹ \quad ۲۸} \quad \bigcirc$$

مولانا غلام محمد ترمذی کی وفات پر

۱۶ محرم ۱۳۶۲ھ بمطابق ۲۲ جولائی ۱۹۵۹ء

○ غلام محمد ترمذی نجم آزاد = $\frac{۱۰۶۱}{۹۲} \frac{۹۲}{۹۹۰} \frac{۱۳}{۱۳}$ ۱۹۵۹ء

○ غلام محمد ترمذی طالب دیں = $\frac{۱۰۶۱}{۹۲} \frac{۹۲}{۹۹۰} \frac{۴۲}{۴۲}$ ۱۹۵۹ء

○ رضی سال ترحیل آل مرد حق
” ترمذی زہی شوہ بہ ” فردوس گو = $\frac{۱۰۶۱}{۹۲} \frac{۹۲}{۹۹۰} \frac{۲۲}{۲۲} \frac{۳۵۰}{۳۵۰}$ ۱۳۶۹ء

○ ” مرد دانا ترمذی خوش بیان ” = $\frac{۱۰۶۱}{۹۲} \frac{۹۲}{۹۹۰} \frac{۵۶}{۵۶} \frac{۹۰۶}{۹۰۶}$ ۱۹۵۹ء

○ ” غلام محمد ترمذی نیک گو ” = $\frac{۱۰۶۱}{۹۲} \frac{۹۲}{۹۹۰} \frac{۸۰}{۸۰} \frac{۲۶}{۲۶}$ ۱۹۵۹ء

○ ” غلام محمد ترمذی رود ” آہ = $\frac{۱۰۶۱}{۹۲} \frac{۹۲}{۹۹۰} \frac{۲۱۰}{۲۱۰} \frac{۵}{۵}$ ۱۳۶۹ء

○ ” ترمذی داخل خلد ” = $\frac{۱۰۶۱}{۹۲} \frac{۹۲}{۹۹۰} \frac{۶۳۵}{۶۳۵}$ ۱۹۵۹ء

سال معزولی ذوالفقار علی بھٹو

سول مارشل لارایڈ فٹسٹیر وزیر اعظم پاکستان
 ۵ جولائی ۱۹۷۷ء : ۱۶ رجب ۱۳۹۷ھ
 بروز منگل، ۲ بجے صبح

واہ شد معزول بھٹو بہر سال

خانہ میخوار شد معدوم گو
 ۱۹۷۷ء = $\frac{۶۴۰}{۶۴۰}$ $\frac{۳۰۳}{۳۰۳}$ $\frac{۸۵۷}{۸۵۷}$ $\frac{۶۵۶}{۶۵۶}$

انحر منحوس ملت منہزم

۱۹۷۷ء = ۱۴۲ ۴۷۰ ۱۶۴ ۱۳۱

انحر منحوس ہائے ہائے

۱۳۹۷ھ = ۳۲۰ ۱۶۴ ۱۳۱

از برائے سال عزل ذوالفقار

”واہ شد آں تیرگی ظلم“ گو

۱۹۷۷ء = $\frac{۹۷۰}{۹۷۰}$ $\frac{۶۳۰}{۶۳۰}$ $\frac{۵۱}{۵۱}$ $\frac{۳۰۳}{۳۰۳}$ $\frac{۱۲}{۱۲}$

اے رضی! سال عزل بھتو بگو

آہ ایں قاتل عوام برفت
 ۱۳۹۷ھ = $\frac{۶۸۲}{۶۸۲}$ $\frac{۱۱۷}{۱۱۷}$ $\frac{۵۳۱}{۵۳۱}$ $\frac{۶۱}{۶۱}$ $\frac{۶}{۶}$

شہادت ضیاء الحق محمد رُحمت

تاریخ شہادت : ۱۷ اگست ۱۹۸۸ء

ضیاء الحق محمد رُحمت ہے۔
 ۱۱۱ ۸۱۱ ۱۳۹ ۲۴۴ ۹۲ ۱۰۸ ۱۵ = ۱۴۰۹ھ

عَبِيدُ عَاشِ سَعِيدًا وَّوَفَاتِ شَهِيدًا
 ۸۶ ۳۷۱ ۱۳۵ ۶ ۴۸۱ ۳۲۰ = ۱۴۰۹ھ

ضیاء الحق محمد رُحمت عزت گزیں۔
 ۹۵۰ ۹۲ ۲۴۴ ۱۰۸ ۵۰۷ ۸۷ = ۱۹۸۸ء

ضیاء الحق محمد رُحمت رفت آہ
 ۹۵۰ ۲۴۴ ۱۰۸ ۶۸۰ ۶ = ۱۹۸۸ء

واہ موت شہید دیکھو باعث حیات قوم کی
 ۱۲ ۲۴۴ ۳۱۹ ۲۵ ۵۷۱ ۴۱۹ ۱۴۶ ۳۰ = ۱۹۸۸ء

باید ارواح شہیدان بہاول پور در فردوس
 ۱۷ ۲۱۶ ۳۷۰ ۴۴ ۲۰۸ ۲۰۴ ۳۵۰ = ۱۴۰۹ھ

ارواح شہیدان بہاول پور در خلدیں آبدہ
 ۲۱۶ ۳۷۰ ۴۴ ۲۰۸ ۲۰۴ ۲۶۲۴۲۴۲۰ = ۱۹۸۸ء

عَاشِ كَرِيْمًا وَمَاتِ شَهِيدًا
 ۳۷۱ ۲۷۱ ۶ ۴۴۱ ۳۲۰ = ۱۴۰۹ھ

بیگم زلیخا زرداری نے ۱۹۸۹ء میں بطور وزیر اعظم حکومت سنبھالی

یہ آئی ہے اب جمہوریت کے راستے فسطائیت

$$۱۹۸۹ء = \frac{۱۵}{۲۰} \frac{۱۵}{۳۰} \frac{۲۰}{۶۶۳} \frac{۶۶۳}{۴۰} \frac{۴۰}{۶۶۱} \frac{۶۶۱}{۵۰}$$

اسی شد آغاز عہد اہل ستم

$$۱۹۸۹ء = \frac{۶۱}{۳۴} \frac{۳۴}{۱۰۰۹} \frac{۱۰۰۹}{۶۹} \frac{۶۹}{۳۶} \frac{۳۶}{۵۰}$$

روز اول عذاب حکمرانی زن

$$۱۴۰۹ھ = \frac{۲۱۳}{۳۶} \frac{۳۶}{۴۴۳} \frac{۴۴۳}{۲۹} \frac{۲۹}{۵۰}$$

روز اول محیط ظلمت شب

$$۱۹۸۹ء = \frac{۲۱۳}{۳۶} \frac{۳۶}{۹۶} \frac{۹۶}{۱۳۶۰} \frac{۱۳۶۰}{۲۰}$$

زن منحوس از بد بختی بر ماسلط میشود

$$۱۹۸۹ء = \frac{۵۰}{۱۹۳} \frac{۱۹۳}{۸} \frac{۸}{۱۰۱۲} \frac{۱۰۱۲}{۲۴۳} \frac{۲۴۳}{۱۳۹} \frac{۱۳۹}{۲۶۰}$$

وائے نام جمہوریت فسطائیت می آید

$$۱۴۰۹ھ = \frac{۱۶}{۹۳} \frac{۹۳}{۶۶۳} \frac{۶۶۳}{۵۰} \frac{۵۰}{۵۰} \frac{۵۰}{۱۵}$$

عذاب حکمرانی زن منحوس بے دینے

$$۱۴۰۹ھ = \frac{۶۶۳}{۴۴۳} \frac{۴۴۳}{۳۲۹} \frac{۳۲۹}{۵۰} \frac{۵۰}{۱۴۳} \frac{۱۴۳}{۱۲} \frac{۱۲}{۶۴}$$

مجموعہ نعت انبیا راجہ رشید محمود صاحب

چہ قدر آل رشید و محمود است
 ہر کہ بر حکم حق کند لبیک
 حکم مستوا علی شنید و بگفت
 بہ نبی محتجی سلام علیک
 بہر سالتش رضی بگفت از دل
 "خاتم الانبیا سلام علیک"

۱۳۹۷ھ = $\frac{130}{131} \frac{95}{131} \frac{1031}{131}$

"اوصاف حمیدہ خاتم رسالت"

۱۹۷۷ء = $\frac{491}{1031} \frac{46}{46} \frac{148}{148}$

"ذکر خلاصہ کونین اصدق"

۱۹۷۷ء = $\frac{195}{134} \frac{424}{424} \frac{920}{920}$

وفات جناب غلام حسین طور مرحوم

سابق ہیڈ ماسٹر ڈی بی ہائی سکول چنڈو

بعد از حج - ذی الحجہ ۱۳۹۵ - دسمبر ۱۹۷۵

اہل علم و ادب غلام حسین
سال فوٹس چینی بگفت رضی

شد رواں از جہاں برئی لعین

طور محبت و ہم غلام حسین
۲۱۵ ۲۵ ۳۶۵ ۴ ۲۵ ۱۰۷۱ ۱۲۸

۱۹۷۵ =

شد آل کس کہ بودہ غلام حسین
رضی! سال فوٹس بیاس ظفر

کہ اہل سخن را بد او نور عین

بگفتا: "نماند آل غلام حسین"

۱۳۹۵ = ۱۲۸ ۱۰۷۱ ۵۱ ۱۲۵

ز مارت آخر غلام حسین

ازیں جا چو آل طور کن می شود
بدینال بگو سال فوٹس رضی

مراجعتے خوں رفت از ہر عین

بہر سو قد گر یہ دشوروشین

بجنت شدہ واہ غلام حسین

۱۹۷۵ = ۱۲۸ ۱۰۷۱ ۱۲ ۳۶۹ ۴۵۵

واتے واتے کہ می شود از ما

آں کہ بودہ ز اہل علم و نظر

بعدت رخت اقامت از دنیا

! یعنی! سال رحلتش بنویس

آں غلام حسین طور رواں

بود نکتہ شناس و نکتہ دان

میشود رہ سپار بارغ جہاں

شد غلام حسین طور رواں

۱۹۷۵ = ۲۵۷ ۲۱۵ ۱۲۸ ۱۰۷۱ ۳۶۹

وفات حضرت مولانا احمد رضا بریلوی

رضی! سال ترحیل آل مرد حق بگو

$$\frac{۱۹۲۱ \text{ م}}{۲۱۰} = \frac{۱۰۱}{۶۵۱} \frac{۵۳}{۱۰۱} \frac{۲۱۰}{۲۱۰} = \frac{۲۱۰}{۶۵۱} \frac{۵۳}{۱۰۱}$$

ز تو ہر سز چوں سال وفاتش

$$\frac{۱۳۲۰ \text{ ه}}{۱۰۰۱} = \frac{۵۲}{۱۰۰۱} \frac{۱۰۸}{۱۰۰۱} \frac{۱۶۸}{۱۰۰۱} = \frac{۵۲}{۱۰۰۱} \frac{۱۰۸}{۱۰۰۱} \frac{۱۶۸}{۱۰۰۱}$$

”معطر مرقد احمد رضا حبیب آفاق“

$$\frac{۱۹۲۱ \text{ م}}{۱۸۲} = \frac{۲۲}{۱۸۲} \frac{۱۰۰۱}{۱۸۲} \frac{۵۳}{۱۸۲} \frac{۳۲۲}{۱۸۲} \frac{۳۱۹}{۱۸۲}$$

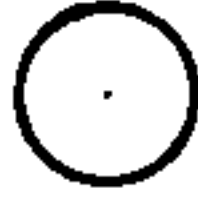
”حبیب آفاق امام احمد رضا“

$$\frac{۱۳۳۰ \text{ ه}}{۱۰۰۱} = \frac{۵۳}{۱۰۰۱} \frac{۸۲}{۱۰۰۱} \frac{۱۸۲}{۱۰۰۱} \frac{۲۲}{۱۰۰۱}$$

$$\frac{۱۹۲۱ \text{ م}}{۲۱۲} = \frac{۲۵۶}{۲۱۲} \frac{۳۶۰}{۲۱۲} \frac{۱۰۵۸}{۲۱۲} \frac{۱۶}{۲۱۲} \frac{۱۶}{۲۱۲}$$

$$\frac{۱۹۲۱ \text{ م}}{۲۶۵} = \frac{۱۳۶}{۲۶۵} \frac{۱۳۶}{۲۶۵} \frac{۱۳۰۸}{۲۶۵} \frac{۱۱۱}{۲۶۵}$$

$$\frac{۱۹۲۱ \text{ م}}{۲۱۰} = \frac{۵۰}{۲۱۰} \frac{۶۲}{۲۱۰} \frac{۸۰}{۲۱۰} \frac{۱۳۰۸}{۲۱۰} \frac{۱۱۱}{۲۱۰}$$

۲۶ دسمبر ۱۹۷۹ء کو روس نے اپنی فوجیں افغانستان میں داخل کر دیں۔ مگر افغان عوام نے دس سال تک روس کا مقابلہ کیا۔ اس جہاد کے نتیجے میں روس کو شکست تسلیم کرنا پڑی اور وہ افغانستان سے ناکام اور زامناشاہ لکل گیا۔ روس کی اس ناکامی کا یہ اثر ہوا کہ دسمبر ۱۹۸۹ء رجب ۱۴۱۰ء تک مشرقی یورپ کے ممالک رومانیہ، بلغاریہ، یولینڈ، مشرقی جرمنی، چیکو سلواکیہ وغیرہ نے اشتراکیت کا جوا اپنی گردن سے اتار پھینکا۔ نینرہاٹک کی ریاستیں لیٹویا، لیتھونیا وغیرہ اور وسطی ایشیا کی مسلمان ریاستیں آذربائیجان، آرمینیا، ازبکستان، تاجکستان کے عوام بھی کیمونزم سے متنفر ہو گئے۔

$$\frac{۱۹۸۹}{۱۱۳} = \frac{۵۴۳}{۱۳۳۲} \quad \text{تدفین اشتراکیت انب}$$

$$\frac{۱۹۸۹}{۱۳۳۲} = \frac{۲۲}{۹۱} \frac{۵۴۳}{۱۳۳۲} \quad \text{زہے سال تدفین اشتراکیت}$$

$$\frac{۱۹۸۹}{۲۱۵} = \frac{۹۱}{۱۳۳۲} \frac{۵۴۳}{۲۱۵} \quad \text{سال تدفین اشتراکیت یاد باد}$$

$$\frac{۱۴۱۰}{۲۰} = \frac{۸}{۱۳۳۲} \quad \text{اشتراکیت چہ سود}$$

$$\underline{۱۳۱۰ھ} = \frac{۱۳۳۲}{۲۰} \frac{۳}{۲۰} \frac{۱۵}{۲۰} = \text{اشتراکیت دیو یا گئی ہے۔}$$

$$\underline{۱۹۸۹ء} = \frac{۱۳۳۲}{۸۲} \frac{۹}{۱۵۰} \frac{۲۰}{۲۰} = \text{جھا جو اشتراکیت نماذہ در اروپا}$$

$$\underline{۱۳۱۰ھ} = \frac{۱۳۳۲}{۲۲} \frac{۱۹}{۱۲} \frac{۳}{۱۳۳۲} = \text{زوال جوئے بے آب اشتراکیت}$$

$$\underline{۱۹۸۹ء} = \frac{۱۳۳۲}{۹۳} \frac{۶۶}{۸۸} \frac{۱۰۶}{۳۰۳} = \text{نجم اشتراکیت اندوہ فرا نہاں شد}$$

شرق یورپ کے مٹا ہے سرسبز اس کا نشان
کہتے "نقش اشتراکیت ہے باقی اب کہاں"

$$\underline{۱۹۸۹ء} = \frac{۱۳۳۲}{۳۵۰} \frac{۱۵}{۱۱۳} \frac{۳}{۲۶} =$$

$$\underline{۱۳۱۰ھ} = \frac{۱۳۳۲}{۶۸} = \text{چشم اشتراکیت}$$

وفات ڈاکٹر محمد طاہر شاہین

دسمبر ۱۹۸۱ء - ربيع الاول ۱۴۰۳ھ

امروز ایں خبر کہ بہ یاراں رسیدہ است
 طاہر زما برفت و بہ خاک آرمیدہ لعبت
 آیاچہ جرم سرزودہ از ما خبر دہمید
 از ما پراختند طاہر رمیدہ است
 پیوستہ بود یار وفادار ما و لے
 پیوستہ آل بخت و از ما بریدہ است،
 آخر چہ شد کہ یار وفادار ما برفت

در فکر سال فوت رضی بود علی الصباح

ناگہ ندائے ہاتفِ غیبی رسیدہ است،

سال وفات طاہر شاہین صفت کہ "ہاں"

شاہین صفت محمد طاہر پر پیدہ است،

۳۶۶ ۵۶۰ ۹۲ ۲۱۵ ۲۲۱ ۴۶۱ = ۱۹۸۱ھ

پر سیدم از رضی کہ بگو سال فوت، گفت

شاہین صفت محمد طاہر گزشتہ آہ !

$$\frac{1981}{\text{سنہ}} = \frac{366}{4} \frac{560}{215} \frac{92}{232} \frac{4}{4}$$

چو پرسیدند یاراں سال فوت اور رضی گفتہ

کہ "رفت از ما محمد طاہر شاہین" بگو سالش

$$\frac{1302}{\text{سنہ}} = \frac{366}{215} \frac{92}{29} \frac{210}{4}$$

سال ترحیل محمد طاہر شاہین ، رضی !

"آں محمد طاہر شاہین بیرواڑست" گو

$$\frac{1302}{\text{سنہ}} = \frac{240}{218} \frac{366}{215} \frac{92}{51}$$

وفات رائے خلیل احمد برادر زادہ رائے احمدین

آں جوان مرد آں خلیل احمد

آہ آں کشتہ جنابا شد

بہر تاریخ اور رضی گفت آہ

کشتہ خنجر جنابا شد

$$\frac{1945}{\text{سنہ}} = \frac{366}{83} \frac{852}{25}$$

تاریخ وفات

محترم المقام جناب پیر محمد اسحاق ہاشمی (یک جگت رائے)

سال وفاتش از سر اخلاص اے رضی

یہ بہشت ہاں محمد اسحاق ہاشمی

$$\frac{1389}{\text{ہجری}} = \frac{256}{4} \frac{140}{56} \frac{92}{56} \frac{56}{56} \frac{66}{56}$$

سال فوت جناب پیر اسحاق

پیر اسحاق ہاشمی ہے بخلد

$$\frac{1389}{\text{ہجری}} = \frac{434}{434} \frac{15}{15} \frac{356}{356} \frac{140}{140} \frac{212}{212}$$

رفت اسحاق ہاشمی ازما

رو نہاد ذہبوتے ملک علی

آں بشیر ملول و دل زود

گشت تصویر غم بہ بزم عزا

اے رضی سال فوت او "یہ بہشت"

رفت اسحاق ہاشمی ازما

$$\frac{1949}{\text{میلادی}} = \frac{413}{413} \frac{1255}{1255} \frac{21}{21} \frac{8}{8} \frac{356}{356} \frac{140}{140} \frac{212}{212}$$

تاریخ اجرائے اخبار جاوداں

جو ظہور عالم شہید اور بشیر احمد ارشد نے جاری کیا

مری طرف سے مبارک شہید و ارشد کو
جھکے نہ جبر کے آگے یہ عمر مہر دونو

ظفر علی کی خودی سے یہ بہرہ مند رہیں
لضیب ان کو نطائی کی استقامت ہو

قلم کی عہمت و عفت کے ہیں محافظ یہ
خدا کرے کہ ملے عمر جاوداں ان کو

یہ روزنامہ کہ ہے نام "جاوداں" اس کا
ملے گی روشنی اس سے نئی صحافت کو
رضی جو سال اشاعت کی ہو تلاش تمہیں

"چراغ زندگی جاوداں یہ ہے" کہہ دو

۱۳۹۰ھ

۳۰ ۶۵ ۹۱ ۱۲۴

بہ عزم اہل علم و فن جو باہم
سخن از خدمت ملت ہمی رفت
دلیل محکمے آوردہ ارشد

بہ عزم نوچوں نقش جاوداں بست
برائے سال اجرائش رضی گو

"دریں دنیا ظہور جاوداں مست"

۱۹۶۰ھ = ۴۶۵ ۶۵ ۱۱۱ ۶۵ ۲۶۴

سالِ ولادتِ حضرت سید جماعت علی شاہ لاثانیؒ

تاریخِ ولادت : ۲۱ ساون ۱۹۰۶ ہجری بروز جمعہ
 بمطابق ۲۰ رمضان ۱۲۶۵ھ
 ۱۰ اگست ۱۸۴۹ء

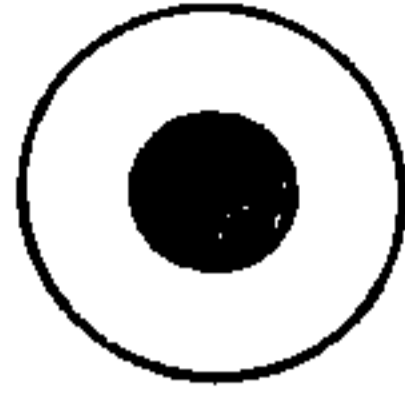
آدم چراغ شرق = $\frac{۱۸۴۹}{۹۰۰}$ $\frac{۱۲۰۳}{۲۵}$

خدا ترس = $\frac{۱۲۶۵}{۶۶۰}$ $\frac{۶۰۵}{۶۰۵}$

زائد مرغوب = $\frac{۱۲۶۵}{۱۲۴۸}$ $\frac{۱۴}{۱۴}$

ظہور لاثانی بالانسیب = $\frac{۱۸۴۹}{۱۱۲}$ $\frac{۳۳}{۵۹۲}$ $\frac{۱۱۱۱}{۱۱۱۱}$

تاریخ بنا مسجد گوہر گونٹ ایلیمنٹری میڈیکل کالج پرنسپل سید یوسف علی پور
(ضلع میانکوٹ)

چوتھیں شد مسجد بے نظیر

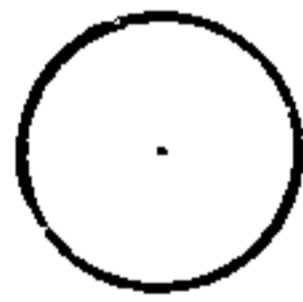
شد اس سجدہ گاہے امیر و فقیر

اگر کس بہر سہ سال بنا

گوہر مسجد جامع بینظیر
 $\frac{1392}{1162} = \frac{113}{106}$

رضی سال تکمیل اس مسجد

گوہر مسجد عالی و بینظیر
 $\frac{1394}{1162} = \frac{111}{106}$

تاریخ وفات منظور احمد ہاشمی چکیت رائے ضلع یاکوٹ

آمدہ پیک اجل چو صبحگاہ

روح او بگرفت سوئے خلدراہ

جنت مشاق حزیں ساش رضی

گفت از مارت منظور احمد ہاشمی

$$\underline{1982} = \frac{6521194}{49}$$

بود است روز آخرین عمر وے پودی

منظور ہاشمی سوئے فرودیں شد ہی

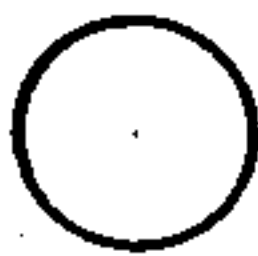
گو سال رحلتش ز رونے تخرجہ رضی

جان عزیز رفت ز منظور ہاشمی

$$\frac{352 + 1194}{92 + 52}$$

$$1552 - 148$$

$$\underline{1404} =$$

وفات عزیز نصیر الدین ابن جناب بابا بشیر احمد مدنی

بہ ناگاہ آل نصیر الدین رفت است

ز دل صبر و قرار از جان ما برد

بشیر دل زودہ در فرقت او

چو شمع سوختہ دل بہ افسرد

رواں شد سیل اشک غم ز چشمش

زرگ ہائے جگر خوں را میفشرد

رضی در فکری سال فوت او بود

سر خود را قلم ہم در فرد برد

کہ ناگاہ ہاتف غیبی صدا کرد

نصیر الدین برفتنہ واہ در خلد

$$\frac{1982}{433} = \frac{203}{12} \frac{484}{435}$$

بشیر آہ کشید و رضی بگفت بویے

کہ داغ مرگ لیسر است "گوبسال وفات"

$$\frac{1988}{4} = \frac{241}{242} \frac{240}{105}$$

۱۹۸۲

نصیر الدین مامی رود در جنت

$$\frac{1503}{453} = \frac{203}{210} \frac{504}{245}$$

جنگ ایران و عراق

سال گفتم کہ حیث افتادند

$$\frac{54}{98}$$

ایران و عراق جنگ باہم

$$\frac{242}{38} = \frac{45}{241} = \frac{9}{242}$$

شکت اتحاد ملت شد آہ آہ

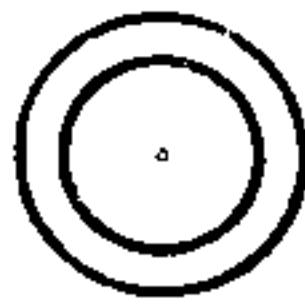
$$\frac{480}{6} = \frac{212}{2.2} = \frac{32}{2} = \frac{198}{198}$$

آن خواب اتحاد پریشاں شدہ ہاتے ہاتے

$$\frac{51}{14} = \frac{213}{14} = \frac{523}{310} = \frac{14}{14}$$

آہ بشکت آنال رشتہ اسلام

$$\frac{1981}{1980} = \frac{1}{132} = \frac{9.5}{102} = \frac{836}{4}$$

صفات جناب احسان دانش

۲۲ مارچ ۱۹۸۲ء: ۲۷ جمادی الاول بروز جمعہ

بجنت تاجدارِ فکر و فن احسان دانش باد۔

۱۹۸۲ء = $\frac{۳۵۵}{۷} \frac{۱۲}{۳۵۵} \frac{۱۳.۴}{۳۰} \frac{۶.۹}{۳۵۵}$

سرورِ ملک سخن احسان ہائے۔

۱۴.۲ء = $\frac{۳۶۶}{۱۶} \frac{۱۲}{۱۲۰} \frac{۷۱}{۷۱} \frac{۹}{۹}$

از ما رفت احسان دانش فصیح

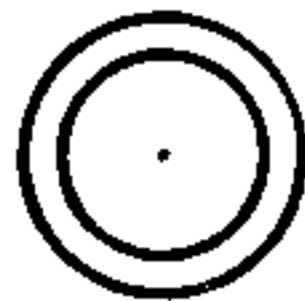
۱۴.۲ء = $\frac{۴۹}{۱۸۸} \frac{۳۵۵}{۳۵۵} \frac{۱۲}{۱۲} \frac{۶۸۰}{۶۸۰}$

شمعِ نیرم سخن با فسردہ است

۱۹۸۲ء = $\frac{۴۶۱}{۴۶۱} \frac{۳۵۲}{۳۵۲} \frac{۷۱}{۷۱} \frac{۴۹}{۴۹} \frac{۴۱}{۴۱}$

سرورِ ملک سخن طوطی زبان بے

۱۴.۲ء = $\frac{۴۶۶}{۴۶۶} \frac{۴۰}{۴۰} \frac{۳۴}{۳۴} \frac{۷۱}{۷۱} \frac{۹}{۹}$

چوہدری فضل القادر شہید سابق مرکزی وزیر ہجرت متحدہ پاکستان

۵ جولائی ۱۹۶۳ء

جب بھٹو صاحب، یحییٰ خاں اور شیخ مجیب نے مل کر متحدہ پاکستان کو توڑ دیا۔ تو مجیب نے فضل القادر چوہدری کو بنگلہ دیش کی صدارت پیش کی۔ اس سلسلہ میں ۱۹۶۳ء میں مجیب خود جیل میں گیا اور ان سے ملا کر انہوں نے مجیب سے ہاتھ ملانے سے انکار کر دیا اور کہا کہ میں ملک کے غدار سے ہاتھ نہیں ملا سکتا میں پاکستان ہوں اور پاکستانی کی حیثیت سے مرنا چاہتا ہوں۔ کہا جاتا ہے کہ مجیب نے ان کو زہر دے کر مروا دیا۔

○ کی باشد آں شہید فضل القادر
۱۹۶۳ء = $\frac{۳۳۶}{۹۱} \frac{۳۱۹}{۵۱} \frac{۳۰}{۵۰}$

○ ہاں فضل القادر شہید لفر دوس
۱۹۶۳ء = $\frac{۳۵۲}{۳۱۹} \frac{۳۳۶}{۹۱} \frac{۵۲}{۵۲}$

○ بے نیاز از جہاں فضل القادر
۱۳۹۳ء = $\frac{۳۳۶}{۹۱} \frac{۵۹}{۸} \frac{۶۸}{۱۲}$

بدبخت سلمان مرشدی (لندن) نے انگریزی زبان میں ایک کتاب لکھی جس کے اردو ترجمہ کا نام "شیطان فی آیات" ہے۔ اس میں تمام انبیاء کرام کی سخت توہین کی گئی۔

۱۹۸۸ - ستمبر

○ "ہے وہ گندہ دہن اجنبی الناس" = $\frac{15}{11} \frac{138}{11.3} \frac{142}{14.9}$

○ "ابو جہل عہد حاضر رسید" = $\frac{389}{262} \frac{109}{49}$

○ "رشدی ناپاک گستاخ رسول پاک" = $\frac{512}{23} \frac{296}{1.81} \frac{62}{1988}$

پلول ضلع گوڑگانوہ (دہلی کے قریب) کے ایک بدبخت ہندو ڈاکٹر نے شفا خانہ حیوانات کے ایک گدھے کا نام رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کے نام پر رکھ دیا۔ اس توہین رسالت کا بدلہ چکانے کیلئے چکوال کے ایک غیرتمند نوجوان نے عاشق رسول "نے اسے فی النار کر دیا۔

○ نور زمانہ جاں نثار و عاشق رسول = $\frac{251}{296} \frac{41}{2} \frac{451}{52} \frac{103}{1932}$

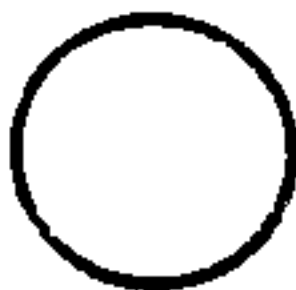
ڈاکٹر عبداللہ غلام شہید

۲۴ نومبر ۱۹۸۹ء : ۲۴ جمادی الآخر ۱۴۱۰ھ بڑا جمبو

۲۴ جمادی الآخر جمبو کے دن جمبو پڑھ کر جمبو دروڈ پشاوڑ آرہے تھے۔ کسی نے ان کی گاڑی پر بم پھینکا۔ اس طرح آپ اپنے بیٹے ۱۸ سالہ محمد اور ۷ سالہ ابرہیم کے ساتھ شہید ہو گئے۔

یہ فلسطین کے رہنے والے تھے۔ شام کے شہر دمشق سے ۱۹۶۶ء میں ایم اے کیا۔ ازہر یونیورسٹی مصر سے ۱۹۶۳ء میں فقہ کے اصول میں ڈاکٹریٹ کی ڈگری لی۔ افغانستان میں روس کی فوج کشی کے بعد جہاد کی غرض سے افغانستان آئے۔ آخری دنوں میں پشاور میں افغان مجاہدین کے امدادی کاموں کے لیے دفتر قائم کیا۔
پیدائش : ۱۹۳۱ء

شہید ڈاکٹر عبداللہ غلام قدوۃ انام
۳۱۹ ۶۲۴ ۱۴۲ ۱۱۸ ۱۱۵ ۹۲ = ۱۴۱۰ھ

وفات قائد اعظم

۱۱ ستمبر ۱۹۶۸ء

برفہ صاحب ذل قائد اعظم = $\frac{486}{91} \frac{101}{281} \frac{33}{290} \frac{115}{6} \frac{111}{56}$ ۱۹۶۸ء

ہاتے ہاتے قائد اعظم رود = $\frac{14}{14} \frac{115}{111} \frac{111}{111} \frac{30}{111}$ ۱۳۶۸ء

اسی غم گسار ملک و ملت = $\frac{61}{104} \frac{281}{90} \frac{6}{26}$ ۱۹۶۸ء

وفات جناب محمد رستم کی کیا چیٹس

ہاں شوو مرد دلیر پاکستان = $\frac{56}{26} \frac{242}{242} \frac{522}{522}$ ۱۳۸۸ء

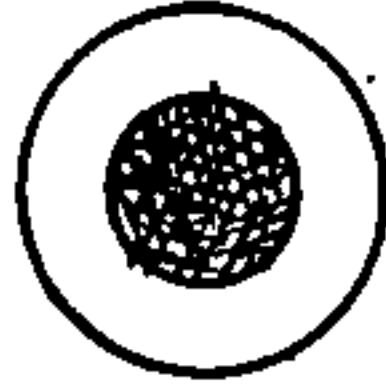
آہ آہ آہ آن لطل عظیم پاکستان شوو = $\frac{6}{6} \frac{4}{51} \frac{51}{51} \frac{102}{532} \frac{31}{31}$ ۱۹۶۸ء

جواں ہمت محمد رستم کیانی = $\frac{60}{225} \frac{92}{600} \frac{91}{91}$ ۱۳۸۸ء

حضرت سید عطاء اللہ شاہ صاحب بخاری امیر شریعت

$$\underline{۱۳۸۰ھ} = \frac{\text{حیف آل امیر شریعت}}{۹۸۰ \quad ۲۵۱ \quad ۵۱ \quad ۹۸} \quad \bigcirc$$

$$\underline{۱۹۶۱ء} = \frac{\text{بہیات آل امیر شریعت روز ما}}{۴۸ \quad ۲۱۰ \quad ۹۸۰ \quad ۲۵۱ \quad ۵۱ \quad ۴۲۱} \quad \bigcirc$$

وفات مولانا عبدالقادر آزاد سبحانی

۲۴ جون ۱۹۵۷ء : ذی قعدہ ۱۳۷۶ھ

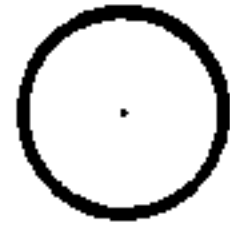
$$\underline{۱۳۷۶ھ} = \frac{\text{ازیں دنیا برفقہ عبدالقادر آزاد سبحانی}}{۱۳۱ \quad ۱۳ \quad ۴۱۲ \quad ۶۸۷ \quad ۶۵ \quad ۶۸} \quad \bigcirc$$

کذاب عہدِ حاضر نے اعلیٰ مقامِ قادیانی کی موت

۲۶ مئی ۱۹۰۸ء - بیچ اثنی عشری ۱۳۲۶ھ

مرزا اعلیٰ احمد کی موت اسپتال کے مرض سے واقع ہوئی تھی۔

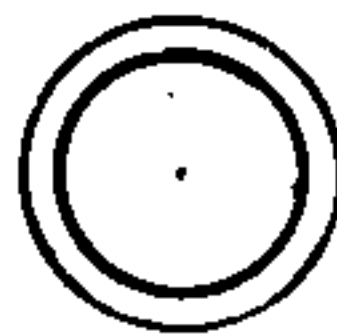

$$\frac{۱۹۰۸}{۱۰۰۹} = \frac{۹۶}{۴۲۳} \frac{۴۹}{۱۰۰۹}$$

$$\frac{۱۹۰۸}{۱۰۰۹} = \frac{۵۶}{۴۲۳} \frac{۱۰۳}{۱۰۰۹}$$

$$\frac{۱۳۲۶}{۵۰۰} = \frac{۱۲}{۱۸۱} \frac{۵۰۲}{۴۹۵}$$

$$\frac{۱۳۲۶}{۵۰۰} = \frac{۵۰۲}{۴۹۵} \frac{۱۲}{۱۸۱}$$

برادرم صاحبزادہ سید علی حسین (علی پور پٹنہ) کی وفات

○ رفت بعقبی شہ علی حسین = ۱۲۰۷ھ

$$\frac{1207}{680} = \frac{1207}{128 \times 110 \times 305}$$

○ بگفتہ است رضی سال فوت از سر جاں
+ بخاک تیرہ علی حسین از ما است

$$\frac{1983}{1984} = \frac{238}{415} \times \frac{21}{8} \times \frac{238}{241}$$

○ برفت آہ آہ روح ورواں علی حسین = ۱۲۰۷ھ

$$\frac{1207}{682} = \frac{238}{206} \times \frac{21}{4} \times \frac{212}{12}$$

○ بشود بزیر خاک علی حسین وائے = ۱۲۰۷ھ

$$\frac{1207}{312} = \frac{16}{238} \times \frac{421}{219}$$

○ بہ سال فوت رضی گفتہ است از سر آہ
بزیر خاک علی حسین ما ہست آہ

$$\frac{219}{219} = \frac{238}{421} \times \frac{21}{245} \times \frac{1}{1}$$

$$\frac{1200}{238} = \frac{\text{بشد آخر از جہاں علی حسین}}{238 \quad 52 \quad 8 \quad 801 \quad 24}$$

سال فوٹس بگورہ علی حسین

238

238

$$\frac{1200}{238} + \frac{\text{رفت بست از جہاں زیباکو}}{20 \quad 59 \quad 8 \quad 242 \quad 1200} = \frac{1986}{238}$$

چانکیہ کوٹلیہ جوچند گپت موریا کا اتالیق اور شیر تھا اس نے ایک کتاب
ارتھ شاستر سنسکرت میں لکھی تھی جس کا انگریزی ترجمہ کسی ہندو نے کیا تھا۔
مولانا امبیل ذبیح نے اس کا ترجمہ اردو میں کیا ہے۔ جسے پڑھنے کے بعد معلوم
ہوتا ہے کہ ہندو قوم کی ذہنیت کیا ہے۔ اوزران کا طریق حکومت کیا ہے۔

چہرہ ہندو ندامتہم بایں گونہ قبیح ،

اکنوں از روی برہمن پر وہ بردار و فریح

1990

420 211 211 296 216 124

آفتابِ استاد عبد الحمید عرفانی کی کتاب

”اقبال عرفانی“ کی طباعت

- کشف اقبال عرفانی ہست $\frac{۳۱}{۱۳۵} \frac{۳۱}{۳۶۵}$ ۱۳۱۱ھ
- کشف اقبال عرفانی بجاست $\frac{۳۰}{۱۳۳} \frac{۳۱}{۳۶۰}$ ۱۳۱۱ھ
- والبتہ، الفت اقبال عرفانی بجاست $\frac{۳۴}{۵۱} \frac{۳۱}{۱۳۳} \frac{۳۶}{۳۶۰}$ ۱۹۹۰ھ
- کمال سخن دانی اقبال عرفانی $\frac{۹۱}{۴۱} \frac{۶۵}{۱۳۳} \frac{۳۱}{۳۱۱}$ ۱۳۱۱ھ
- رونقِ بزمِ اقبال عرفانی است $\frac{۳۵۶}{۴۹} \frac{۳۱}{۱۳۳} \frac{۳۶}{۳۶۱}$ ۱۳۱۱ھ

عزیز مرگم شہد شہادت علی جمہ ۳۰ اپریل ۱۹۸۲ء کو جمعہ پڑھ کر
حرم مکہ سے واپس جڈہ آرہے تھے کہ گاڑی جس کو وہ خود چلا رہے
تھے الٹ گئی اور وہ جاں بحق ہو گئے۔

سال فوت اور رضی گفتہ کہ آہ

$$\frac{2}{6} = \frac{2}{6}$$
 حیف از مامی رود شہادت علی

$$\frac{1394}{1403} = \frac{11 \cdot 880 \cdot 210 \cdot 50 \cdot 49 \cdot 98}{1403}$$

فضائی حادثہ طائف

ایک پاکستانی ہوائی جہاز جو کچھ مسافروں کو لیکر جڈہ سے پاکستان
آ رہا تھا۔ اور جس میں کچھ حاجی بھی سوار تھے۔ یہ جہاز جب طائف کے قریب
پہنچا تو کسی فنی خرابی کے باعث پہاڑیوں میں گر کر تباہ ہو گیا۔ کوئی مسافر
نہ بچ سکا۔

روح فرسا حادثہ شود وائے

$$\frac{1403}{1403} = \frac{14 \cdot 310 \cdot 518 \cdot 331 \cdot 214}{1403}$$

بیگم حفتر مولانا سید ابوظفر احمد شاہ خطیب مسجد حبرائے مرید

رہزائے عدم ہوتی کلثوم
تھی وہ دمساز اور رفیق ان کی
بو ظفر پوچھتے ہیں سال وفات

بو ظفر کیوں نہ ہوں بھلا مغموم
با وفا پاکباز اور معصوم
اسے رضی لکھ بہشت میں کلثوم

۵۹۶ ۱۰۰ ۷۰۷
= ۱۲۰۳ھ

ندائے ہائے رسد بسال فوتہ واہ واہ
۲۴ = $\frac{۱۲}{۱۲} \frac{۱۲}{۱۲}$

بسم ابوظفر بکنتے بگو رضی !

۱۹۵۹ = $\frac{۲۶۵}{۱۱۸۹} \frac{۲۰۵}{۲۰۵}$

۱۹۸۳ =

زہے کلثوم در جنت کس باوا

۱۲۰۳ = $\frac{۲۲}{۵۹۶} \frac{۲۰۲}{۲۰۲} \frac{۲۵۳}{۱۲} \frac{۸}{۸}$

کتب سلیم اللہی طائر لب النوری کے والد شہید صاحب کی وفات

ہاں سہراقیوں سے ان کا سال فوت

۱۳۱۰ھ = "خلدِ اعلیٰ میں بشیر احمد" لکھو ○
 $\frac{1310}{1311}$ $\frac{53}{512}$ $\frac{100}{111}$ $\frac{422}{}$

۱۹۹۰ء = از ما رفت بشیر احمد نیک نومی ○
 $\frac{1990}{1991}$ $\frac{216}{90}$ $\frac{53}{512}$ $\frac{480}{218}$

۱۹۹۰ء = باغِ فردوسِ زیبا آں بشیر احمد ○
 $\frac{1990}{1991}$ $\frac{565}{51}$ $\frac{20}{250}$ $\frac{1005}{}$

۱۹۹۰ء = بشیر احمد بخلدِ علی رفت ○
 $\frac{1990}{1991}$ $\frac{480}{110}$ $\frac{436}{565}$

۱۳۱۱ھ = رود بشیر احمد بخلد ○
 $\frac{1311}{1312}$ $\frac{565}{210}$ $\frac{236}{}$

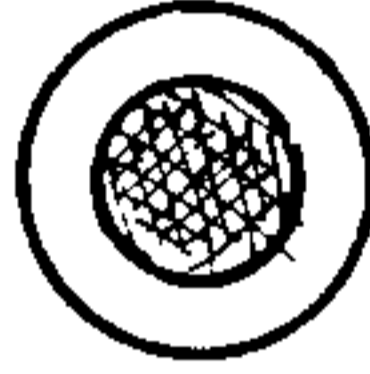
۱۳۱۱ھ = زجاں برفہ بشیر احمد حیف ○
 $\frac{1311}{1312}$ $\frac{98}{565}$ $\frac{486}{52}$ $\frac{52}{}$

تاریخ وفات : ۳۰ دسمبر ۱۹۹۰ء، ۱۲ جمادی الثانی ۱۳۱۱ھ بروز اتوار

حضرت سید محمد اشرف مجذبی سرسند شریف (رحمات)

۱۱ رجب ۱۱۸۰ ھ و اپریل ۱۸۱۳ء

سال وفات اشرف والاہم رضی
 سید محمد اشرف والاہم شود
 ۱۱۸۰ ھ = $\frac{310}{44} \frac{8538}{58192}$

حضرت سید حفیظ اللہ صاحب

(سرسند شریف)

وفات : ۱۳ ربیع الثانی ۱۲۲۷ ھ

آمدندائے عینب کہ سال وفات آن
 گو : سید حفیظ نماذہ بیابا ، رضی
 ۱۲۲۷ ھ = $\frac{5}{150} \frac{998}{63}$

۱۴۰
 قطعات تاریخ و فاجعہ ظہور احمد ہاشمی

وفات: ۸، ۹ جنوری ۱۹۶۹ء لندن

ظہور احمد کہ بودہ مرد خوش خوش نو

ازیں دنیا بہ عقیبتی کی نہدرو

چکیدہ اشک خوں از چشم ہر کس

فتادہ شور واو یلا بہر ہو

رضی سال وفاتش گر پرسی

ظہور احمد بخت می شود گو
 ۱۹۶۹ء = $\frac{۲۱۰}{۹۸} \frac{۵۰۲۵۵}{۱۲۵} \frac{۵۲}{۱۳۲} \frac{۱۱۱}{۱۲۰}$

بپاس خاطر! جناب سر نقی حسن مرید کے

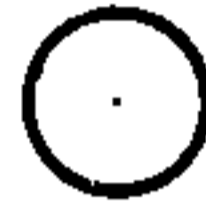
ہاں گو رضی سال وفاتش نماذحیف
 ۲۴۲ = $\frac{۹۸}{۱۲۵}$

زہرا نسیم دختر اقبال وائے وائے
 ۱۹۸۸ء = $\frac{۱۲۴۵}{۱۴} \frac{۱۲۰}{۱۲۰} \frac{۱۳۲}{۱۲۰} \frac{۱۲۰}{۱۲۰} \frac{۱۴۰}{۲۱۲}$

عم محترم حضرت صاحبزادہ سید غلام رسول صاحب

چهارشنبه ۲۶ محرم ۱۳۳۹ هـ :
بمطابق ۱۹۲۱ء بجمادی الثانی ۱۳۳۹ سال :

"مرد غیور است" = $\frac{۲۳۳}{۱۲۱۶} \frac{۳۶۱}{۳۶۱}$ ۱۹۲۱ هـ

گو غلام رسول در فردوس = $\frac{۱۰۰۱}{۲۹۶} \frac{۲۰۲}{۲۰۲} \frac{۲۵۰}{۲۵۰}$ ۱۹۲۱ هـ

تاریخ طباعت کتاب "انوار السادات"

مؤلف محترم سید محمد معروف حسین (مکف ضیاء)

ذکر نیاگان سید معروف است = $\frac{۹۲}{۱۳۲} \frac{۴۳}{۳۹۶} \frac{۳۶۱}{۳۶۱}$ ۱۹۸۳ هـ

سوانح حیات بنده بزرگ سید بدیع الدین شهید = $\frac{۱۲۵}{۴۱۹} \frac{۶۱}{۲۲۹} \frac{۴۳}{۸۶} \frac{۹۵}{۲۱۵}$ ۱۴۰۴ هـ

صاحبزادہ سید عبداللہ شاہ صاحب

پرفروزی ۱۹۴۶ء میں قتل عمد کا مقدمہ بن گیا

○ بہر تاریخ اتلائے عظیم

بخطر جان سے قواد "ہوگو"

$$\frac{1346}{811} = \frac{285}{14} \frac{52}{14}$$

○ بہت ہائے با تباہیئے عظیم

۱۹۴۷ء

$$= \frac{102}{245} \frac{14}{14}$$

عراق نے ایران پر اچانک حملہ کر دیا اور اس طرح دو مسلمان ملکوں کے درمیان بغیر کسی وجہ کے مخالفت پیدا ہو گئی۔ جو نہایت افسوس ناک ہے۔

○ سال گفتم "جنگ افادند"

۴۱۵ =

$$\frac{52}{14} \frac{5}{14}$$

ایران و عراق بے وفا باہم

۷۸۶ =

$$\frac{28}{86} \frac{12}{361} \frac{9}{242}$$

۱۴۰۱ء

جناب شریف احمد شرافت نوشاہی ہاشمی

(سہن پال ضلع گجرات)

ولادت : ۱۳۲۵ھ : ۱۹۰۶ء

وفات : ۱۴۰۳ھ : ۱۹۸۳ء

سال فوتس چوں ز تقویم خرد حتم بگفت

”آہ از ماشد شریف احمد شرافت گورنی“
 ۱۹۸۳ = $\frac{۶}{۲۱} \frac{۸}{۲۱} \frac{۳۰۲}{۲۱} \frac{۵۹۰}{۵۳} \frac{۹۸۱}{۹۸۱}$

شد مجد و شرافت از جہاں
 ۱۴۰۵ھ = $\frac{۳۰۲}{۵۹} \frac{۲۳۶}{۸} \frac{۹۸۱}{۹۸۱}$

جسد اطہر خاک خفت
 ۱۹۸۵ = $\frac{۴}{۲۱۵} \frac{۶}{۲۳۳} \frac{۱۰۸۰}{۱۰۸۰}$

مجد و صدق و شرافت ز جہاں رفتہ آہ
 ۱۹۸۵ - ۴

وفات حضرت خواجہ محمد زبیر سرہندی (بھارت)

۱۱۵۲ھ : ۱۷۳۹ء

$$\frac{1152}{\text{}} = \frac{\text{خواجہ محمد زبیر ہائے رود}}{210 \quad 14 \quad 219 \quad 92 \quad 415} \quad \bigcirc$$

$$\frac{1152}{\text{}} = \frac{\text{خواجہ محمد زبیر ہادی راہ}}{204 \quad 20 \quad 219 \quad 92 \quad 415} \quad \bigcirc$$

$$\frac{1152}{\text{}} = \frac{\text{زاہ دہر خواجہ محمد زبیر}}{219 \quad 92 \quad 415 \quad 209 \quad 16} \quad \bigcirc$$

$$\frac{1739}{\text{}} = \frac{\text{پاکباز زاہ دہر خواجہ محمد زبیر در فردوس}}{350 \quad 202 \quad 219 \quad 92 \quad 415 \quad 209 \quad 16 \quad 33} \quad \bigcirc$$

$$\frac{1152}{\text{}} = \frac{\text{دارائی خواجہ محمد زبیر}}{219 \quad 92 \quad 415 \quad 224} \quad \bigcirc$$

وفات حضرت خواجہ حجت الاسلام محمدش بن ہندسری (مجاہد)

۲۹ محرم ۱۱۱۶ھ : ۱۶۰۳ء

ہمت کو خواجہ محمدش بن ہند = $\frac{۲۶۵}{۲۶} \frac{۹۱۵}{۹۲} \frac{۵۰۶}{۵۰۶}$ ۱۶۰۳ء ○

مشفق من نقش بن ہند = $\frac{۵۲}{۹۰} \frac{۵۰۶}{۵۰۶}$ ۱۱۱۶ھ ○

کریم النفس خواجہ محمدش بن ہند = $\frac{۲۴۰}{۲۲۱} \frac{۹۱۵}{۹۲} \frac{۵۰۶}{۵۰۶}$ ۱۶۰۳ء ○

حسن عمر محمدش بن ہند = $\frac{۱۵۸}{۳۶۰} \frac{۹۲}{۹۲} \frac{۵۰۶}{۵۰۶}$ ۱۱۱۶ھ ○

ہال بفر دوس علی محمدش بن ہند = $\frac{۵۶}{۳۵۲} \frac{۱۱۰}{۹۲} \frac{۵۰۶}{۵۰۶}$ ۱۱۱۶ھ ○

وفات حضرت خواجہ محمد معصوم ابن حضرت شیخ فرید مندی (بھارت)

۹ ربیع الاول ۱۰۶۹ھ، ۱۶۶۸ء

۱۰۶۹ھ = خواجہ محمد معصوم بے عدیل

$$\frac{112}{12} \frac{224}{92} \frac{415}{112}$$

۱۶۶۸ھ = قیوم ثانی محمد معصوم سیر چشم

$$\frac{222}{26} \frac{224}{92} \frac{541}{152}$$

۱۰۶۹ھ = واہ واہ محمد معصوم قیوم ثانی

$$\frac{541}{152} \frac{224}{92} \frac{12}{12}$$

۱۶۶۸ھ = واہ واہ قیوم ثانی محمد معصوم بزرگ عھر

$$\frac{340}{224} \frac{224}{92} \frac{541}{152} \frac{12}{12}$$

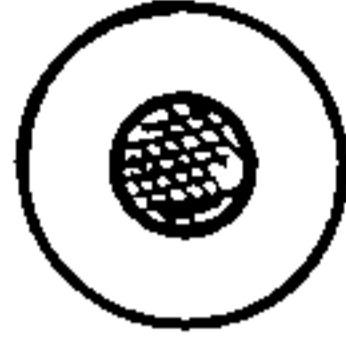
۱۶۶۸ھ = خواجہ محمد معصوم بخت می شود

$$\frac{340}{355} \frac{224}{92} \frac{415}{112}$$

۱۶۶۸ھ = ہے ہے خواجہ محمد معصوم رفتہ

$$\frac{485}{224} \frac{92}{415} \frac{6}{2}$$

جناب چوہدری ظہور الہی پر کار میں جاتے ہوئے۔
الذوالفقار کے تخریب کاروں نے فائرنگ کی اور وہ
سرخی ہوئے اور بیچ نہ سکے۔

۱۴۰۱ھ = ظہور الہی رود واٹے واٹے
۱۴ ۱۴ ۳۱۰ ۴۶ ۱۱۱۱

۱۹۸۱ھ = ظہور الہی ماحیف رقتہ
۶۸۵ ۹۸ ۳۱ ۴۶ ۱۱۱۱

۱۹۸۱ھ = مے کشتہ جفا ظہور الہی
۴۶ ۱۱۱۱ ۸۴ ۶۲۵ ۱۵

۱۴۰۱ھ = ظہور الہی مُرد
۲۴۴ ۴۶ ۱۱۱۱

وفات جناب شوق شیریں ^{۱۲۸}

بجو سال آن شاعر خوش کلام

"بہ خلد بریں شوق شیریں کلام"

$$1960 = \frac{232}{91} \frac{232}{56} \frac{232}{2.6} \frac{232}{232} \frac{232}{232}$$

گو از سر حلال شود شوق با بخت

$$1390 = \frac{3}{434} \frac{3}{21} \frac{3}{2.6} \frac{3}{2.6}$$

بہر سال وفات بالتکرار

"آہ آہ شوق از جہاں رود"

$$495 = \frac{12}{210} \frac{12}{59} \frac{12}{8} \frac{12}{2.6}$$

$1390 = 2 \times 495$

گفتا بہ سال فوت سر و شتم کہ "یا دگار"

$$232 = \frac{232}{232}$$

آن غاصب حقوق اعزہ و اقربا

$$1451 = \frac{1451}{3.2} \frac{1451}{4} \frac{1451}{83} \frac{1451}{212} \frac{1451}{1.93} \frac{1451}{51}$$

۱۹۸۴ء

سال فوتش رفی ہی گفتا

ہائے او غاصب حقوق عباد

$$1390 = \frac{14}{22} \frac{14}{212} \frac{14}{1.93} \frac{14}{2} \frac{14}{14}$$

وفات جناب مولانا محمد بخش صاحب مدظلہ

موضع باغ ضلع جھنگ

متوفی ۲۵ نومبر ۱۹۸۲ء، صفر ۱۴۰۳ھ

دی شنیدم مومن متوکل احمد بخش ما
پشت پا زد باغ دنیا بر رہ عقیقی رود
آنکہ نانش بود احمد بخش وہم احمد علی
رفت زین باغ وہ باغ جنت اعلیٰ رسید
سال ترحیلش رضی جنت و ندادند کہ "آہ"

۶
مومن و متوکل احمد بخش از دنیا شود
۱۹۶۴ = $\frac{۱۳۶}{۱۰۰} \frac{۲۹۶}{۱۰۰} \frac{۹۵۵}{۱۰۰} \frac{۸}{۱۰} \frac{۶۵}{۱۰} \frac{۳۱۰}{۱۰}$
۱۹۸۲ھ

۱۴۰۳ھ = $\frac{۱۶}{۱۰۰} \frac{۵۲}{۱۰۰} \frac{۱۱۰}{۱۰۰} \frac{۸}{۱۰} \frac{۱۰۰۳}{۱۰۰} \frac{۲۱۲}{۱۰۰}$

کشمیر کے عوام بھارتی ہندو حکومت کے ظلم و تشدد کے خلاف اٹھ کھڑے ہوئے

نومبر ۱۹۸۹ء : ہجری ۱۴۱۰ھ

۱۴۱۰ھ	=	بیدار شدہ مسلم فہمیدہ کشمیر	○
		$\frac{۷۱۷}{۱۴۹} \frac{۱۴۳}{۱۷۰} \frac{۵۷۰}{۱۴۳}$	
۱۹۸۹ء	=	بیدار مزاج خفتگان کشمیر	○
		$\frac{۲۱۷}{۵۱} \frac{۱۱۵۱}{۵۷۰}$	
۱۹۸۹ء	=	کمال جذبہ حریت کشمیر	○
		$\frac{۹۱}{۹۱} \frac{۷۱۸}{۷۱۸} \frac{۵۷۰}{۵۷۰}$	
۱۹۸۹ء	=	آں خفتگان کشمیر بیدار	○
		$\frac{۵۱}{۵۱} \frac{۱۱۵۱}{۵۷۰} \frac{۲۱۷}{۲۱۷}$	
۱۴۱۰ھ	=	شیران کشمیر بیدار یک یک	○
		$\frac{۵۶۱}{۵۷۰} \frac{۲۱۷}{۲۱۷} \frac{۳۰}{۳۰} \frac{۱۴۲}{۱۴۲}$	

خان عبدالغفار خان (سرحد گاندھی) رخصت ہوئے جہاں سے

۱۲۰۸ھ = $\frac{\text{نگ قوم و ملت شد گاندھی سرحد}}{۲۷۲ \quad ۹۰ \quad ۲۸۲ \quad ۲۷۰ \quad ۶ \quad ۱۲۹ \quad ۱۲۰}$ ○

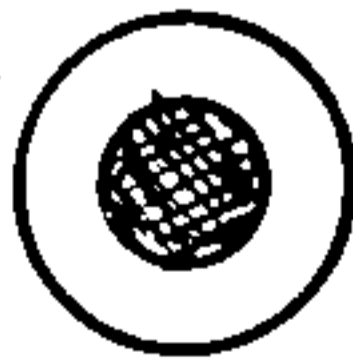
۱۹۸۸ء = $\frac{\text{غدار ملک شدہ سرحدی گاندھی واہ}}{۱۳ \quad ۹۰ \quad ۲۸۲ \quad ۳۱۰ \quad ۹۰ \quad ۱۲۰۵}$ ○

۱۹۸۸ء = $\frac{\text{غدار قوم سرحدی گاندھی ہی رود}}{۲۱۰ \quad ۵۵ \quad ۹۰ \quad ۲۸۲ \quad ۱۲۹ \quad ۱۲۰۵}$ ○

۱۹۸۸ء = $\frac{\text{رخصت ہے یہ سرحدی گاندھی نامراد}}{۲۹۶ \quad ۹۰ \quad ۲۸۲ \quad ۱۵ \quad ۱۵ \quad ۱۲۹}$ ○

۱۹۸۸ء = $\frac{\text{اے واٹے گاندھی سرحد ہوا رخصت نامراد}}{۲۹۶ \quad ۱۲۹۰ \quad ۱۲ \quad ۲۷۲ \quad ۹۰ \quad ۱۷ \quad ۱۱}$ ○

۱۲۰۸ھ = $\frac{\text{رفت ناشاد سرحدی گاندھی}}{۹۰ \quad ۲۸۲ \quad ۲۵۶ \quad ۶۸۰}$ ○

وفات حضرت شیخ احمد مجدد الف ثانی

سرمنڈ شریف (بھارت)

وفات : ۲۸ صفر ۱۰۳۲ھ ، ۱۶۲۲ء

۱۰۳۴ھ = $\frac{168}{53} \frac{80}{51} \frac{561}{111} \frac{111}{51} \frac{53}{53}$ ○

۱۰۳۲ھ = $\frac{258}{53} \frac{111}{51} \frac{561}{51} \frac{53}{51} \frac{111}{561}$ ○

۱۰۳۲ھ = $\frac{126}{112} \frac{111}{51} \frac{561}{53} \frac{51}{51} \frac{53}{561}$ ○

۱۶۲۲ء = $\frac{91}{51} \frac{111}{51} \frac{561}{51} \frac{53}{561}$ ○

۱۰۳۲ھ = $\frac{910}{53} \frac{51}{51} \frac{53}{20} \frac{51}{51}$ ○

۱۰۳۲ھ = $\frac{15}{229} \frac{15}{53} \frac{19}{19} \frac{24}{24} \frac{24}{24} \frac{15}{15}$ ○

$$\underline{۱۶۲۴} = \frac{۵۶۱}{۱۱} \frac{۱۱۱}{۵۱} \frac{۸۹۰}{۱۱}$$

۱ +

رضی! سال وفاتش از سر آہ

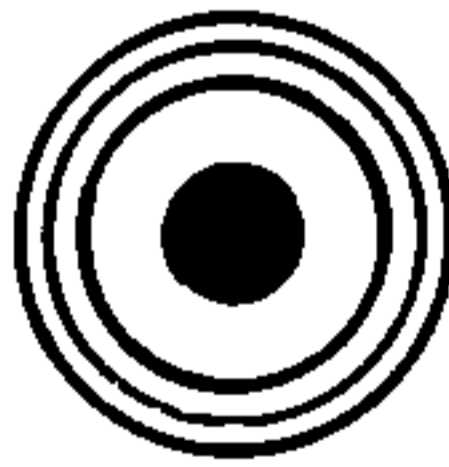
$$\frac{۱۰۳۳}{۱۰۳۴} = \frac{۲۱۲}{۵۱} \frac{۹۸}{۱۱۱} \frac{۵۶۱}{۱۱}$$

$$\underline{۱۶۲۴} = \frac{۵۶۱}{۱۱} \frac{۱۱۱}{۹۱۰} \frac{۵۲}{۱۱}$$

ہاں اگر پرسی ز سال فوت آل
”مدح شیخ الف ثانی“ گویا!

$$\underline{۱۰۳۳} = \frac{۵۶۱}{۱۱} \frac{۱۱۱}{۵۱} \frac{۵۶}{۱۵} \frac{۱۰۸}{۵۸} \frac{۶۴}{۱۱}$$

دلیل اولیائے حق ہے ہاں مجدد الف ثانی

۱۵۲

جناب ظہور عالم شہید مشہور صحافی کا انتقال

۲۶ دسمبر ۱۹۸۸ء

○

مورد الطاف الہی ظہور عالم شہید

$$\frac{۱۹۸۸}{۲۵۰} = \frac{۲۱۹}{۱۳۱} \frac{۱۱۱۲}{۵۹} \frac{۱۲۱}{۱۲۱} \frac{۲۵۰}{۲۵۰}$$

○

میشود آہ آں ظہور عالم شہید

$$\frac{۱۹۸۸}{۳۶۰} = \frac{۳۱۹}{۱۳۱} \frac{۱۱۱۱}{۵۱} \frac{۶}{۶} \frac{۳۶۰}{۳۶۰}$$

○

ہاں ظہور عالم نامی

$$\frac{۱۵۰۹}{۵۶} = \frac{۱۰۱}{۱۳۱} \frac{۱۱۱۱}{۱۱۱} \frac{۵۶}{۵۶}$$

○

محمود جنال ظہور عالم

$$\frac{۱۵۰۹}{۹۸} = \frac{۱۳۱}{۱۱۱} \frac{۵۹}{۵۹} \frac{۹۸}{۹۸}$$

جناب غلام محمد نقش کے صاحبزادے ہمایوں مجاہدین
افغانستان کی ہمراہی میں کابل کی سرکاری فوجوں کے خلاف
لڑتے ہوئے خوست میں شہید ہو گئے۔

سال شہادتش چو ہیر سندا سے رضی گو

○

آں غازی و شہید ہمایوں بہ جنت پاک

$$\frac{۱۹۸۹}{۵۱} = \frac{۲۳}{۲۵۳} \frac{۱۱۲}{۲۱۹} \frac{۶}{۶} \frac{۱۱۸}{۱۱۸} \frac{۵۱}{۵۱}$$

تاریخ وفات

سید محمد انور شاہ مرحوم مدفونہ بن جناب سید خادم حسین شاہ (دنیائی) والے
 ۱۱ ستمبر ۱۹۹۰ء : ۲۰ صفر ۱۴۱۱ھ بروز منگل صبح

برودوائے واسے سید انور علی شاہ شیرازی

$$\frac{528}{3.4} \frac{256}{42} \frac{16}{16} \frac{312}{16}$$

رواں بکھد بریں ہے رواں انور شاہ

$$\frac{3.4}{256} \frac{256}{15} \frac{262}{434} \frac{256}{256}$$

رہرو غلہ شدہ سید انور شاہ

$$\frac{3.5}{256} \frac{42}{3.9} \frac{233}{311}$$

جناب صاحبزادہ سید اختر حسین صاحب

نبیرہ حضرت امیر ملت
 (علی پور سیدال)

آید بکھد اختر حسین

$$\frac{128}{12.1} \frac{434}{15}$$

ہائے اختر حسین اہل حیا

$$\frac{19}{34} \frac{128}{12.1} \frac{14}{14}$$

امیر ملت مائذ پیر جماعت علی شاہ صاحب

علی پور سیدان ضلع یاکوٹ

۱۹۵۱ء = رفتہ شد زما امیر ملت اسلامیان
۱۹۳ ۴۶۰ ۲۵۱ ۴۸ ۳۴۳ ۶۸۵

۱۳۴۰ھ = مدح امیر ملت والدین ہمت
۴۶۵ ۱۶۱ ۵۰۱ ۲۵۱ ۵۲

۱۳۴۰ھ = ہاں امیر ملت والدین زیبا بودست
۴۶۰ ۱۲ ۲۰ ۱۰۱ ۴۶۰ ۲۵۱ ۵۶

۱۹۵۱ء = رفتہ شد زما امیر ملت اسلامیان
۱۹۳ ۴۶۰ ۲۵۱ ۴۸ ۳۴۳ ۶۸۵

۱۳۴۰ھ = امیر ملت والدین حبیب اللہ ہمت
۴۶۰ ۴۶ ۲۲ ۱۰۱ ۴۶۰ ۲۵۱

وفات استاد خلیل اللہ خلیلی

مشہور دانشور و مجاہد افغانستان جو اسلام آباد میں انتقال کر گئے

○ بگو بعد قطع ہر زندگی کہ روح و روان خلیلی رواں
 $\frac{1313}{-6}$ $\frac{256}{480}$ $\frac{256}{4}$ $\frac{213}{1}$
 ۱۳۰۶ھ

○ شاعر ملی افغانیاں ادیب بے عدل
 $\frac{1986}{-}$ = $\frac{113}{12}$ $\frac{16}{1193}$ $\frac{80}{561}$

خلیلی برفت و کشیدم الف

○ "خلیلی زما رفت" گفتم بیال
 $\frac{1308}{-1}$ = $\frac{480}{38}$ $\frac{280}{280}$

رضی پرسی اگر سال وفاتش

○ بگو شاعر خلیل اللہ خلیلی!
 $\frac{1986}{-}$ = $\frac{480}{44}$ $\frac{660}{561}$

بشد آں خلیلی مساعدین و مہین خود

○ $\frac{1986}{-}$ = $\frac{410}{105}$ $\frac{4}{43}$ $\frac{165}{460}$ $\frac{51}{36}$

بتاریخ آں شاعر خوش نوا، ز محفل خلیلی برفت است، گو
 ۱۹۸۶ء = $\frac{۳۶۰}{۶۸۲} \frac{۶۸۰}{۱۵۸۲}$

حیف استاد خلیلی کابلی رفت
 ۱۹۸۶ء = $\frac{۶۸۰}{۶۳} \frac{۶۸۰}{۳۶۶} \frac{۹۸}{۶۸۰}$

خلیلی بہر دین و مہین خود زندگی کرد
 ۱۹۸۶ء = $\frac{۲۲۴}{۹۱} \frac{۶۱۰}{۱۰۵} \frac{۶۶۴}{۲۰۶} \frac{۶۸۰}{۶۸۰}$

خلیلی ورد قومی داشت ورد دل
 ۱۹۸۶ء = $\frac{۳۴}{۲۰۴} \frac{۶۲۵}{۱۵۶} \frac{۲۰۸}{۶۸۰}$

شاہ فیصل شہید کی شہادت کے موقع پر

شہ فیصل شہید روال شد
 ۱۳۹۵ء = $\frac{۲۰۴}{۲۵۶} \frac{۳۱۹}{۲۱۰} \frac{۲۰۵}{۶۸۰}$

ہاں خادمِ حرمین درجنت شدہ
 ۱۹۶۵ء = $\frac{۲۰۹}{۲۵۲} \frac{۲۰۴}{۲۰۸} \frac{۶۴۵}{۵۶}$

۱۹۷۹ء میں اچانک روس افغانستان میں داخل ہو گیا۔ لیکن
۱۰ سال کی لڑائی کے بعد مجاہدین افغانستان کے ہاتھوں ایساٹنگ ہوا کہ
بے نیل مرام افغانستان سے نکل گیا۔

” ۱۹۸۸ء “

روسیاں ہا روسیاہاں مستتر زویارہ

$$\frac{۳۳۳}{۳۳۳} = \frac{۳۳۳}{۳۳۳} \times \frac{۱۱۰۰}{۱۱۰۰} \times \frac{۴}{۴} \times \frac{۲۱۵}{۲۱۵}$$

زہے روسیاں ہا روسیاہاں گشت

$$\frac{۲۲}{۲۲} = \frac{۲۲}{۲۲} \times \frac{۳۳۳}{۳۳۳} \times \frac{۴۲۰}{۴۲۰}$$

ایں افغانیاں کامراں از اتحاد

$$\frac{۶۱}{۶۱} = \frac{۶۱}{۶۱} \times \frac{۱۱۹۳}{۱۱۹۳} \times \frac{۳۱۲}{۳۱۲} \times \frac{۸}{۸} \times \frac{۴۱۲}{۴۱۲}$$

بسال انخلدے روسیاں ہاتف ہدا کردہ

کہہ از کابل برفقہ روسیاں روسیاہاں گو

$$\frac{۸}{۸} = \frac{۸}{۸} \times \frac{۵۳}{۵۳} \times \frac{۶۸۷}{۶۸۷} \times \frac{۳۲۷}{۳۲۷}$$

روسیا نہا روسیاہاں شرمندہ بعالم

$$\frac{۳۳۳}{۳۳۳} = \frac{۳۳۳}{۳۳۳} \times \frac{۵۹۹}{۵۹۹} \times \frac{۱۲۳}{۱۲۳}$$

$$\underline{\underline{۱۳۶۱}} = \frac{\frac{۳۱۰}{۳۶۵} \frac{۳۵۵}{۴۳} \frac{۲۳}{۲۳}}{\frac{۳۶۵}{۴۳}}$$

$$\underline{\underline{۱۳۱۳}} = \frac{\frac{۸۹۰}{۱۱۰} \frac{۳۶۰}{۸}}{\frac{۳۶۰}{۸}}$$

$$\underline{\underline{۱۳۴۴}} = \frac{\frac{۶۸۶}{۲۰} \frac{۲۰۹}{۱۱۰} \frac{۵۸}{۳۳}}{\frac{۲۰}{۳۳}}$$

$$\underline{\underline{۱۳۴۵}} = \frac{\frac{۲۲۹}{۱۱۸} \frac{۹۲}{۴۳} \frac{۴۳}{۴۳}}{\frac{۲۲۹}{۱۱۸}}$$

$$\underline{\underline{۱۳۶۹}} = \frac{\frac{۶۳}{۱۳۱} \frac{۱۱۰}{۸۹} \frac{۴۳}{۴۳}}{\frac{۶۳}{۱۳۱}}$$

$$\underline{\underline{۱۳۹۸}} = \frac{\frac{۲۳}{۲۶۲} \frac{۳۵۰}{۴۶۶} \frac{۲۶۵}{۵۱}}{\frac{۲۳}{۲۶۲}}$$

$$\underline{\underline{۱۳۹۸}} = \frac{\frac{۴۶}{۱۱۰} \frac{۶۳۳}{۱۱۰} \frac{۳۶۶}{۱۱۰}}{\frac{۴۶}{۱۱۰}}$$

$$\underline{\underline{۱۳۹۸}} = \frac{\frac{۴۰}{۴۶۶} \frac{۳۱}{۳۵۰} \frac{۱۳}{۴۶۶}}{\frac{۴۰}{۴۶۶}}$$

سید ابوالاعلیٰ مودودی

۲۲ ستمبر ۱۹۶۹ء کو امریکہ کے شہر بفیلو میں انتقال کر گئے

۱۷

جستہم چو سال فوت بگفتارہی کہ "وائے"

روح و روان ملت مسلم ہی رود

$$\frac{1382}{1399} = \frac{210}{55} \frac{140}{240} \frac{256}{6} \frac{213}{210}$$

برائے سال وفاتش رضی بگفت چہیں

کہ "آہ آہ رود فخر قوم ابوالاعلیٰ"

$$1399 = \frac{151}{124} \frac{220}{210} \frac{6}{6}$$

می شود آن قافلہ سالار ملتے

$$1399 = \frac{280}{292} \frac{214}{51} \frac{310}{50}$$

اے رضی بہر سال فوت بگو خادم ویں برفتمہ از سر جاں

$$1399 = \frac{3}{486} \frac{42}{425}$$

ثانی شیخ مجدد ابوالاعلیٰ لبند

$$1969 = \frac{36}{151} \frac{51}{910} \frac{561}{210}$$

آن خیر خواہ ملتے کو

$$1969 = \frac{26}{280} \frac{412}{810} \frac{51}{210}$$

آل عبقری وقت ست

۱۳۹۹ =

۴۶۰ ۵۴ ۳۸۲ ۵۱

وہ آل ثانی احمد محمد و الف ثانی

۱۳۹۹ =

۵۶۱ ۱۱۱ ۵۱ ۵۳ ۵۶۱ ۵۱ ۱۱

۱۹۷۹ =

عہد حاضر کا مجتہد تھا وہ

۱۱ ۲۴۶ ۲۵۳ ۲۱ ۱۰۰۹ ۷۹

۱۹۷۹ =

دریغ آل بو الاعلیٰ رواں باشد

۳۰۷ ۲۵۷ ۱۵۱ ۵۱ ۱۲۱۳

۱۹۷۹ =

رہنمائے عصر حاضر شد

۳۴۲ ۱۰۰۹ ۳۶۰ ۳۰۶

حجتم چو سال فوت ارضی از سر الم

۱۳۹۸ =
۱۳۹۹

”آل نابغہ عہد رود“ گفت بہر سال

۲۱۰ ۷۹ ۱۰۵۸ ۵۱

۱۳۰۰ =
۱۳۹۹

از بہر سال فوت آل اول الف بکش

”بذنا بجز عہد رواں“ اے فنی بگو

۲۵۷ ۷۹ ۱۰۵۸ ۶

۱۳۹۹ =

آل ابو الاعلیٰ شد رواں بخند

۶۳۶ ۲۵۷ ۳۰۲ ۱۵۱ ۵۱

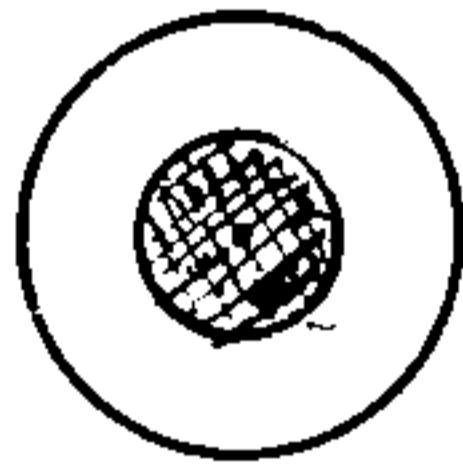
$$۳۲ = \frac{\text{سال وفات گفت سر و شرم کہ ہائے ہائے}}{۱۶ \quad ۱۶} \quad \text{○}$$

$$\frac{۱۹۴۷}{۱۹۷۹} = \frac{\text{تاریخ ساز عصر زما می رود " بگو}}{۲۶۰ \quad ۳۸ \quad ۳۶۰ \quad ۶۸ \quad ۱۲۱۱} \quad \text{○}$$

$$۱۳۹۹ \text{ھ} = \frac{\text{نقب ملت اسلام زیبا بہت بوالا علی}}{۱۵۰ \quad ۳۶۵ \quad ۲۰ \quad ۱۳۲ \quad ۴۷۰ \quad ۱۶۲} \quad \text{○}$$

$$۱۳۹۹ \text{ھ} = \frac{\text{بوالا علی لقب عالی فکر ملت اسلامیان واہ}}{۱۲ \quad ۱۹۳ \quad ۳۷۰ \quad ۳۰۰ \quad ۱۱۱ \quad ۱۶۲ \quad ۱۵۱} \quad \text{○}$$

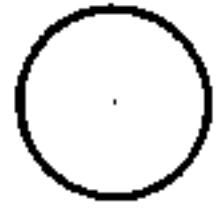
$$۱۹۷۹ \text{ع} = \frac{\text{واہ واہ او مرد غیرت مند}}{۹۳ \quad ۱۶۱۰ \quad ۲۳۲ \quad ۷ \quad ۱۲ \quad ۱۲} \quad \text{○}$$

عم محترم صاحبزادہ سید دوم علی شاہ صاحب

تاریخ وفات : ۲۷ شعبان ۱۳۴۲ ہجرت ۱۳۴۲ بمطابق ۱۹۲۳ م

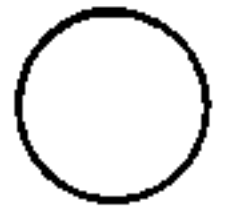
سر اعدائے دین بریدہ رضی

گفت خادم علی بحق پیوست ۱۰۰
۱۳۴۲ = $\frac{۱۳۴۲}{۲۷۸}$ $\frac{۱۱۰}{۱۱۰}$ $\frac{۶۲۵}{۶۲۵}$

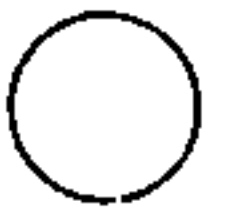
۱۳۴۲

خادم علی شیر ذل پاکبازے
۱۳۴۲ = $\frac{۱۳۴۲}{۲۳}$ $\frac{۳۲}{۳۲}$ $\frac{۵۱۰}{۵۱۰}$ $\frac{۱۱۰}{۱۱۰}$ $\frac{۶۲۵}{۶۲۵}$

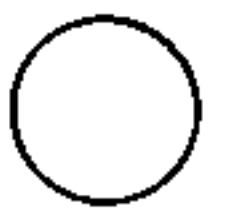
۱۳۴۲

او خادم علی شیر خدا گزیدہ
۱۳۴۲ = $\frac{۱۳۴۲}{۲۶}$ $\frac{۶۰۵}{۶۰۵}$ $\frac{۵۱۰}{۵۱۰}$ $\frac{۱۱۰}{۱۱۰}$ $\frac{۶۲۵}{۶۲۵}$

اپنے سفر حج کے موقع پر

مارا نصیب حج و زیارت می شود وہ
۱۳۴۰ = $\frac{۱۳۴۰}{۱۱}$ $\frac{۳۰}{۳۰}$ $\frac{۵۰}{۵۰}$ $\frac{۶۱۸}{۶۱۸}$ $\frac{۶}{۶}$ $\frac{۱۵۲}{۱۵۲}$ $\frac{۴۱}{۴۱}$

جناب گلبدین حکمت یار قائدِ حیدرآباد

$$\underline{۱۳۰۸} = \frac{\text{بلذ منش گل بدین حکمت یار ماموں}}{۱۳۷ \quad ۲۱۱ \quad ۳۶۸ \quad ۶۶ \quad ۵۰ \quad ۳۹۰ \quad ۸۶} \quad \bigcirc$$

$$\underline{۱۹۸۷} = \frac{\text{کان وفا گل بدین حکمت یار محفوظ}}{۱۰۳۳ \quad ۲۱۱ \quad ۳۶۸ \quad ۶۶ \quad ۵۰ \quad ۸۷ \quad ۷۱} \quad \bigcirc$$

$$\underline{۱۳۰۸} = \frac{\text{مدبر دسر عزیز دین گلبدین حکمت یار}}{۲۱۱ \quad ۳۶۸ \quad ۱۱۶ \quad ۶۴ \quad ۹۴ \quad ۲۰۹ \quad ۲۴۶} \quad \bigcirc$$

۱۹ اگست ۱۹۷۱ء کو ایک طیارے کی تربیتی پرواز کے دوران راشد منہاس نے طیارے کو دشمن کے ہاتھ جاتا دیکھ کر زمین سے ٹکڑا کر تباہ کر دیا۔ اور اپنے بنگلہ دیشی استاد کے ساتھ ہی خود بھی شہید ہو گیا۔

$$\underline{۱۳۹۱} = \frac{\text{” بود او نشان حیدر راشد دلیر ”}}{۲۲۲ \quad ۵۰۵ \quad ۲۲۲ \quad ۴۰۱ \quad ۷ \quad ۳} \quad \bigcirc$$

$$\underline{۱۹۷۱} = \frac{\text{” واہ واہ راشد نشان حیدر خونین قبا ”}}{۱۰۳ \quad ۷۱۶ \quad ۲۲۲ \quad ۴۰۱ \quad ۵۰۵ \quad ۱۲ \quad ۱۲} \quad \bigcirc$$

قیام پاکستان ۱۹۴۷ء

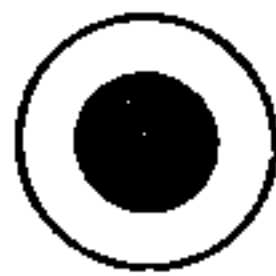
۱۹۴۷ء = $\frac{398}{115} \frac{1011}{40} \frac{151}{90}$ محنت قائد اعظم سے ہوا قائم ملک

۱۹۴۷ء = $\frac{93}{115} \frac{1011}{21} \frac{82}{90} \frac{522}{522}$ عطیہ قائد اعظم کا اعجاز ملک پاکستان

وفات مبارک علی شاہد مرید کے

خبر رسید مبارک علی وفا پیشہ
 زما برفت بفر دوس مہمان شدہ
 زرفتنش ہمہ ہوش نعیم خستہ برفت
 وفا و انس و محبت ہم از جہاں شدہ
 بگفت ہاتف غیبم بسال فوت رضی

۱۴۰۱ھ = $\frac{86}{541} \frac{242}{110} \frac{52}{4} \frac{309}{309}$ "وفا شعار مبارک علی زجاں شدہ"

قطعه ہائے تاریخ طباعت

مجموعہ نعت جناب قمر زواری
(پنوانہ، ضلع سیالکوٹ)

مدح رسول باشد از روتے عقل لازم
فرزانه ایت یعنی دیوانہ محمّد
سر نقطہ جام شد از میخانہ محبت
تاریخ طبع آں شد "خمخانہ محمّد"
۱۳۸۸ھ = $\frac{1299}{92}$

قمر شاعر خوش بیاں خوش نوا
یہ نعت محمّد زباں کرد وا
ملاک بتائید اشعار او
سر عرش گفتند صد مرحبا
یکے چشمہ فیض سلطان "گفت!
۱۳۸۸ھ = $\frac{328}{150 \cdot 89}$

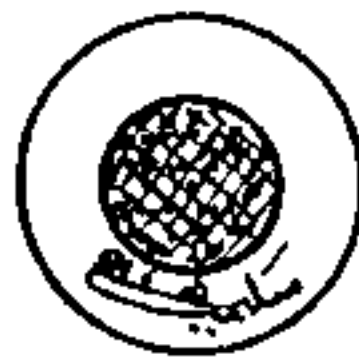
دگر نعرہ زد "ذکر خیر الوراہ"
۱۹۶۸ء = $\frac{228 \cdot 81}{92}$

تاریخ وفات حضرت سید عباس عیاش صاحب
 برادر بزرگ حضرت سید جماعت علی شاہ صاحب لائٹانی رح
 (علی پور سیدیاں سیالکوٹ)

۱۳ اپریل ۱۹۸۰ء ، ۱۸ رجب ۱۳۴۲ھ - ۲۴ فروری ۱۹۲۴ء اتوار

سال وفات سید عباس بے گماں
 ”باقی نمائندہ است زما خلاف کس نشاں“
 ۱۹۲۴ء = $\frac{113}{150} \frac{291}{2} \frac{412}{80} \frac{2.1}{2.1}$

بجوازے رضی سال فوٹس چناں
 کہ ”عباس علی شہ گزشت از جہاں“
 ۱۳۴۲ھ = $\frac{133}{110} \frac{2.5}{2.5} \frac{422}{8} \frac{59}{59}$

وفات جناب مولانا مصطفیٰ الازہری

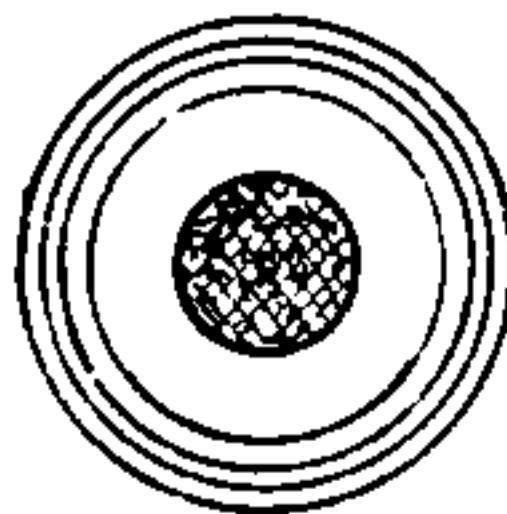
۱۸ اکتوبر ۱۹۸۹ء : ۱۸ ربیع الاول ۱۴۱۰ھ

از عالم برقتہ مصطفیٰ الازہری کامل $\frac{۸}{۱۴۱} \frac{۶۸۷}{۲۲۹} \frac{۲۵۲}{۹۱}$ ۱۴۱۰ھ

ہست بجلد بریں مصطفیٰ الازہری باعمل $\frac{۲۶۵}{۶۳۶} \frac{۲۶۲}{۲۲۹} \frac{۲۵۳}{۱۴۳}$ ۱۹۸۹ء

زہی مصطفیٰ الازہری رفت خلد نعیم $\frac{۲۲}{۲۲۹} \frac{۲۵۲}{۶۸۰} \frac{۶۳۳}{۱۷۰}$ ۱۹۸۹ء

رفتہ ز عالم مصطفیٰ الازہری باکمال $\frac{۶۵۵}{۶} \frac{۱۴۱}{۲۲۹} \frac{۲۵۳}{۲}$ ۱۴۱۰ھ

وفات جناب محمد بشیر صاحب قریب زبانی

پنوانہ، ضلع سیالکوٹ

خبر رسید کہ بر لبت رخت از دنیا

لبوستے خلد محمد بشیر خوش گفتار

برائے سال وفاتش قمر چو پر سپیدہ

رضی! بگفت "محمد بشیر من" دوبار

$$\frac{492}{2 \times} = 1388$$

$$\frac{90}{92} \frac{512}{92}$$

خوش خود و شریف و با صفا بود

"او انتر مطالع حیا بود"

$$\frac{1388}{12}$$

$$\frac{12.1}{149} \frac{19}{12}$$

وفات جناب مولانا محمد چراغ صاحب

مہتمم دارالعلوم اسلامیہ گوجرانوالہ

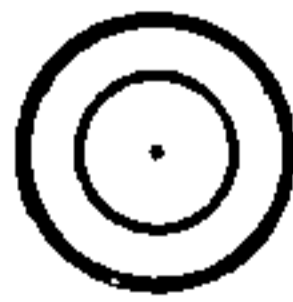
○ $\frac{محمد\ چراغ\ اللہ\ والے}{\frac{۳۷}{۶۶} \frac{۱۲.۴}{۹۲}}$ = $\frac{۱۲.۹}{۳۸}$

○ $\frac{محمد\ چراغ\ علم\ واو\ درشب\ تہل}{\frac{۳۸}{۳۲} \frac{۲.۴}{۹} \frac{۱۲}{۱۲.۴} \frac{۹۲}{۹۲}}$ = $\frac{۱۹۸۹}{۳۸}$

○ $\frac{بودہ\ بلند\ قدر\ محمد\ چراغ\ علم\ و\ عمل}{\frac{۱۴}{۶۱۴} \frac{۱۲.۴}{۹۲} \frac{۳۴}{۸۶} \frac{۱۶}{۱۶}}$ = $\frac{۱۹۸۹}{۱۴}$

○ $\frac{محمد\ چراغ\ رہبر\ علم\ و\ عمل}{\frac{۱۴}{۶۱۴} \frac{۳۷}{۱۲.۴} \frac{۹۲}{۹۲}}$ = $\frac{۱۹۸۹}{۱۴}$

○ $\frac{محمد\ چراغ\ بکر\ علم\ بزم\ افروز}{\frac{۲۹۴}{۲۹} \frac{۱۴}{۲۱۰} \frac{۱۴.۴}{۹۲}}$ = $\frac{۱۹۸۹}{۲۹}$

وفات جناب میاں نورشید عالم صاحب کو بلذ صلیع شیخ پورہ

چوں رسیدہ باو زحق پیغام
رفت خورشید عالم از عالم
ہائے شد رہائے خلق خدائے
گفت با من نعیم دل زودہ
از سر جاں رضی بگفتہ بہ سال

رفت آں رہائے خواص و عوام
آنکہ در فقر بد بلند مقام
وائے شد خادم رسول انام
تا کنم سال وصل او ارقام
آہ خورشید عالم اسلام

$\frac{132}{131} \frac{1120}{131} \frac{1}{4}$

$$1399 + 3 = 1402$$

$$1402$$

چاہ خورشید عالم اسلام
واہ خورشید عالم اسلام

$$\frac{132}{131} \frac{1120}{131} \frac{9}{12} = 1402$$

$$\frac{1405}{3} = 1402$$

1981

سال نوش رضی بگفت آخر
از سر جاں رضی گذشت و بگفت

”بجنت ہی رود خورشید عالم“

$$\frac{131}{1120} \frac{210}{55} \frac{255}{131}$$

”بے خورشید عالم عالم انوار مایے نور“

$$\frac{252}{12} \frac{258}{131} \frac{131}{1120} \frac{12}{12}$$

1981

عزیزم محمد امجد (پیر) کی عاشقانی وفات پر

۲۷ اگست ۱۹۸۱ء

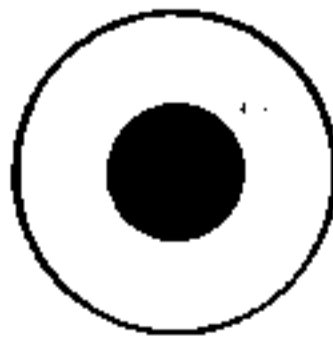
یہ صدمہ کیا بھلا کچھ کم ہے جانکاہ کہ امجد نے عدم کی آج لی راہ
 ہوتے ہوش و حواس و عقل سب گم خبر میں نے سنی ہے جب یہ ناگاہ
 گرا کوہ گراں مجھ پر اُم کا میں سمجھوں کس طرح اس کو پرکاہ
 زہرِ قطعہ تاریخِ رحلت مجھے کہنے لگے سارے ہواہ خواہ
 مجھے کیا قطعہ تاریخِ سو جھے کہ لکھوں سال رحلتِ حب و لخواہ
 بغیرِ ما کہاں سے آہ لاؤں جو لکھوں "خادمِ خلق خدا آہ"

۶۳۵ ۷۳ ۶۰۵ ۱

= ۱۹۸۱ء

اگر کس بیپرسد ز سالِ وفات
 بگوئے رضی! خادمِ خلق کو

۶۳۵ ۷۳ ۲۶ = ۱۲۰۱ھ

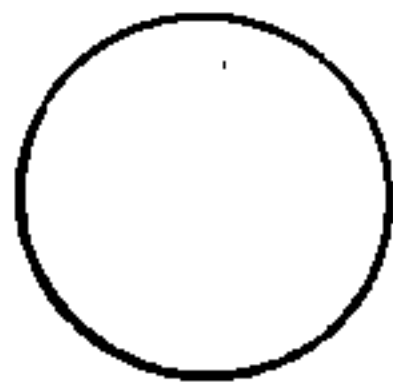
جناب محمد شریف چشتی صاحب

جن سے ۱۹۳۸ء تا ۱۹۳۹ء میں اکثر ملاقاتیں رہتی تھیں۔
اب ان سے پچاس سال بعد ملاقات ہو گئی۔ آپ تحریک
پاکستان کے سزاخانہ میں طالب علم تھے اور تحریک پاکستان کے
دنیایت سرگرم کارکن بھی :

○ ز سے ملاقات محمد شریف چشتی
۱۹۸۹ء =
۲۲ ۵۴۲ ۹۲ ۵۹۰ ۷۱۳

کیا تماشہ ہے کہ قطع سزا امید کے بعد

○ "ہو رہی ان سے ملاقات ہے بعد عرصے کے"
۱۱ ۵۱۲۱۵ ۷ ۵۴۲ ۱۵ ۷۹ ۳۷۰ ۳۰

عزیزم حامد سعید ہاشمی چک جکت رائے تحصیل سپر ضلع سیالکوٹ کی شہادت

حامد سعید بن محمد سعید ہاشمی ہوائی فوج میں زیر تربیت تھے۔ ایک تربیتی پرواز کے دوران ان کا طیارہ پشاور کے قریب گر گیا اور وہ شہید ہو گئے۔

حامد سعید آنکھ بجت شدہ رہی
 بود است آن جوان نکو کار و متقی
 ہنگام خدمت وطن و قوم شد شہید
 تابید او پرخ شہادت چوماہ زہی
 ہاتف برائے سال شہادت مرا بگفت

”حامد سعید یافت شہادت“ بگور رضی = ۱۳۹۸ھ

حامد سعید ہاشمی در حین باد ،
 = ۱۳۹۸ھ

۱۶ نومبر ۱۹۸۸ء کے انتخابات،

نتیجہ یکم دسمبر ۱۹۸۸ء

$$\frac{1309}{\dots} = \frac{112}{225} \frac{62}{6} \frac{22}{22} \frac{22}{212} \text{ ”ایساں دشمنان دین و ملت کامراں“}$$

$$\frac{1988}{\dots} = \frac{225}{525} \frac{52}{222} \frac{156}{14} \frac{52}{14} \text{ دشمنان جان قوم و ملت کامرانی یافتند}$$

$$\frac{1988}{\dots} = \frac{205}{1525} \frac{222}{22} \frac{52}{22} \frac{156}{6} \text{ ہمہ جا دشمنان قوم و ملت کامرانی یافتند}$$

جناب منظور انور قریشی صاحب

: وفات ۲۳ مارچ ۱۹۶۰ء بمطابق ۲۴ محرم ۱۳۹۰ھ

$$\frac{1960}{\dots} = \frac{16}{1194} \frac{6}{45} \frac{22}{22} \frac{22}{22} \text{ ”وائے منظور ز دنیا رفتہ“}$$

$$\frac{1391}{\dots} = \frac{111}{52} \frac{52}{22} \frac{22}{22} \text{ ”یکے از جوانان شیریں سخن“ شد}$$

تاریخ وفات جناب صاحبزادہ غلام نقشبند چوہی

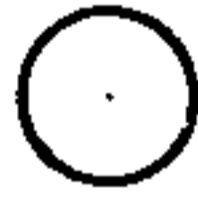
بست چون رحمت اقامت آل محمد نقشبند

ساخته و بسنگان خویش را بس دردمند

بہر تاریخ و معاش مصرعے گفتہ رضی

داخل خلد علی باو محمد نقشبند

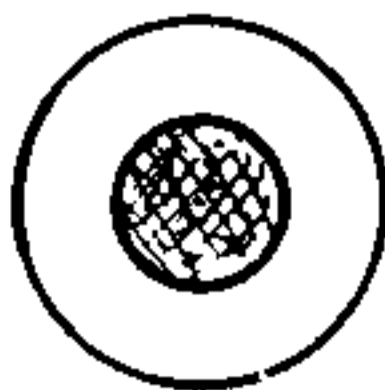
$$\frac{1985}{506} = \frac{92}{110} \frac{8}{232} \frac{235}{235}$$

بے سراپا سے رضی گو سال فوت

می شود از ما غلام نقشبند

$$\frac{1984}{1985} = \frac{506}{1061} \frac{21}{8} \frac{310}{50}$$

(۶ دسمبر ۱۹۶۰ء) آئین ساز اسمبلی کے انتخابات کا نتیجہ جس میں متحدہ پاکستان کی عوامی پارٹی نے اکثریت حاصل کی لیکن صرف مشرقی پاکستان کی حد تک۔ مغربی پاکستان میں پیپلز پارٹی نے اکثریت حاصل کی، اس طرح ایک خطرناک صورت حال پیدا ہو گئی۔

ہائے قومے خودکشی ہمیں کر دے

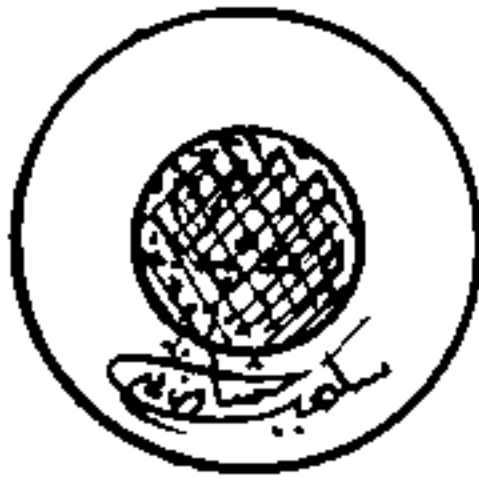
۲۴	۱۵۶	۶۱۰	۵۵۳۳	۲۲۲
----	-----	-----	------	-----

۱۳۹۱ھ =

قوم دگبیر نے اپنے ہاتھوں خودکشی کی

۱۳۴	۲۲۳	۶۰	۶۳	۲۶۷	۶۱۰	۳۳۰	۳۰
-----	-----	----	----	-----	-----	-----	----

۱۹۷۰ء =

ماوہ تاریخ وفات جناب صوفی نذیر احمد صاحب مرحوم
 حسب الحکم حضرت صاحبزادہ سید علی اصغر صاحب سجادہ نشین علی پور سیدیاں درہ لاہور
 حسب الحکم حضرت صاحبزادہ سید علی اصغر صاحب سجادہ نشین علی پور سیدیاں درہ لاہور

بست صوفی نذیر احمد رخت

راہتی خلد جاودانی گشت

اے رختی سال فوت او بنویس

”حیف صوفی نذیر احمد رخت“

$$\frac{1966}{98} = \frac{186}{920} \frac{53}{280}$$

آمدش ناگہاں چوں پیک اجل

”ہائے از ما شدہ نذیر احمد“

۱۳۹۷ھ

= $\frac{12}{29} \frac{39}{920} \frac{43}{280}$

سال فوتش رختی بگفت از دل

”جاودانی شدہ نذیر احمد“

$$\frac{1397}{55} = \frac{45}{920} \frac{39}{280}$$

مجموعہ نعت از قمر نیروانی کی طباعت

کتابے دگر بہر نعت رسول

نوشته قمر شاعر نغز گو

بشعر ترش دیدم و یا فتم

ز حث رسول خدا مشک بو

بہ پرسید از من کسے سال چاپ

بجفتم کہ "مہر درخشاں" بگو

۱۲۰۰

=

۱۱۵۵ ۲۲۵

فضیلت آبا ب چو پدی محمد علی سابق وزیر اعظم پاکستان کی وفات

کوہ پیکر خلوص محمد علی برود

۲۱۲ ۱۱۰ ۹۲ ۶۲۶ ۲۳۲ ۳۱

۱۲۰۱

=

بشد آل محمد علی صاحب فضیلت

۱۲۲۰ ۱۰۱ ۱۱۰ ۹۲ ۵۱ ۳۶

۱۹۸۰

=

وفات جناب سید چراغ علی شاہ صاحب

مراڑہ متصل ظفر وال

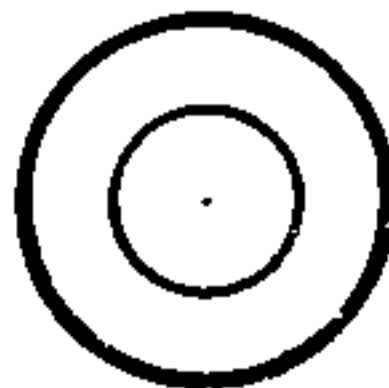
خلیفہ حضرت سید السادات جناب جماعت علی شاہ لائٹانی رومی علی پور سیدال

مرد حق واقف رموز خفی	در شب زندگی چراغ علی
بست رخت اقامت از دنیا	سوئے خلد نعیم گشت رہی
سال ترحیل آل بہشت مقیم	چوں بپرسید از سروش رفی
ہا "کشیدہ زہر دو آہ" بگفت	"آہ افسردہ شد چراغ علی"
۱	۳۵۰
۴۴	۳۰۴
۱۳۰۴	۱۳۰۴
۱۱۰	۱۱۰

= ۱۹۶۹ھ

بہر سال وفات از ہجری	"آہ سید چراغ علی" گفتم
۱	۴۴
۱۳۰۴	۱۳۰۴
۱۱۰	۱۱۰

= ۱۳۸۹ھ

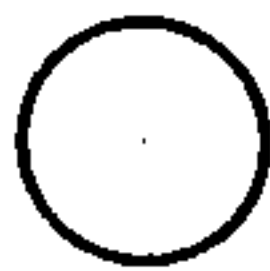

پروفیسر ڈاکٹر سید سلطان محمودین صاحب
لیکچرار گورنمنٹ ڈگری کالج پسرور

کی تالیف "تاریخ پسرور، کا قلعہ طباعت"

خوش آں مردے کہ نامش بہت محمود
کہ گوئے علم ز اہل علم بر بود
چہ خوش نوشت او تاریخ پسرور
تو گوئی کرد او نابود را بود
رضی جہتم چو سال طبع، ہاتف
بن "واہ ذکر پسرور" آں بفرمود
۱۲۰۰ھ = $\frac{۲۶۸}{۹۲} \cdot \frac{۱۲}{۱۲}$

زہے سال تکمیل این نسخہ
"زہے ذکر شیریں پسرور گو"
۱۹۸۰ء = $\frac{۲۶۸}{۵۶} \cdot \frac{۹۲}{۲۲}$

تاریخ و فاجبات مولانا حامد علی صاحب پیر طریقت ملتان

○ ز تقویم خرد سال وفات مرد حق جستم

” بشد حامد علی پیر طریقت “ سال فوتش گفت

۳۶ ۵۳ ۱۱۰ ۲۱۲ ۴۱۹

۱۲۰۰ =

وفات جناب پروفیسر اشقیان حسین قریشی

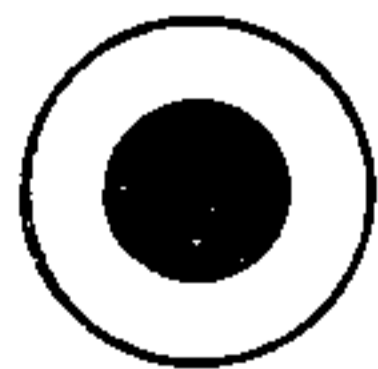
سابق وزیر تعلیم پاکستان

بدھ ۲۱ جنوری ۱۹۸۱ء

○ مقامش شود بخت اعلیٰ زہی زہی

۱۲۰۰ =

۲۸۱ ۳۱۰ ۲۵۵ ۳۱ ۲۲ ۲۲

وفاتِ عظیم پاکستانِ حضرت مولانا مفتی محمد نور الدین صاحب

بصیر پور پرنسپل

یکم رجب ۱۴۰۳ھ مطابق ۱۲ اپریل ۱۹۸۳ء بروز جمعرات

نظر او چویر احکام بود

ہستیش منظر اسلام بود

آخر عمر بہ پایانش شد

وقفہ ہجر بہ امتام رسد

چوں بخت شدہ ساش گفتم

۱۹۸۳ = $\frac{۳۱۰}{۱۳۲} \frac{۱۰۱۱}{۵۲}$ "مفتی اعظم اسلام شود"

۱۴۰۳ = $\frac{۲۰۹}{۵۰۰} \frac{۶۲}{۵۲}$ "مفتی دین متین شدہ"

تاریخ طباعت کتاب نعت از تالیف قسوری

کتاب نعت از تالیف قسوری

پس از تالیف شد آخر مہتیا

اغثنی یا رسول اللہ رویش

مقام مصطفیٰ زین شد ہویدا

رفعی گوسال طبع این کتابے

”اغثنی یا رسول اللہ ہمہ جا“
 $\frac{1561}{11} \frac{296}{26} \frac{50}{5} \frac{2}{2} = 1988$

جناب چوہدری ظہور الہی کی رہائی کی دلی خوش کن خبر سن کر،

۶ شعبان ۱۳۹۶ھ : ۲۳ جولائی ۱۹۷۷ء

اگر ز سال رہائی مرد حق پرسی

”ز ہے ظہور الہی رہا بود“ بنویس

۱۳۹۶ھ = $\frac{22}{1111} \frac{26}{26} \frac{206}{206} \frac{12}{12}$

● اخبار نوائے وقت پر حکومت کی طرف سے پابندی لگنے کے بعد "ندائے ملت" کے نام سے نیا اخبار جاری ہوا۔

سرمایہ دار سرخ دریں وہم بودہ است
 کایں امر حق ز شورش باطل تو اوں نہفتہ
 آن نیک دل مجید نظامی خوش نهاد
 کز ہمتش شکوفہ نخل دلم شکفت
 آخر بہ روزنامہ آغاز کردہ است

از بہر سال آن بہر یدم سر بسیار

ہاتف "ندائے ملت بیضائے ما" بگفت

۱۳۹۹
 - ۱۰ =
 ۱۳۸۹ھ

۴۱ ۸۲۳ ۴۰ ۶۵

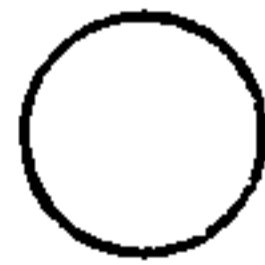
قطرہ تاریخ شاوی خانہ آبادی

عزیزیم محمد جمیل ابن جناب طاہر شاوانی

چہ پرسی ازیں بزم خوش انجام
فراموش نہ دریں آلام رفت
مبارک ساعت عقد جمیل است
بعارض ہزارش صد رنگ بستہ
رضی گفتا برائے سال عفتش
بمنز و ماہ زے نمر شیدگشتہ

$$\text{۱۹۶۰ھ} = \frac{۶۳}{۴۲} \frac{۲۲}{۱۱۱۲} \frac{۴۲۵}{۶۲۵}$$

$$\text{۱۳۹۰ھ} = \frac{۲۲}{۴۹۲} \frac{۲۶۰}{۴۶۵} \frac{۳}{۴۶}$$

تاریخ وفات حضرت ایک قید حکیم خادم علی صاحب

۲۹ جمادی الثانی ۱۳۹۱ھ؛ ۲۱ اگست ۱۹۷۱ء ہفتہ

○ سال فوت از سر آہ گفته رضی

”بشد بخلد بریں واہ خادم علی

$$\text{۱۹۷۱ء} = \frac{۳۰۶}{۶۳۶} \frac{۱۲}{۳۱۲} \frac{۴۵۵}{۱۲}$$

○ برائے سال وفاتش رضی چو پر سیدہ

سروش گفت کہ ”خادم علی بخلد بگو

$$\text{۱۳۹۱ء} = \frac{۹۳۵}{۱۱۰} \frac{۹۳۶}{۱۱۰}$$

ہفتہ وراختار زندگی کا دوبارہ اجرا

○ گو کہ نجم زندگی رخشد چو صبح

$$\text{۱۳۹۶ء} = \frac{۹۳}{۹۱} \frac{۱۱۰۴}{۹} \frac{۱۰۰}{۱۰۰}$$

۵ جولائی ۱۹۶۷ء : ۱۷ رجب ۱۳۹۷ھ بروز منگل ملک کی خطرناک صورتِ حال کے پیش نظر ضیاء الحق کی زیر سرکردگی فوج نے ملک کا نظم و نسق سنبھال لیا۔ ورنہ ملک میں خانہ جنگی کیلئے میدان تیار ہو چکا تھا۔

ضیاء الحق محمد ملک را محفوظ کرد آخر
 ”ضیاء الحق محمد محسن قوم آں“ بگوش
 ۸۱۱ ۱۳۹ ۹۲ ۱۵۸ ۱۳۶ ۵۱ = ۱۳۹۷ھ

وفاتِ سید محمد حنیف شاہ صاحب کھاریا لوالہ ضلع شیخوپورہ

ہزار حنیف محمد حنیف شاہ برفت

ازیں جہان و برقم زرقش از ہوش

من بلول و خرن و غمین و دل زده

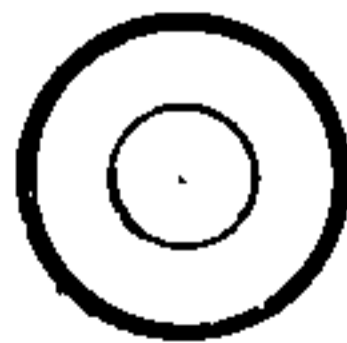
برائے سال و فاش بکھر بودم دوش

سہ بار گو کہ محمد حنیف من شد آ

۱۹۶۱ھ = ۲ × ۲۵۶ =

۲۳ ۳۰۴ ۹۰ ۱۲۸ ۹۲

علی الصباح رضیٰ عنہما جینس بگفت ہروش

تاریخ وفات میاں محمد شریف فتوال تحصیل کرگڑھ

بہیچ رفت محمد شریف از عالم
 نبود چوں کہ ز دست اجل پناہ بہیچ

ز سال فوت عزیزان او ز من پرسند

مرا اگر چه باد بود رسم و راه بہیچ

بگفتہ ام کہ اگر سال فوت او خواہی

بگو بہ رفت محمد شریف آہ بہیچ
 $\frac{۹۸۲}{۶} = \frac{۹۸۲}{۶} = ۱۶۳.۶۶۶$

چوں محمد شریف شد ز جہاں

من زاو نیر دست خود نشستم

من مسکین و بیچ و ناکس را

بہر تاریخ گفتم شد، حتم

”او محمد شریف بد“ گوئیند
 $\frac{۹۸۲}{۶} = \frac{۹۸۲}{۶} = ۱۶۳.۶۶۶$

”او محمد شریف بد“ گفتم
 $\frac{۹۸۲}{۶} = \frac{۹۸۲}{۶} = ۱۶۳.۶۶۶$

قطبہ تاریخ و فہم لومی محکمہ نور عالم حساب مہر مہم و مغفور

پنڈی بادشاہی (حافظ آباد)

آل محکمہ نور عالم پاک زاد و نیک خو

آل کہ مرد حق نذیرہ دیدہ دوراں چواو

دوستاں را کر و محزون و طول و مضرب

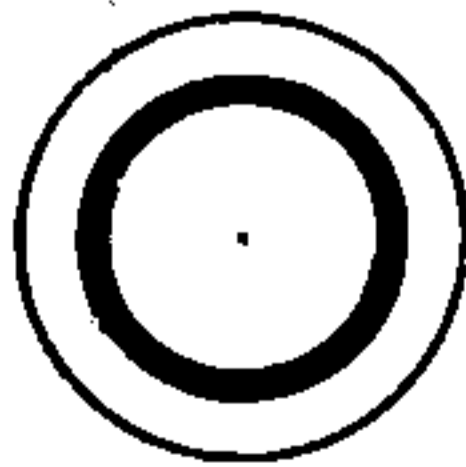
چوں ز دنیا رفت و بہادہ سوی فرودوں

جستجو داری اگر از سال نوشتن اے رضی

”ہست بے نور عالمی بے نور عالم حیف“ گو

۹۸ ۳۹۶ ۱۲ ۱۵۱ ۲۶۸ ۳۶۵

۱۳۹۱ھ =

تحریک قومی اتحاد

حزب اختلاف نے مسٹر ذوالفقار علی بھٹو کی حکومت کے خلاف اور انتخابات میں دھاندلی کے خلاف تمام جماعتوں پر مشتمل قومی اتحاد کے نام سے زبردست تحریک چلائی۔

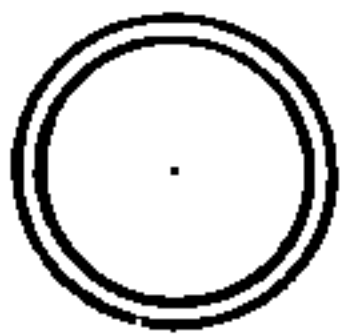
عقدہ بود است لایمصل برائے ملک و قوم
 عمل شدہ از ناخن تدبیر قومی اتحاد

بہر سال عمل ایس عقدہ رضی! ہاتھ بگفت

عمل بشد از ناخن عقدہ کشائے اتحاد

۳۸ ۳۰۶ ۸ ۷۰۱ ۱۷۹ ۳۳۱ ۴۱۵

۱۹۷۷ء =

وفات استاد الحاج غلام ضا سعیدی صاحب

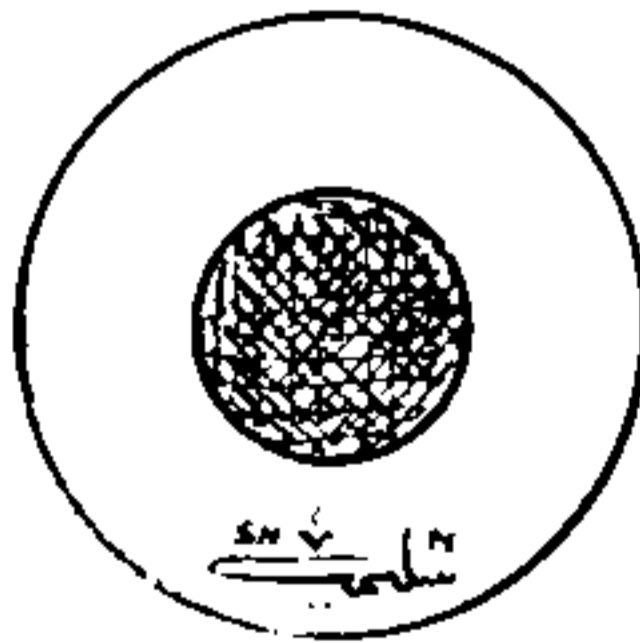
ولادت : ۱۳۰۴ھ

وفات : ۲۶ جمادی الاول ۱۴۰۹ھ لعمر ۹۵ سال
بمطابق ۱۳ دسمبر ۱۹۸۸ء

○ " زبدۃ اہل عقل رضا سعیدی " $\frac{18}{236} \frac{1001}{152}$ = $\frac{1309}{152}$

○ " برود رضا سعیدی ما از سرالم " $\frac{212}{1001} \frac{152}{21} \frac{1}{1}$ = $\frac{1309}{21}$

○ " حبیب ایزد رضا سعیدی رود " $\frac{22}{22} \frac{1001}{152} \frac{210}{210}$ = $\frac{1309}{210}$

موضع مغلانوالی تحصیل سیالکوٹ کے رہنے والے علامہ
 الف دین نفیس ڈسکہ میں وکالت کرتے تھے۔ انہوں نے نظمیں
 ایک کتاب لکھی۔ اکبر الہ آبادی نے اس کتاب پر تبصرہ کرتے ہوئے لکھا۔
 الف دین نے ایک لکھی کتاب
 کہے دین نے پائی راہ صواب
 ان کے بھتیجے ڈاکٹر خواجہ عبد الحمید عرفانی نے ان کے تعارف
 کے طور پر ایک کتابچہ شائع کیا۔ جس میں نفیس کا کچھ کلام بھی تھا۔

$$\underline{۱۴۰۳م} = \frac{\text{بس مستفاد ہست کلام نفیس}}{۲۰۰ \quad ۹۱ \quad ۴۶۵ \quad ۵۸۵ \quad ۶۲} \quad \bigcirc$$

$$\underline{۱۹۸۲م} = \frac{\text{کلام نفیس خوش فکر است واہ واہ}}{۱۲ \quad ۱۳ \quad ۴۶۱ \quad ۳۰۰ \quad ۹۰۶ \quad ۲۰۰ \quad ۹۱} \quad \bigcirc$$

$$\underline{۱۴۰۳م} = \frac{\text{کلام نفیس شیریں طبع است}}{۴۶۱ \quad ۸۱ \quad ۵۷۰ \quad ۲۰۰ \quad ۹۱} \quad \bigcirc$$

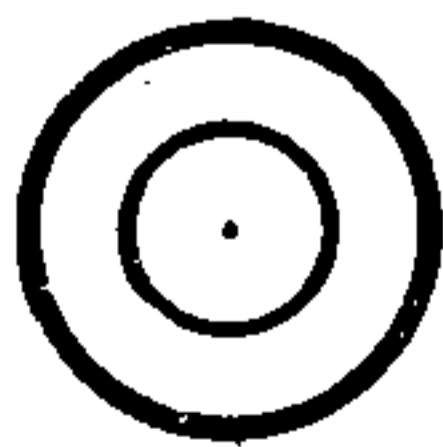

۲۶ ستمبر ۱۹۸۸ء مطابق ۱۴۰۹ھ پاکستان میں سیلاب
عظیم کا عذاب نازل ہوا جس میں بے شمار جانی اور مالی نقصان ہوا۔

۱۹۸۸ء = کاش تلاطم ہائے طوفان عظیم
۱۰۲۰ ۱۴۶ ۱۶ ۴۸۰ ۳۲۶

۱۴۰۹ھ = می آمد قیامت خیر طوفان
۱۴۶ ۶۱۷ ۵۵۱ ۴۵ ۵۰

۱۴۰۹ھ = حیف آن سیلاب عظیمیہ ناگہاں
۱۴۷ ۱۰۳۰ ۱۰۳ ۵۱ ۹۸

شاعر مشرق حضرت علامہ محمد اقبال کا سالِ وفات

۲۱ اپریل ۱۹۳۸ء

$$\text{۱۹۳۸ء} = \frac{\text{شرف اجداد اقبال شاعر مشرق}}{۶۴. ۵۴۱. ۱۳۴. ۱۳. ۵۸۰}$$

$$\text{۱۹۳۸ء} = \frac{\text{صاحب کمالات شاعر مشرق اقبال}}{۱۳۴. ۶۴. ۵۴۱. ۲۹۲. ۱۰۱}$$

$$\text{۱۳۵۶ء} = \frac{\text{واہ اقبال شاعر مشرق}}{۶۴. ۵۴۱. ۱۳۴. ۱۳}$$

$$\text{۱۳۵۶ء} = \frac{\text{شاعر فلسفہ دان اقبال قابلِ دہر}}{۲۰۹. ۱۳۴. ۱۳۴. ۵۵. ۲۵۵. ۵۴۱}$$

$$\text{۱۹۳۸ء} = \frac{\text{وحیدِ جهان شاعر مشرق علامہ اقبال میثود}}{۳۶۰. ۱۳۴. ۱۳۴. ۶۴. ۵۴۱. ۵۹. ۲۸}$$

از سر آہ لے رضی گو سالِ وفات

$$\begin{array}{r} ۱۹۳۷ \\ + ۱ \\ \hline ۱۹۳۸ \end{array} = \frac{\text{ہاں واقف ستر خودی اقبال رفت}}{۶۸۰. ۱۳۴. ۶۴. ۲۶۰. ۱۸۷. ۵۶}$$

وفات جناب آغا عبد الکریم شورش کاشمیری

۱۹۶۵ء = ہاں آں شورش آتش نواشد
۳۰۴ ۵۷ ۷۰۱ ۸۰۶ ۵۱ ۵۶

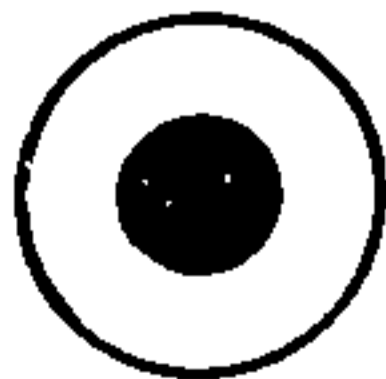
۱۹۶۵ء = "رفت است اے وائے شورش" بگو
۸۰۶ ۱۷ ۱۱ ۳۶۱ ۶۸۰

۱۳۹۲ء = شاعر شعلہ نوائے ماشود
۳۱۰ ۳۱ ۶۷ ۳۰۵ ۵۷۱

۱۹۶۵ء = شدہ آں شورش آتش نوائے ما
۴۱ ۶۷ ۷۰۱ ۸۰۶ ۵۱ ۳۰۹

از سر اول بگوساش رضی !

۱۹۶۲ء +
۱۹۶۵ء = حیف بشود شورش آتش نوا
۵۷ ۷۰۱ ۸۰۶ ۳۱۲ ۹۸

تاریخ طباعت مجلہ نعت از قمر نیروانی

شاعر لغز گو و اہل ہنر

آں عنلام حسین نیک نظر

آں کہ اور تخلص است قمر

کر و تصنیف ایں کتاب دگر

مکیند مدح و نعت خیر بشر

حرفما بہ ز شہد و شیر و شکر

کس بپرسد ز سال چاپ اگر

اسے رضی گو کہ "ساغر کوثر"

$$\frac{1986}{1261} = \frac{424}{1261}$$

گو اسے رضی ز سال طباعت "زہے زہے"

$$\frac{1933}{1933}$$

کاس شیرین کوثر و تنیم

$$\frac{1986}{560} = \frac{426}{560}$$

سال چاپ از رضی چو پرسیدم

$$\frac{1266}{42} = \frac{1325}{42}$$

اجرائے اخبار "زندگی" ہفتہ وار

جناب الطاف حسین قریشی مدیر اردو ڈیپارٹمنٹ ہفتہ وار اخبار زندگی کے نام جاری کیا۔

زہے قسمت کہ الطافِ حسن کا جذبہ صادق

برائے ملتِ بیضا پیامِ زندگی لایا

بالآخر "زندگی" ہفتگی جاری کیا اس نے

صحافت کا جہاں میں بول جس سے ہو گیا بالا

جو پوچھا میں نے دل سے سالِ اجراء اس صحیفے کا

ندا آتی کہو ہے زندگی "ملتِ بیضا"

$$\frac{1389}{813} = \frac{15}{91} \times \frac{15}{240}$$

مہینہ از روئے جلِ صغیر اس سے ہویدا ہے

کریں گر "زندگی" ملتِ بیضا " ہے استغنا

$$6 = 15 = 1389 =$$

$$\frac{813}{91} \times \frac{15}{240}$$

جمادی الثانی

مہینے کو کریں جب سے گنا تاریخِ ظاہر ہو

عجب یہ مادہ تاریخ کا تو نے رضی لکھا

$$2 = 6 = 18 \text{ جمادی الثانی } 1389 \text{ھ}$$

یکم ستمبر ۱۹۶۱ء

رئیس الاعراب سید فضل احسن حسرت موہانی

تاریخ وفات : ۱۳ مئی ۱۹۵۱ء

رئیس و سید الاعراب رفتہ چوں ازیں دنیا
رضی گفتہ نمازہ سید فضل احسن حسرت
۱۹۵۱ء = $\frac{150}{43} \frac{91}{129} \frac{44}{448}$

آں فضل احسن میرود
۱۳۶۰ھ = $\frac{51}{910} \frac{129}{129} \frac{240}{240}$

آہ آہ فضل احسن حسرت برود
۱۹۵۱ء = $\frac{6}{910} \frac{129}{129} \frac{448}{448} \frac{212}{212}$

فضل احسن شود ہائے ہائے
۱۳۶۰ھ = $\frac{910}{910} \frac{118}{118} \frac{310}{310} \frac{16}{16}$

آزاد دل رئیس المتغزلین ہاں
۱۹۵۱ء = $\frac{13}{32} \frac{280}{280} \frac{1568}{1568} \frac{54}{54}$

وفات جناب حافظ منظر الدین صاحب

۱۴۰۱ھ

=

منظر نور
۲۵۶ ۱۱۴۵

۱۹۸۱ھ

=

منظر عشق نبی شد
۳۰۴ ۶۲ ۴۰ ۱۱۴۵

۱۹۸۱ھ

=

واہ محمد منظر الدین ہے حسانِ پاکستان
۵۳۴ ۱۱۹ ۱۵ ۶۴ ۱۱۴۵ ۹۲ ۱۲

۱۹۸۱ھ

=

واہ واہ آل محمد منظر دین خدا
۶۰۵ ۶۴ ۱۱۴۵ ۹۲ ۵۱ ۱۲ ۱۲

۱۹۸۱ھ

=

آل منظر الدین احمد برفت
۶۸۲ ۵۳ ۹۵ ۱۱۴۵ ۶

۱۹۸۱ھ

=

منظر دین محمد رفت
۶۸۰ ۹۲ ۶۴ ۱۱۴۵

رضی از سر اصلش بگو

۱۹۸۱ھ
۱۹۸۱ھ

=

زستے منظر الدین طاب ثراہ
۶۰۶ ۱۲ ۹۵ ۱۱۴۵ ۲۲

ہفت روزہ اخبار تکبیر کا اجراء

الحق نعرہ تکبیر زد سید صلاح الدین

۱۲۹	۳۲۵	۶۳۲	۱۱	۴۴	۲۲۳
-----	-----	-----	----	----	-----

۱۹۰۵ء

ہست ایل سرود نعرہ تکبیر زد صلاح الدین

۲۶۵	۶۱	۲۶۰	۳۴۵	۶۳۲	۲۲۳
-----	----	-----	-----	-----	-----

۱۹۸۳ء

تاریخ طباعت و اشاعت

از مولانا محمد اسماعیل ذبیح

چہرہ سہندو نذرانہ ستم بایں گوند قبیح
اکنول از روئے برہمن پردہ بردارد ذبیح

۱۲۶	۸	۲۱۶	۲۹۷	۲۱۱	۴۱۱
-----	---	-----	-----	-----	-----

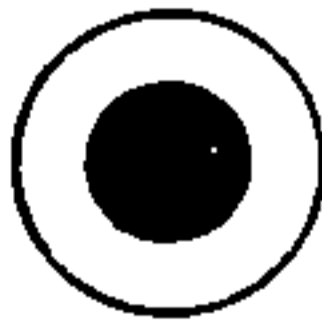
۱۹۹۰ء

حضرت سید طاہر علاء الدین گیلانی ^{رحمۃ اللہ علیہ}

آل سر رو حانیاں پاک رفتہ ز جہاں
 ۱۳۱۱ھ = $\frac{59}{59} \frac{2}{2} \frac{485}{485} \frac{23}{23} \frac{326}{326} \frac{260}{260} \frac{51}{51}$

لشد آل سرخیل رو حانیاں طاہر علاء الدین
 ۱۹۹۱ھ = $\frac{193}{193} \frac{215}{215} \frac{326}{326} \frac{900}{900} \frac{51}{51} \frac{36}{36}$

آل سر رو حانیاں طاہر علاء الدین می شود آہ
 ۱۳۱۱ھ = $\frac{4}{4} \frac{310}{310} \frac{50193}{50193} \frac{215}{215} \frac{326}{326} \frac{260}{260} \frac{51}{51}$

وفات صاحبزادہ سید بشیر حسین شاہ

ابن

صاحبزادہ سید نور حسین شاہ صاحب

وائے رفته زما بشیر حسین

بوده است آنکه پور نور حسین

لے رضی بہر سال فوشش گو

رفت فردوس شاہ بشیر حسین

$$۱۹۶۶ = \frac{۱۲۸}{۵۱۲} \frac{۳۰۶}{۳۵۰} \frac{۶۸۰}{۶۸۰}$$

۱۳۹۶

$$= \frac{۶}{۱۲۸} \frac{۵۱۲}{۶} \frac{۶۸۲}{۵۲} \frac{۸}{۸}$$

۱۳۹۶

$$= \frac{۳۰۴}{۲۶۰} \frac{۲۵۲}{۲۶۲} \frac{۵۳}{۵۶}$$

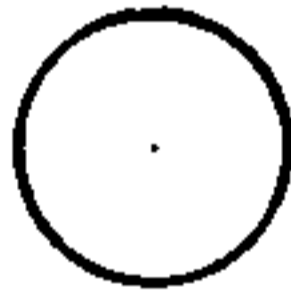
تاریخ وفات حضرت سید علاء الدین طاہر قتی

رحمۃ اللہ علیہ

شد ز دنیا سید طاہر علاء الدین رہی
 آن کہ بودہ واقف سرخنی و ہم جلی
 نازش اولاد شاہ دستگیر بے کساں
 وجہ فخر عالمان دین و اولاد علی،
 سال فوت او چومی جستم بگفتا ہا تقم،
 ”رہنمای عصر حاضر می رود ہاں“ گو رضی!

۱۹۹۱ھ

۵۶ ۲۱۰ ۵۰ ۱۰۰۹ ۳۶۰ ۳۶

گر پرسی سال فوت آن شہ دنیا و دین

”روح عالم سالک راہ طریقت“ گو رضی

۱۴۱۱ھ

۷۱۹ ۲۶ ۱۳۱ ۱۴۱ ۲۱۴

جناب صاحب کوشش (فیصل آباد) کی کتابچیات کمر کوشش

ہیچ اورا بہ فقہ بدہمہر

کہ مراد بدہر اور اکبشر

طبع شدیں برائے ہر نظر

سید محترم علی اکبر

پسر ابن شاہ لاثانی

ایں کتابیت در فضائل او

سال طبعش رضی بھی گفتا

زہی تذکار شاہ علی اکبر

۱۹۸۲ = ۲۲۳ ۱۱۰ ۳۰۶ ۱۳۲۱ ۲۲

۲۰۶
شہنشاہِ یورپہ میں تخریب کاری کے سلسلے میں

ایک خاندان کا قتل

۱۹۹۱ء = $\frac{16}{16} \frac{240}{24} \frac{551}{412} \frac{245}{245}$ دائے والے مرگ انورہ قیامت خیز ہست

۱۳۱۱ھ = $\frac{53}{291} \frac{12}{251} \frac{12}{24} \frac{151}{151}$ قتل منصورہ معصومہ بے گناہ معما

۱۹۹۱ء = $\frac{88}{291} \frac{224}{21} \frac{25}{225} \frac{500}{500}$ بے گناہ منصورہ معصومہ ماکشہ ستم

۱۹۹۱ء = $\frac{531}{291} \frac{52}{212} \frac{4}{4} \frac{24}{24}$ قاتل منصورہ شہر پیشہ بدراہ

۱۳۱۱ھ = $\frac{531}{291} \frac{251}{251} \frac{51}{51} \frac{182}{182}$ سال قتل ناروا ہاں از سر آہے رضی
"قاتل منصورہ معصومہ نامعلوم گو"

۱۳۱۱ھ = $\frac{25}{291} \frac{209}{209} \frac{22}{22}$ کشتہ بچور منصورہ کیوں

مشہور نقاد و ادیب اور دانشور

سلیم احمد کی وفات

سلیم نکتہ شناس ما است بکنت

$$1983 = \frac{120}{255} \frac{241}{21} \frac{211}{225}$$

واہ نقاد و ادیب و نکتہ رس بود بہت

$$1983 = \frac{12}{155} \frac{4}{14} \frac{240}{225} \frac{21}{4}$$

شود نقاد و ہم نکتہ شناس

$$1983 = \frac{210}{211} \frac{245}{25} \frac{9}{155}$$

سلیم نکتہ شناس از جہاں بشود

$$1983 = \frac{210}{21} \frac{24}{211} \frac{225}{120}$$

صاحبزادہ رضی شیرازی